

MYKOLO RIOMERIO UNIVERSITETO
EKONOMIKOS IR FINANSŲ VALDYMO FAKULTETO
MUITINĖS VEIKLOS KATEDRA

GEDIMINAS RAMANAUSKAS
Civilinės teisės neakivaizdinės studijos

TEMA
ADMINISTRACINĖS ATSAKOMYBĖS ANALIZĖ IR TAIKYMO
PROBLEMOS LIETUVOS MUITINĖJE

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas: Doc.dr. Juozas Radžiukynas

Konsultantė: lektorė Danguolė Povilauskienė

Vilnius, 2007

TURINYS

ĮVADAS.....	3
1. ADMINISTRACINĖS ATSAKOMYBĖS SAMPRATA MUITINĖS VEIKLOJE.....	5
1.1. Teisinės, administracinės atsakomybės samprata.....	5
1.2. Administracinė atsakomybė (nuobaudos) ir kitos administracinio poveikio priemonės muitinės veikloje.....	10
1.2.1. Administracinės prevencinės priemonės muitinės veikloje.....	10
1.2.2. Administracinės kardomosios priemonės muitinės veikloje.....	12
1.2.3. Administracinės atsakomybės priemonės, administracinės nuobaudos muitinės veikloje.....	17
1.3. Institucijos kompetentingos taikyti administracines poveikio priemones, surašyti administracinio teisės pažeidimo protokolus bei nagrinėti administracines bylas už muitų teisės ir muitinės kompetencijai priskirtus pažeidimus.....	24
2. ADMINISTRACINIŲ TEISĖS PAŽEIDIMŲ ANALIZĖ LIETUVOS MUITINĖJE.....	28
2.1. Administracinių teisės pažeidimų rūšių analizė Lietuvos muitinėje	28
2.2. Prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimo teisinė kvalifikavimo analizė.....	35
2.2.1. Objektas.....	35
2.2.2. Objektyvioji pusė.....	35
2.2.3. Subjektas.....	42
2.2.4. Subjektyvioji pusė.....	50
3. ADMINISTRACINĖS ATSAKOMYBĖS TAIKYMO PROBLEMOS IR GALIMOS SPRENDIMŲ KRYPTYS LIETUVOS MUITINĖJE.....	54
3.1. Teisės aktų, susijusių su prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimo reglamentavimu, problemos ir galimos sprendimų kryptys.....	54
3.2. Praktinės kaltės įrodinėjimo problemos prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimo atveju ir galimos sprendimų kryptys.....	59
3.3. Administracinės atsakomybės ir kitų administracinio poveikio priemonių pagrindinės reglamentavimo ir praktinio taikymo problemos bei galimos sprendimų kryptys.....	63
IŠVADOS IR SIŪLYMAI.....	70
LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	74
SANTRAUKA.....	79
SUMMARY.....	80
PRIEDAI.....	105

ĮVADAS

Lietuvos muitinės pagrindinėmis funkcijomis galima būtų laikyti jos tikslines funkcijas - muitinės priežiūros priemonių taikymą, muitų teisės aktų įgyvendinimą, muitų ir kitų importo bei eksporto mokesčių administravimą, muitų teisės aktų nustatytų importo, eksporto ir tranzito draudimų bei apribojimų taikymą. Tačiau teigtina, kad muitinė vis didesnį vaidmenį atlieka muitų teisės aktų pažeidimų prevencijos ir tyrimo srityje. Tai galime pagrįsti ir muitinės sistemos struktūrinių padalinių plėtra pažeidimų prevencijos srityje – pažeidimų prevencijos skyrių, mobiliųjų grupių įkūrimą, minėtų struktūrinių padalinių svarbų vaidmenį muitų teisės pažeidimų atskleidime bei tyrime. Kai kalbame apie pažeidimų prevenciją ir tyrimus, šias funkcijas paprastai siejame su baudžiamosios ar administracinės atsakomybės taikymu bei kitų administracinio ar baudžiamojo poveikio priemonių taikymu. Tik tokiais valstybės „instrumentais“ galime efektyviai kovoti su muitų teisės pažeidimais.

Baudžiamosios ir administracinės atsakomybės taikymo problemos, susijusios su kontrabandos pažeidimais yra nagrinėtos ne viename moksliniame darbe, išsamiai išanalizuotos Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos. Autorių darbų, kuriuose būtų nagrinėti bendri administracinės atsakomybės ir kitų administracinio poveikių priemonių reglamentavimo ir taikymo aspektai muitų teisės pažeidimų srityje praktiškai nėra. Iš šaltinių, nagrinėjusių administracinės atsakomybės teoriją galima būtų paminėti P. Petkevičiaus ir S. Šedbaro mokslines knygas. Keletą muitų ir kitų muitinės kompetencijai priskirtų teisės aktų pažeidimų aptarė D. Povilauskienė vadovėlyje „Teisė ir muitinės veikla“. Administracinės atsakomybės ir kitų administracinių priemonių taikymo, tokių administracinių teisės pažeidimų analizės teorinė bei praktinė stoka muitų teisės srityje, sąlygojo darbo autorių išanalizuoti pagrindinius muitų teisės pažeidimus, administracinės atsakomybės ir kitų administracinio poveikio priemonių taikymą muitinės veikloje, atskleisti pagrindines problemas bei pasiūlyti galimas sprendimų kryptis. Vertinant dabartinę materialųjų ir procesinių teisės normų reglamentavimą, kyla hipotetinis klausimas, ar teisinė bazė yra pakankamai efektyvi, taikant administracinę atsakomybę ir kitas poveikio priemones, muitų teisės pažeidimų srityje. Tokiu būdu pabandydysime atskleisti teisės aktų reglamentavimo bei praktinio taikymo problemas, jas spręsti, siekiant, kad administracinės atsakomybės bei kitų administracinio poveikių priemonių taikymas muitinės veikloje taptų efektyvesnis.

Darbo tikslas - atlikti muitų teisės pažeidimų, už juos taikomos administracinės atsakomybės ir kitų administracinio poveikio priemonių analizę, detaliau išanalizuoti aktualų sudėtingą muitų teisės pažeidimą, išnagrinėti pagrindines problemas ir numatyti galimus sprendimo būdus.

Darbo objektas – administracinė atsakomybė ir kitos administracinio poveikio priemonės už muitų teisės pažeidimus.

Darbo tikslui pasiekti buvo išskirti šie uždaviniai:

- išanalizuoti bendras administracinės atsakomybės ir kitų poveikių priemonių teorines žinias ir pritaikyti jas muitų teisės pažeidimų srityje;
- atlikti muitų teisės ir kitų su muitinės veikla susijusių teisės pažeidimų analizę, išskiriant juos iš visumos administracinių teisės pažeidimų, reglamentuotų Lietuvos Respublikos teisės aktuose;
- nustatyti pagrindinius administracinės atsakomybės, už muitų teisės pažeidimus reglamentavimo ir praktinio taikymo trūkumus bei surasti galimus sprendimus;
- atlikti muitų teisės pažeidimų statistinę analizę Kauno teritorinės muitinės veiklos zonos ribose;
- išanalizuoti aktualaus sudėtingo muitų teisės pažeidimo kvalifikavimą, atskleisti už šį pažeidimą numatytos administracinės atsakomybės taikymo problemas bei pateikti galimas sprendimo kryptis.

Dalykas – norminiai, faktiniai ir procesiniai pagrindai.

Detalesniam tyrimui iš gausaus muitų teisės pažeidimų skaičiaus pasirinktas vienas iš sudėtingesnių muitų teisės pažeidimų – *prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimas*. Tokio pažeidimo parinkimas bus sąlygotas kelių kriterijų – statistinių duomenų analizės, teisinio reglamentavimo problematikos, teorinių veikalų stokos, pačio pažeidimo nustatymo sudėtingumo, nevienodos, sudėtingos teisminės praktikos ir kt.

Darbo hipotezė – administracinės atsakomybės ir kitų administracinio poveikio priemonių reglamentavimas muitų teisės pažeidimų srityje nėra pakankamai efektyvus.

Autorius darbe naudosis statistiniais duomenimis, nuobaudų skyrimo praktika, jų analize Kauno teritorinės muitinės veiklos zonos ribose, nes centralizuoti visų teritorinių muitinių duomenys informacinėse duomenų bazėse nėra susisteminti ir techniškai jais naudotis nėra galimybės. Kadangi teorinės literatūros administracinės atsakomybės taikymo klausimais muitų teisės pažeidimų srityje praktiškai nėra, autorius darbe iš esmės remsis įvairiais procesiniais ir materialinės teisės aktais, teisės aktų projektais, teismine praktika, internetinių svetainių duomenimis bei bendra administracinės atsakomybės teorine literatūra.

Darbe naudoti tyrimo metodai – empiriniai (dokumentų analizės, profesinės patirties apibendrinimo), teoriniai ir loginiai (analizės, apibendrinimo). Tyrime pateikiamas Lietuvos Respublikos ir ES teisės aktų įvertinimas.

1. ADMINISTRACINĖS ATSAKOMYBĖS SAMPRATA MUITINĖS VEIKLOJE

1.1. Teisinė, administracinė atsakomybės samprata

Teisinė atsakomybė yra glaudžiai susijusi su valstybe ir jos prievarta. Jos esmė ir paskirtis yra valstybinės prievartos naudojimas, saugoti ir ginti teisės nustatytus ir reguliuojamus visuomeninius santykius, tam tikras teises vertybes, teisinę tvarką, užtikrinti teisės reikalavimus.

Nustatyti teisinę atsakomybę yra vienas iš pagrindinių valstybės valdžios institucijų uždavinių. Taip yra todėl, kad siekiant apsaugoti asmenis nuo teisės pažeidimų, užtikrinti jų teisių ir teisėtų interesų apsaugą, valstybei būtina sukurti funkcionalią teisinių priemonių sistemą, kuria būtų galima tai įgyvendinti. Tam, kad valdžios pareigūnai galėtų tinkamai vykdyti savo pareigas, būtina jų veiksmams suteikti teisinį pagrindą. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 str. yra numatyta, kad „valdžios įstaigos tarnauja žmonėms ir jos galias riboja Konstitucija“. Konstitucija numato tikslų ir tinkamą įstatymų laikymąsi, tad siekiant įtvirtinti administracinę atsakomybę, ją taip pat būtina teisiškai sureguliuoti. Kiekvienai teisinės atsakomybės rūšiai yra būtinas jos norminis pagrindas, kitaip bus pažeistas vienas esminių teisės principų – teisėtumo principas.

Teisinė atsakomybė - tai tik viena iš socialinės atsakomybės rūšių. Be šios atsakomybės yra ir moralinė, dorovinė, politinė atsakomybė. Tačiau teisinė atsakomybė užima išskirtinę vietą šioje socialinės atsakomybės sistemoje, nes kilus teisei atsakomybei žmogaus poelgiai yra vertinami visuotinai ir už juos gali būti taikomos valstybės prievarta garantuojamos poveikio priemonės.

Teisinę atsakomybę galima traktuoti ir kaip teisinį santykį, kur aiškiai nustatytos jo dalyvių pozicijos. Viena vertus, tai valstybės, jos organų ir pareigūnų pozicija, kita vertus, - teisės pažeidimą padariusio asmens padėtis. Abu šiuos teisinio santykio aspektus sudaro tam tikrų teisių ir pareigų, numatytų teisės normose, kompleksas: valstybė, atstovaujama savo organų ir pareigūnų, smerkia teisės pažeidėjo elgesį ir taiko jam tam tikras sankcijas, o kaltas asmuo privalo jas vykdyti, pasiaiškinti dėl padaryto pažeidimo¹.

Pagrindinis teisinės atsakomybės mechanizmo elementas yra jos norminis pagrindas – įstatymai ir kiti norminiai aktai. Nesant tokio norminio pagrindo, negali būti teisinės atsakomybės. Taigi teisinė atsakomybė kaip reiškinys ir kaip teisinis santykis egzistuoja tiek, kiek ji sureguliuota ir pagrįsta norminiais aktais ir jų taikymu.

Teisinę atsakomybę galima apibūdinti ir kaip prievolę, atsirandančią pažeidus teisės saugomą viešąjį arba privatų interesą. Viena šios prievolės šalis (pažeidėjas) už padarytą teisės pažeidimą gali ir privalo patirti įstatyme numatytų sankcijų taikymo poveikį, o kita prievolės šalis

---

¹ P.Petkevičius. Administracinė atsakomybė. Vilnius: Justitia, 1996. P. 10.

(valstybė) turi teisę taikyti šias sankcijas arba (nukentėjusysis) teisę reikalauti, kad jas taikytų atitinkamos valstybės ar visuomeninės institucijos (teismas, arbitražas ir kt.)².

Nors prievolės sąvoka dažniausiai vartojama privatinėje teisėje, tačiau teisinės valstybės sąlygomis prievoliniai santykiai egzistuoja ne tik privatinėje, bet ir viešojoje teisėje (pvz. , mokestiniai santykiai), kas aktualu muitinės veikloje, kuri yra viena iš mokesčių administratorių. Neįvykdžius pareigos sumokėti mokesčius, atsiranda nauja prievolė – teisinė atsakomybė (administracinė ar baudžiamoji) t.y. galimas atitinkamų sankcijų taikymas.

Teisinė atsakomybė už mokesčių Įstatymų pažeidimą – mokesčių ir kitų Įstatymų nustatytų valstybinės prievartos priemonių taikymas mokesčių Įstatymų pažeidėjams siekiant nubausti juos ir pašalinti atsiradusias neigiamas pasekmes.

Pavyzdžiui, vienas iš administracinės atsakomybės mokslinių veikalų autorių S. Šedbaras, analizuodamas bendruosius teisinės atsakomybės požymius padaro išvadą, kad „teisinė atsakomybė – tai teisės pažeidėjui valstybės vardu remiantis Įstatymais ir kitais teisės aktais daromas prievartinis poveikis, kuriuo siekiama garantuoti teisės normų nustatytą teisinę tvarką, atkurti teisių ir pareigų pusiausvyrą, pasireiškiantis teisės pažeidėjo elgesio smerkimu ir teisinių sankcijų (atsakomybės priemonių) taikymu, dėl ko pažeidimą padaręs kaltas asmuo patiria nepalankių moralinio, asmeninio, turinio, fizinio ar organizacinio pobūdžio padarinių“³.

Kitaip tariant, galima teigti, kad teisinė atsakomybė - valstybės valdymo prievartinių priemonių visuma, įteisinta Įstatymuose ir kituose teisės aktuose, kuri taikoma, kuomet asmuo nevykdo ar netinkamai vykdo savo teises ir pareigas, tuo galimai pažeisdamas kitų asmenų teises, valstybės nustatytą teisinę tvarką ir už tokių neteisėtą veikimą ar neveikimą, jam valstybė gali taikyti tas priemones, siekiant kad šis asmuo patirtų tam tikrų neigiamų padarinių ir ateityje stengtųsi laikytis visiems vienodai taikomų teisės normų.

Teisinė atsakomybė gali būti suprantama ir kaip tam tikras teisinis santykis, kurio dalyviai vienas kitam turi tam tikras teises ir pareigas. Taip suprantant teisinę atsakomybę, reikia atsižvelgti į tai, kad šis santykis yra specifinis. Jo atsiradimo pagrindas yra teisės pažeidimas. Pažeidžiant teisę tuo pačiu sukeliama neigiamų padarinių kuriai nors šio santykio šaliai. Vadinasi, asmuo, pažeisdamas pareigą vykdyti teisės normos paliepinus ar draudimus, turi patirti ir tam tikrą savo teisių susiaurinimą. Šiuo aspektu kalbant apie teisinę atsakomybę, profesoriaus A. Vaišvilos nuomone, asmuo, atsisakydamas vykdyti pareigas, paranda ir tų pareigų garantuojamas savo teises⁴. Pažymėtina, kad teisinė atsakomybė turi tam tikrus atskirus elementus ir jei bent vieno iš jų nėra,

² V. Mikelėnas. Civilinė atsakomybės problemos: lyginamieji aspektai. Vilnius: Justitia, 1995. P.22-23.

³ S. Šedbaras. Administracinė atsakomybė. Vilnius: Justitia, 2005. P. 65.

⁴ A. Vaišvila. Teisės teorija. Vilnius: Justitia, 2000. P. 349-351.

galima teigti, kad teisinė atsakomybė negalima. Teisinę atsakomybę galima pateikti schematiškai taip (1 paveikslas):

1 pav. Teisinės atsakomybės elementai

Panašiai teisinė atsakomybė apibūdinama ir už mokesčių teisės pažeidimus, kuriuos, mutinai, kaip vienas iš mokesčių administratorių atskleidžia, nagrinėja bei priima dėl jų sprendimus. Taigi, teisinės atsakomybės už mokesčių Įstatymų pažeidimus pagrindas yra mokesčių Įstatymų pažeidimas – neteisėtas elgesys (veikimas ar neveikimas), kuriuo pažeidžiami mokesčių Įstatymų reikalavimai ir padaroma žala valstybės finansiniams interesams⁵.

Prieš pradėdant kalbėti apie administracinę atsakomybę, būtina pažymėti, kad teisės teorijos mokslininkai be administracinės atsakomybės, išskiria keletą atsakomybės ryšių. Teisės teorijoje įprasta išskirti keturias teisinės atsakomybės rūšis: 1) civilinę; 2) baudžiamąją; 3) administracinę; 4) drausminę⁶. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad šis sąrašas atsakomybės rūšių negali būti laikomas baigtiniu. Pavyzdžiui profesorius A. Vaišvila išskiria Įmonių, Įstaigų darbuotojų ir valstybės tarnautojų materialinę atsakomybę⁷.

Lietuvoje įvykus pirmajam Europos istorijoje apkaltos valstybės vadovui procesui plačiau perdėta kalbėti apie dar vieną teisinės atsakomybės rūšį – konstitucinę atsakomybę⁸. Be kita ko, įvertinus valstybės tarnybos Įstatymo nuostatas bei atskirus statutinių institucijų statutus reikėtų išskirti ir dar vieną teisinės atsakomybės rūšį- tarnybinę atsakomybę.

⁵ A. Paulauskas . Kaltė kaip atsakomybės už mokesčių Įstatymų pažeidimus sąlyga//Juristas. 2004, Nr.5. P. 37.

⁶ S. Vencevičius. Valstybės ir teisės teorija. Vilnius: Justitia, 2000. P. 228-229.

⁷ A. Vaišvila. Teisės teorija. Vilnius: Justitia, 2000. P. 362.

⁸ S. Šedbaras. Administracinė atsakomybė. Vilnius: Justitia, 2005.P. 69.

Visos minėtos atsakomybės rūšys aktualios ir muitinės veikloje, kuri vykdydama savo veiklą taiko visas minėtas atsakomybės rūšis, galbūt išskyrus konstitucinę atsakomybę. Kadangi aktualiausia šiame darbe administracinė atsakomybė, kaip viena iš teisinės atsakomybės rūšių, tai neanalizuodami kitų teisinės atsakomybės rūšių aptarsime administracinę atsakomybę.

Administracinė atsakomybė yra viena iš teisinės atsakomybės ryšių, todėl jai turėtų būti būdingi visi bendrieji teisinės atsakomybės požymiai. Tačiau, be bendrųjų teisinės atsakomybės požymių, administracinė atsakomybė turi tik jai būdingus specifinius bruožus, kurie išskiria ją iš kitų teisinės atsakomybės rūšių bei padeda ją geriau pažinti:

1) administracinės atsakomybės teisinis pagrindas yra administracinės teisės normos, kuriose išvardytas išsamus administracinių teisės pažeidimų, nuobaudų ir jas skiriančių institucijų (pareigūnų) sąrašas. Toks kodifikuotų teisės normų rinkinys Lietuvos Respublikoje yra Administracinių teisės pažeidimų kodeksas (toliau – ATPK). Tačiau ir kiti teisės aktai numato administracinę atsakomybę. Pavyzdžiui, Mokesčių administravimo Įstatymo⁹ 139 str. yra numatyta nuo 10 iki 50 proc. dydžio bauda nuo sumažinto mokesčio sumos; Tabako kontrolės Įstatymo¹⁰ 26 str. be atsakomybės numatytos ATPK ir Baudžiamojo kodekse (toliau- BK) numato ir ekonomines sankcijas - baudas ir licenzijos panaikinimą; ir kiti teisės aktai;

2) administracinės atsakomybės faktinis pagrindas yra administracinės teisės pažeidimas. Tokia atsakomybė gali būti taikoma tik už tokias veikas, už kurių pažeidimą atsakomybė nustatyta administracinės teisės normose;

3) administracinė atsakomybė taikoma fiziniams asmenims, kuriems pažeidimo padarymo dieną yra 16 metų bei pakaltinami, išskiriant pareigūnus ir kitų specialių individualių subjektų administracinę atsakomybę. Nors administracinių teisės pažeidimų kodekse nėra išskirta juridinių asmenų atsakomybė, tačiau realiai nėra taip. Pavyzdžiui, tiek Alkoholio kontrolės Įstatymas, tiek Mokesčių administravimo Įstatymas, tiek Konkurencijos Įstatymas numato atsakomybę ir juridiniams asmenims –Įmonėms, Įstaigoms, organizacijoms. Pažymėtina, kad pagal ATPK projektą numatyta administracinė atsakomybė jau ir juridiniams asmenims, kuriame nustatyta, kad:

1. Juridinis asmuo atsako tik už administracinius teisės pažeidimus, už kurių padarymą šio Kodekso specialiojoje dalyje numatyta juridinio asmens atsakomybė.

2. Juridinis asmuo atsako už fizinio asmens padarytus administracinius teisės pažeidimus tik tuo atveju, jeigu administracinį teisės pažeidimą juridinio asmens naudai arba interesais padarė fizinis asmuo, veikęs individualiai ar juridinio asmens vardu, jeigu jis eidamas vadovaujančias pareigas juridiniame asmenyje turėjo teisę:

1) atstovauti juridiniam asmeniui arba

⁹ Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo Įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr. 63-2243.

¹⁰ Lietuvos Respublikos tabako kontrolės Įstatymas // Valstybės žinios.2003, Nr. 117-5317.

2) priimti sprendimus juridinio asmens vardu, arba

3) kontroliuoti juridinio asmens veiklą.¹¹

4) administracinė atsakomybė administracinius teisės pažeidimus padariusiems asmenims taikoma ne tarnybinio pavaldumo ar ne darbo santykių pagrindu (tai yra ją taiko ne Įmonių, Įstaigų, organizacijų vadovai), o administracinių teisės pažeidimų bylas nagrinėja, protokolus surašo, nuobaudas skiria atskiros teisėsaugos institucijos (pavyzdžiui, policija, valstybinė mokesčių inspekcija, muitinė, teismai);

5) asmeniui, kuriam taikoma administracinė atsakomybė skiriamos nuobaudos yra baudžiamojo pobūdžio, tačiau jos yra specifinės, švelnesnės už kriminalines bausmes, be to, jų taikymas tokiam asmeniui nesukelia teistumo;

6) administracinė atsakomybė yra taikoma procesine tvarka, numatyta Administracinių teisės pažeidimų kodekse, Administracinių bylų teisenos Įstatyme ir kituose teisės aktuose. Pažymėtina, kad yra rengiamas ir Administracinio proceso kodeksas¹². Ši procesinė tvarka, palyginus su baudžiamuoju ar civiliniu procesu yra žymiai paprastesnė ir operatyvesnė. Pavyzdžiui, kelių eismo taisyklių pažeidimo atvejais, gali būti baudžiama iš karto, pažeidimo padarymo vietoje.

P. Petkevičius savo moksliniame veikale teigia, kad administracinė atsakomybė yra savarankiška atsakomybės rūšis, taikoma kaltiems asmenims, padariusiems administracinius teisės pažeidimus, skiriant jiems ir realizuojant Įstatymų numatytas administracines nuobaudas, turint tikslą kovoti su teisės pažeidimais, užtikrinti teisėtumą ir teisėtumą¹³.

Tačiau šio darbo autoriaus nuomone tikslesniu ir išsamesniu administracinės atsakomybės sąvokos apibrėžimu reikėtų laikyti S. Šedbaro vadovėlyje nurodytą – „administracinė atsakomybė yra savarankiška teisinės atsakomybės rūšis, taikoma administracinio proceso teisės normų nustatyta tvarka administracinės teisės pažeidimus padariusiems fiziniams ir juridiniams asmenims, skiriant jiems Įstatymų numatytas administracines nuobaudas, kuriomis siekiama užtikrinti teisinę tvarką Įgyvendinant valstybinį valdymą“¹⁴.

Kad administracinę atsakomybę muitinės veikloje galima būtų geriau pažinti, į ją reikėtų pažvelgti plačiąją prasme, trumpai apžvelgiant ir kitas administracinio poveikio priemones, ne tik atitinkamų sankcijų, nuobaudų taikymą už padarytus teisės pažeidimus. Muitinės veikloje prieš taikant administracinę atsakomybę svarbios ir kitos administracinės poveikio priemonės, kardamosios, prevencinės, kurias taiko muitinė iki administracinės nuobaudos taikymo. Tai yra

¹¹ Teisingumo ministerijos 2004 m. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso projektas.

¹² Teisingumo ministerijos internetinė svetainė/<http://www.tm.lt/Default.aspx?item=prsp&id=14897&lang=1>(2007-08-15)

¹³ P. Petkevičius. Administracinė atsakomybė. Vilnius: Justitia, 1996. P. 14.

¹⁴ S. Šedbaras. Administracinė atsakomybė. Vilnius: Justitia, 2005. P. 72.

administracinės atsakomybės taikymo sudedamoji dalis, kuri be kitų administracinių poveikių priemonių nebūtų realizuojama.

1.2. Administracinė atsakomybė (nuobaudos) ir kitos administracinio poveikio priemonės muitinės veikloje

Muitinė- valstybinė institucija surenkanti didžiąją dalį lėšų į valstybės biudžetą, o nuo 2004 m. ir į ES biudžetą. Mokesčių administratorius administruojantis muitus ir kitus mokesčius be jokios abejonės susiduria su ūkio subjektais bei fiziniais asmenimis, kurie tiek tyčinėmis, tiek neatsargiomis veikomis vengia laikytis muitinės taisyklių ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių muitų ir mokesčių administravimą, muitinės procedūrų vykdymą bei vengia mokėti muitus ir mokesčius.

Muitinei, kaip vienai iš mokesčio administratorių teisės aktai suteikia teisę takyti galimas administracines poveikio priemones, tame tarpe sankcijas, kuriomis muitinė gali užkirsti kelią teisės pažeidimui, nutraukti teisės pažeidimą, nubausti pažeidimą padariusį asmenį taikant jam tam tikras sankcijas. Teisinėje literatūroje išskiriamos galimos trys administracinės prievartos priemonės:

1) administracinės prevencinės priemonės; 2) administracinės kardomosios priemonės; 3) administracinės atsakomybės priemonės (administracinės nuobaudos)¹⁵.

1.2.1. Administracinės prevencinės priemonės muitinės veikloje

Pagrindinė administracinių prevencinių prievartos priemonių paskirtis, jas įgyvendinant muitinės veikloje - užkirsti kelią galimiems teisės pažeidimams ir nusikaltimams, daryti įtaką asmenų elgesiui taip, kad jie nevengtų vykdyti jiems nustatytų pareigų, prievolių, savo pareigas, prievolės atliktų tinkamai ir savalaikiai, o taipogi, užtikrinti visuomeninį saugumą, valstybės valdymo bei ekonominį stabilumą. Paprastai administracinės prevencinės prievartos priemonės vykdomos dar nepadarius administracinio teisės pažeidimo, o siekiant užkirsti kelią jo padarymui, išvengti galimų žalingų pasekmių.

Kalbant apie muitinės administracines prevencines priemones, teigtina, kad jas reglamentuoja 1992-10-12 Tarybos reglamentas Nr.2913/92, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą (toliau - Europos bendrijos muitinės kodeksas arba EBMK), 1993-07-02 Komisijos reglamento, išdėstančio Tarybos reglamentą Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatos (toliau - EBMK ĮN), Muitinės Įstatymas, Mokesčių administravimo

---

¹⁵ S. Šedbaras. Administracinė atsakomybė. Vilnius: Justitia, 2005.P. 73.

Įstatymas, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. spalio 27 d. nutarimu Nr. 1332 patvirtintos 1992 m. spalio 12 d. Tarybos Reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, ir 1993 m. liepos 2 d. komisijos Reglamento (EEB) Nr. 2454/93, išdėstančio Tarybos Reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, Įgyvendinimo nuostatas, taikymo Lietuvos Respublikoje taisyklės ir daugelis kitų muitinės veiklą reglamentuojančių teisės aktų. Apžvelgsime, autoriaus nuomone, muitinės veikloje taikomas pagrindines administracines prevencines priemones. Prie tokių pagrindinių administracinių prevencinių priemonių muitinės veikloje galima būtų išskirti muitinės priežiūrą ir muitinį tikrinimą. „Muitinės priežiūra“ – priemonės, kurias paprastai taiko ši institucija, siekdama užtikrinti, kad būtų laikomasi muitinės veiklos taisyklių ir, atitinkamais atvejais, kitų teisės aktų nuostatų, taikomų prekėms, kurios yra muitinės prižiūrimos¹⁶.

„Muitinis tikrinimas“ – tiksliai apibrėžti veiksmai, pavyzdžiui prekių tikrinimas, dokumentų egzistavimo ir autentiškumo tikrinimas, Įmonių apskaitos ir kitų registru tikrinimas, transporto priemonių tikrinimas, bagažo ir kitų daiktų, kuriuos gabena arba su savimi nešioja asmenys, tikrinimas ir tarnybiniai tyrimai bei kiti panašūs veiksmai, atliekami siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi muitinės veiklos taisyklių ir, atitinkamais atvejais, kitų teisės aktų nuostatų, taikomų prekėms, kurios yra muitinės prižiūrimos¹⁷.

Atlikdama muitinės priežiūrą ir vykdydama muitinį tikrinimą, muitinė, o konkrečiau muitinės pareigūnai Įgyvendina vienas iš pagrindinių savo funkcijų, tuo užkirsdami kelią galimiems teisės pažeidimams ar net nusikaltimams. Muitinės Įstatymas be kitų funkcijų numato šias funkcijas susijusias su muitinės priežiūra ir muitiniu tikrinimu:

- 1) muitinės priežiūros priemonėmis užtikrinti muitų teisės aktų Įgyvendinimą;
- 2) kontroliuoti bendrojo muitų tarifo, muitų ir kitų muitinės administruojamų mokesčių bei jų lengvatų, taip pat muitų teisės aktų nustatytų importo, eksporto ir tranzito draudimų bei apribojimų taikymą;
- 3) atlikti muitų teisės aktų pažeidimų prevenciją ir tyrimą;
- 4) tikrinti Lietuvos Respublikos muitų teritorijoje savo veiklą vykdančių asmenų ūkinę komercinę veiklą, jos apskaitą, su muitų teisės aktų taikymu susijusią finansinę atskaitomybę¹⁸.

Be jau išvardintų muitinės funkcijų konkretus muitinės pareigūnas siekdamas Įgyvendinti šias muitinės funkcijas turi daug teisių, kuriomis pasinaudodamas gali atlikti muitinės priežiūrą ir muitinį tikrinimą¹⁹.

¹⁶ 1992 m. spalio 12 d. Tarybos Reglamentas (EEB) Nr. 2913/92, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą.

¹⁷ Ten pat.

¹⁸ Lietuvos Respublikos muitinės Įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr. 73-2517.

¹⁹ Žiūrėti ten pat 20 str. 3 d.

Autoriaus nuomone, be jau minėtų administracinės prevencinės prievartos priemonių reikėtų išskirti, kaip atskiras prevencines priemones ūkio subjektų ūkinės komercinės veiklos patikrinimą bei mokestinį tyrimą, kurie numatyti Mokesčių administravimo Įstatymo²⁰ 114-137 str. Be jau minėtų priemonių paminėtinas ir Įtraukimas Į „rizikos profilį“, kuris yra gana efektyvi prevencinė priemonė. Pagal Europos bendrijos muitinės kodekso projektą: „Rizika“ – tikimybė, kad gali įvykti įvykis, susijęs su prekių, gabenamų tarp Bendrijos muitų teritorijos ir šiai teritorijai nepriklausančių šalių arba teritorijų, įvežimu, išvežimu, tranzitu, perdavimu arba galutiniu vartojimu ir su Bendrijos statuso neturinčių prekių laikymu, dėl kurio:

- a) nebus galima teisingai taikyti Bendrijos arba nacionalinių priemonių;
- b) iškils pavojus Bendrijos ir jos valstybių narių finansiniams interesams;
- c) iškils grėsmė Bendrijos ir jos gyventojų saugumui bei saugai, žmonių, gyvūnų arba augalų sveikatai, aplinkai arba vartotojams²¹.

Pažymėtina, kad minėta prevencinė administracinė poveikio priemonė taip pat gali būti laikoma ir kardomoji. Ši priemonė gali būti taikoma tiek prieš padarant muitų teisės pažeidimą, tiek po jo padarymo. Todėl ji laikytina tiek prevencine, tiek kardomąja prevencine administracine priemone.

Kardomosios priemonės, yra kitos administracinio poveikio priemonės padedančios užkardinti teisės pažeidimus, kovoti su jų padarymu, tinkamai užtikrinti administracinės teisenos vykdymą. Šios priemonės gali būti numatytos tik Įstatymuose, kadangi jos dažniausiai apriboja fizinio ar juridinio asmens teises ir laisves, o nuo prevencinių skiriasi tuo, kad taikomos yra tik padarius teisės pažeidimą.

1.2.2. Administracinės kardomosios priemonės muitinės veikloje

Kardomųjų administracinės prievartos priemonių paskirtis priklauso nuo jų taikymo faktinio pagrindo. Jeigu teisės pažeidėjas užklumpamas darantis teisės pažeidimą, kardomosios priemonės paskirtis bus jį nutraukti. Tolesnis kardomųjų priemonių taikymas gali būti skirtas iširti teisės pažeidimo aplinkybėms, nustatyti jį padariusius asmenis ir panašiai²².

Administracinių kardomųjų prievartos priemonių Įstatymuose yra numatyta gana daug, todėl apžvelgsime ir sugrupuosime galimas pagrindines kardomasias priemones taikomas muitinės veikloje.

²⁰ Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo Įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr. 63-2243.

²¹ Europos Sąjungos Taryba. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą (Atnaujintas muitinės kodeksas). Briuselis, 2006 m. gruodžio 22 d. (18.01).

²² S. Šedbaras. Administracinė atsakomybė. Vilnius: Justitia, 2005.P. 32.

1. Pagal pobūdį galima būtų išskirti šias muitinės veikloje naudojamas kardomasias poveikio priemones:

a) fiziškai ir psichologiškai patiriamos paties teisės pažeidėjo (reikalavimas nutraukti neteisėtus veiksmus; koviniai veiksmai; asmens apžiūra; žodiniai rašytiniai paaiškinimai; patalpų atidarymas, naudojamas ūkinei komercinei veiklai ar patekimui į transporto priemones ir pan.);

b). turtines teises ribojančias teises priemones (daiktų, kurie buvo nusižengimo padarymo įrankis arba tiesioginis objektas, paėmimas; prekių, jas gabenančių transporto priemonių sulaikymas ir pan.);

c) finansinio pobūdžio (priverstinai išieškoti mokesčines nepriemokas ir kitas įvairias mokesčių išieškojimo priemones, taikyti įvairius mokesčines prievolės užtikrinimo būdus);

d) ūkinę veiklą ribojančios priemonės (turto arešto uždėjimas; muitinio tikrinimo vietų panaikinimas; leidimų vykdyti veiklą muitinės sandėlyje panaikinimas; draudimas vykdyti supaprastintas muitinės procedūras; leidimų neišdavimas ar jų panaikinimas vykdyti tam tikras ekonominio poveikio turinčias muitinės procedūras (pvz.: laikiną prekių įvežimą, laikiną įvežimą perdirbti ir kt.);

e) specialiosios ar išimtinės priemonės (šaunamojo ginklo; kovinių imtynių veiksmų; kitų spec. priemonių panaudojimas).

2. Pagal tiesioginę paskirtį ir turinį administracinės kardomasias priemones galima suskirstyti į specialiąsias (neprocesines) ir procesines. Specialiosios (neprocesinės) administracinės kardamosios priemonės dažniausiai būna numatytos specialiose tam tikrų institucijų veiklą reglamentuojančiuose Įstatymuose. Muitinės veikloje tokiais Įstatymais galima būtų laikyti Muitinės Įstatymą ir Mokesčių administravimo Įstatymą. Šiuose teisės aktuose yra numatytos šio mokesčio administratoriaus specialiosios priemonės, pvz.: teisės aktų pažeidimo atvejais atidaryti patalpas, naudojamas ūkinei komercinei veiklai, ar transporto priemones ir į jas patekti; stabdyti, apžiūrėti ir tikrinti transporto priemones, gabenamas prekes bei su jų gabenimu susijusius dokumentus ir jas gabenančius asmenis; naudoti psichinę ir fizinę prievartą, šaunamąjį ginklą ir kitas specialiąsias priemones.

Jeigu specialiosios (neprocesinės) administracinės kardamosios priemonės daugiau skirtos nutraukti teisės pažeidimą, tai procesines kardomasias priemones reikėtų laikyti kaip priemones, padedančias ištirti teisės pažeidimų padarymo aplinkybes, nustatyti kaltus, pažeidimus padariusius asmenis ir užtikrinti, kad teisės pažeidėjai neišvengtų atsakomybės. Procesinės kardamosios priemonės yra išvardintos administracinių teisės pažeidimų kodekse bei kituose, muitų ir mokesčių teisę reglamentuojančiuose teisės aktuose, kuriuose numatytos administracinio teisės pažeidimo nagrinėjimo ir tyrimo procesinės normos. Pagrindinės administracinės procesinės normos, kurias muitinė taiko savo veikloje, numatytos administracinių teisės pažeidimų kodekse yra šios:

administracinę atsakomybę traukiamo asmens pristatymas, administracinis sulaikymas, asmens apžiūra ir daiktų patikrinimas, daiktų ir dokumentų paėmimas. Nors ATPK numato ir daugiau kardomųjų procesinių prievartos priemonių, tačiau muitinė savo veikloje jų netaiko arba jas gali taikyti tik bendradarbiaujant su kitomis teisėsaugos institucijomis. Prie tokių priemonių galima būtų priskirti ir atsakomybę traukiamo asmens pristatymą (ATPK 263 str.). Panaši priemonė yra numatyta ATPK 264 str. – tai yra administracinis asmens sulaikymas. Pažymėtina, kad tokiu atveju, skirtingai nei pažeidėjo pristatymo atveju, privaloma surašyti administracinio asmens sulaikymo protokolą. ATPK 266 str. numato, kad administracinę atsakomybę traukiamą asmenį gali sulaikyti tik Lietuvos Respublikos Įstatymų tam įgalioti organai (pareigūnai): „<..>..muitinės pareigūnai - už muitų taisyklių pažeidimus, taip pat už nepaklusimą uniformuoto muitinės pareigūno teisėtam reikalavimui sustabdyti transporto priemonę²³“.

ATPK 267 str. yra numatyti administracinio sulaikymo terminai. Šio straipsnio nuostatose yra numatyta, kad administracinę atsakomybę traukiamo asmens sulaikymas gali trukti ne ilgiau penkias valandas, išskyrus atvejus, kai esant ypatingam reikalui Įstatymai numato kitokius administracinio sulaikymo terminus. Pažymėtina, kad pagal minėto straipsnio antrą dalį už pasienio teisinio režimo taisyklių arba pasienio kontrolės punktų veiklos taisyklių pažeidimus asmenis gali sulaikyti iki trijų valandų protokolui surašyti. Prireikus nustatyti asmenį ir išaiškinti teisės pažeidimo aplinkybes – iki keturiasdešimt aštuonių valandų. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad nuo 2005 01 20 (Įstatymo Nr. X-82 redakcija²⁴) muitinės ir valstybės apsaugos pareigūnai išskiriamos kaip atskiros institucijos, galinčios taikyti šią prievartos priemonę, todėl sulaikymo terminas trys valandos yra taikomas tik už pasienio teisinio režimo pažeidimus.

Dar viena kardomoji priemonė numatyta ATPK 268 str. asmens apžiūra ir daiktų patikrinimas. Toks asmuo paprastai apžiūrimas dalyvaujant dviems tos pačios lyties kviestiniams, o tokie daiktai patikrinami, asmens, kurio daiktai yra nuosavybė arba yra valdomi, akivaizdoje. Tais atvejais, kai atidėlioti negalima, nurodyti daiktai gali būti patikrinti ir be savininko (valdytojo) dalyvaujant dviems kviestiniams. Dėl asmens apžiūros ir daiktų patikrinimo surašomas protokolas arba tai įrašoma ATPK ar administracinio sulaikymo protokole. Panaši nuostata yra išdėstyta ir Muitinės Įstatymo 20 str. 3 d. 7 p., kuriame numatyta, kad „muitinės pareigūnas turi teisę teisės aktų nustatyta tvarka atlikti asmens apžiūrą“. ATPK 268 str. 5 d. numato, kad „Asmens apžiūra ir daiktų patikrinimas muitų Įstaigose vykdomas Įstatymų nustatyta tvarka.“ Galima daryti vienareikšmę išvadą, kad ši kardomoji priemonė yra ypatingai aktuali muitinei, kadangi ji tinkamai ir negalėtų vykdyti funkcijų, negalėdama patikrinti prekių (daiktų) bei jas gabenančių asmenų. Pasitaiko

²³ Iki LR ATPK (2004-01-29 Įstatymo Nr. IX-1995 redakcijos) galiojusiam LR ATPK nebuvo numatytos šitos priemonės taikymo kuomet nepaklūstama uniformuoto muitinės pareigūno teisėtam reikalavimui sustabdyti transporto priemonę.

²⁴ Valstybės žinios.2005, Nr. 18-576.

nemažai atvejų, kai nedidelio gabarito, arba tam tikros specifinės, draudžiamos prekės (prekės, kurioms taikomas specialus režimas) bandomos įvežti į LR muitų teritoriją siekiant išvengti muitinės kontrolės ir slepiant tokias prekes po asmens drabužiais ar net jas gabenančio asmens vidaus organuose (pvz. narkotinės ir psichotropinės medžiagos)²⁵. Pažymėtina, kad prekių muitinį tikrinimą reglamentuoja daug muitinės veiklą reglamentuojančių teisės aktų. (pvz. Bendrijos muitinės kodeksas, Bendrijos muitinės kodekso Įgyvendinimo nuostatos, Muitinės Įstatymas, 2005 m. gruodžio 16 d. Muitinės departamento generalinio direktoriaus Įsakymu Nr.1B-815 patvirtintos „Muitinės deklaracijos, kartu su ja pateiktų dokumentų ir deklaruojamų prekių muitinio tikrinimo muitinio Įforminimo metu taisyklių nuostatos“ ir kiti teisės aktai) . Tačiau asmens apžiūra numatyta tik dabar galiojančiame Administracinių teisės pažeidimų kodekse, todėl, autoriaus nuomone, atsižvelgiant į muitinės pareigūnų darbo specifiką ir poreikį atlikti asmens apžiūrą, be metodinių mokymų būtinas ir poĮstatyminis teisės aktas (instrukcija, taisyklės) numatantys muitinės pareigūnų vykdomą asmens apžiūros specifiką (pažymėtina, kad iki 2004-04-18 buvo teisės aktas, reglamentuojantis asmens apžiūros taisykles, tačiau nuo 2004-04-18 neteko galios²⁶).

Kita muitinei svarbi administracinio poveikio kardomoji poveikio priemonė, numatyta LR 269 str. yra daiktų ir dokumentų paėmimas. Pagal šio straipsnio nuostatas muitinės pareigūnai paima sulaikymo, asmens apžiūros ar daiktų patikrinimo metu rastus daiktus ir dokumentus, kurie yra teisės pažeidimo Įrankis arba tiesioginis objektas. Paimti daiktai ir dokumentai iki administracinio teisės pažeidimo bylos išnagrinėjimo saugomi organų (pareigūnų), kuriems suteikta teisė paimti daiktus ir dokumentus nustatytose vietose, o išnagrinėjus bylą, remiantis priimtu nutarimu (sprendimu), jie nustatyta tvarka konfiskuojami arba gražinami teisėtam valdytojui, arba sunaikinami. Daiktai, kurie gali greitai sugesti ar prarasti vertę arba kurių saugojimas, priežiūra ir laikymas susiję su aiškiai per didelėmis išlaidomis, jeigu negali būti gražinami teisėtam valdytojui, administracinio teisės pažeidimo bylą nagrinėjančio organo (pareigūno) nutarimu realizuojami Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso areštuotam turtui realizuoti nustatyta tvarka. Įstatymų nustatytais atvejais teisėtam valdytojui atlyginama realizuotų arba sunaikintų daiktų vertė. Padarius pažeidimus, numatytus šio kodekso 209, 209⁽¹⁾, 209⁽²⁾, 209⁽³⁾, 209⁽⁶⁾, 210 straipsniuose, baudos išieškojimui užtikrinti leidžiama paimti daiktus (vertybes) iš pažeidimą padariusio asmens, jeigu jis Lietuvos Respublikoje neturi nuolatinės gyvenamosios vietos²⁷. Ši kardomoji priemonė ypatingai efektyvi užsienio piliečių atžvilgiu, kitokiu atveju būtų praktiškai neĮmanoma užtikrinti

²⁵Žiūrėti straipsnį <http://www.balsas.lt/naujienos/lietuva/suvalkija/straipsnis83935>, narkotinės medžiagos gabenamos net skrandyje (2007-09-05).

²⁶Muitinės departamento prie Lietuvos respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2004-04-09 Įsakymas Nr. 1B-326 „Dėl muitinės departamento direktoriaus 1991 m. liepos 22 d. Įsakymo Nr. 127 „Dėl asmens apžiūros taisyklių taikymo tvarkos“ pripažinimo netekusiu galios // Valstybės žinios. 2004, Nr. 56-1971.

²⁷ Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksas (2005-06-16 Įstatymo Nr. X-249 redakcija) // Valstybės žinios. 2005, Nr. 83-3040.

administracinės bylų teisenos vykdymo bei surasti užsienio piliečius, kadangi teisinės pagalbos sutartys nėra pasirašytos su visomis valstybėmis, sudėtingas ir ilgas procesas, o Lietuvos Respublikoje taikomas trumpas administracinis procesas prarastų savo greito proceso pobūdį. Tokia nuostata labai aktuali muitinei, kadangi administracinius pažeidimus muitų teisės srityje dažnai daro ir užsienio piliečiai.

Be ATPK išdėstytų administracinio poveikio priemonių, kitas administracinio poveikio priemonės numato ir kiti muitų ir mokesčių teisę reglamentuojantys teisės aktai. Muitinės Įstatyme²⁸ nustatyta, kad muitinės pareigūnas, atlikdamas muitų teisės aktų jam pavesta funkcijas, turi teisę reikalauti, kad jam nepavaldūs asmenys vykdytų jo teisėtus reikalavimus, o jų nevykdymo ar pasipriešinimo atveju – panaudoti fizinę ar kitokią prievartą šio Įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka.

Be išvardintų šiuose teisės aktuose muitinės teisių, kuriomis įgyvendinamos administracinio poveikio priemonės, būtina pažymėti ir dar vieną kardomąją administracinio poveikio priemonę, kuomet muitinė atlikdama prekių tikrinimą, vykdydama mokestinį patikrinimą arba mokestinį tyrimą Mokesčių administravimo Įstatymo²⁹ 133-1, 135 str. nustatyta tvarka ar Muitinės Įstatymo³⁰ 31 str. nustatyta tvarka priima sprendimą dėl muitų ir mokesčių teisės aktų taikymo, tuo užkardindama muitų ar mokesčių teisės pažeidimus. Tokia poveikio priemonė turi trigubą poveikį:

- a) užkardinamas muitų ar mokesčių teisės pažeidimas;
- b) valstybei priskaičiuojami neapskaičiuoti muitai ir mokesčiai;
- c) teisės pažeidėjas dažniausiai neišvengia teisinės atsakomybės.

Aišku, sprendimo priėmimas, savaime netampa kardomąją administracine poveikio priemone, kadangi ne visuomet nustatomas muitų ar mokesčių teisės pažeidimas. Tačiau galima teigti, jog bet kuris muitinės sprendimas turi prevencinio pobūdžio.

Be jau paminėtų Muitinės Įstatyme numatytų teisių, muitinė, kaip vienas iš mokesčių administratorių, be kitų teisių, turi šias Mokesčių administravimo Įstatymo³¹ 33 str. numatytas teises:

- 1) užantspauduoti ir (ar) užplombuoti mokesčių mokėtojo dokumentų, vertybinių popierių, pinigų ir materialinių vertybių saugojimo vietas, patalpas, įrengimus; uždaryti teritoriją ar jos dalis;
- 2) daryti žymas mokesčių mokėtojo dokumentuose, kad būtų išvengta jų klastojimo;
- 3) taikyti mokestinės prievolės įvykdymo užtikrinimo būdus;
- 4) naudotis kitomis mokesčių ir kitų Įstatymų suteiktomis teisėmis.

²⁸ Lietuvos Respublikos muitinės Įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr. 73-2517.

²⁹ Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo Įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr. 63-2243.

³⁰ Lietuvos Respublikos muitinės Įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr. 73-2517.

³¹ Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo Įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr. 63-2243.

Taigi, muitinė turi teisę taikyti daugybę įvairių administracinių prevencinio ir kardomojo poveikių priemonių, tuo efektyviai, tinkamai vykdyti teisės pažeidimų prevenciją bei jų užkardinimą. Tačiau efektyviausia administracinio poveikio priemonė, kuomet išaiškinamos teisės pažeidimo padarymo priežastys ir sąlygos, užkertamas kelias teisės pažeidimams, auklėjami piliečiai, kad jie laikytųsi Įstatymų, stiprintų teisėtumą, bus Įvykdyta tik tuomet, kuomet bus taikyta administracinė atsakomybė konkrečių asmenų atžvilgiu. Administracinės atsakomybės taikymas sietinas su sankcijos, administracinės nuobaudos paskyrimu. Tik paskyrus administracinę nuobaudą efektyviausiai bus Įgyvendinti Įstatymo leidėjo numatyti tikslai, tuo pačiu užtikrintas prevencinio bei kardomojo pobūdžio administracinio poveikio priemonių Įvykdymas.

1.2.3. Administracinės atsakomybės priemonės, administracinės nuobaudos muitinės veikloje

Kaip jau buvo minėta, visgi administracinės atsakomybės taikymą reikėtų sieti su nuobaudos paskyrimu. Jei nebuvo asmeniui paskirta konkreti administracinė nuobauda, tuomet negalima teigti, kad buvo taikyta administracinė atsakomybė. Administracinė atsakomybė t.y. nuobaudos už muitų teisės pažeidimus yra Įtvirtintos ATPK, tačiau kiti teisės aktai taip pat numato nuobaudas tiek fiziniams, tiek juridiniams asmenims. Galimybė ir kituose Įstatymuose numatyti ir kitokias nuobaudų rūšis nei numatytos ATPK, numato ir ATPK 21 str. antra dalis.

ATPK 20 str. numatyti administracinės nuobaudos tikslai t.y. administracinė nuobauda yra atsakomybės priemonė, kuri skiriama administracinį teisės pažeidimą padariusiems asmenims nubauti bei siekiant auklėti, kad jie laikytųsi Įstatymų, gerbtų bendro gyvenimo taisykles, taip pat kad tiek pats teisės pažeidėjas, tiek ir kiti asmenys nepadarytų naujų teisės pažeidimų. 2004 m. Teisingumo ministerijos parengtame ATPK projekte administracinės nuobaudos tikslai išdėstyti panašiai. Tik tiksliau ir plačiau išdėstytas vienas tikslas t.y. tikslas- atimti ir apriboti administracinės teisės pažeidimą padariusiam asmeniui galimybę daryti naujus administracinės teisės pažeidimus.

Administracinės nuobaudos, kaip ir kitos administracinio poveikio priemonės yra valstybės nustatytos represinio poveikio priemonės, valstybės vykdoma politika teisės pažeidimų atžvilgiu, kurių požymiai yra panašūs. Administracinės nuobaudos savo paskirtimi skiriasi nuo kitų administracinio poveikio priemonių. Administracinės nuobaudos taikomos už administracinės teisės pažeidimus ir yra griežčiausios priemonės. Kitos poveikio priemonės skirtos užkirsti kelią galimam ar daromam pažeidimui, užtikrinti pažeidimų prevenciją, užkirsti kelią galimoms pasekmėms. Be to, administracinei nuobaudai būdingi šie specialūs požymiai: administracinė nuobauda gali būti numatyta tik Įstatymuose, jas turi teisę ir gali skirti tiek Įvairios valstybės institucijos kolegialiai

(pvz. teismai), tiek atitinkami pareigūnai vienasmeniškai (pvz. muitinės viršininkas). Įsiteisėjęs sprendimas (nutarimas) dėl administracinės nuobaudos paskyrimo privalomas visoms valstybinėms institucijoms, Įmonėms, organizacijoms ir kitiems asmenims. Administracinei nuobaudai paskirti taikomas administracinis procesas, tačiau šis procesas yra trumpesnis nei civilinėse ar baudžiamosiose bylose. Administracinių nuobaudų paskyrimas sukelia teisinių pasekmių, pvz. paskyrus administracinę nuobaudą, po jos paskyrimo pakartotinai padarius naują teisės pažeidimą, toks pažeidimas Įstatymų numatytais atvejais bus kaip kvalifikuojantis požymis ir baudžiama griežčiau arba bus laikoma administracinę atsakomybę sunkinančia aplinkybe bei skiriama griežtesnė nuobauda.

Įstatymų numatytos administracinės nuobaudos yra keletu rūšių. Be to, administracinės nuobaudos gali būti taikomos kaip pagrindinės bei kaip pagrindinės ir papildomos. ATPK 21 str. yra išvardintos administracinių nuobaudų rūšys kurias sudaro:

- 1) Įspėjimas;
- 2) bauda;
- 3) daikto, kuris buvo administracinio teisės pažeidimo padarymo Įrankis arba tiesioginis objektas, ir pajamų, kurios buvo gautos administracinio teisės pažeidimo padarymu, konfiskavimas;
- 4) suteiktos asmeniui specialiosios teisės (teisės vairuoti transporto priemones, teisės skraidyti orlaivio Įgulos nariu, atlikti orlaivių techninę priežiūrą, dirbti skrydžių vadovu, teisės medžioti arba užsiimti žvejyba, teisės vairuoti vidaus vandenų transporto priemonę, teisės naudoti arba Įvežti aparatūrą, Įrenginius, radijo siuntimo arba radijo stebėsenos Įrenginius, naudoti elektroninių ryšių išteklius, užsiimti radijo mėgėjų ir kitų radijo stočių naudotojų veikla, teisės eiti tam tikras pareigas jūrų laive, teisės projektuoti statinius ar atlikti statinių projektų ekspertizę) atėmimas;
- 5) administracinis areštas;
- 6) nušalinimas nuo darbo (pareigų).

Aptarsime tik tas administracinių nuobaudų rūšis, kurios gali būti paskirtos už muitų teisės ir muitinės veiklos pažeidimus. Muitinė bei kitos institucijos, turinčios teisę surašyti administracinius teisės pažeidimų protokolus ir (arba) paskirti nuobaudas už tokius pažeidimus, gali skirti šias nuobaudas:

- a) Įspėjimą;
- b) baudą;
- c) daikto, kuris buvo administracinio teisės pažeidimo padarymo Įrankis arba tiesioginis objektas, ir pajamų, kurios buvo gautos administracinio teisės pažeidimo padarymu, konfiskavimą; Įspėjimas ir bauda yra skiriamos kaip pagrindinės nuobaudos. Daikto konfiskavimas gali būti skiriama kaip pagrindinė ir papildoma nuobauda.

ATPK numatytos nuobaudos už pagrindinius muitų teisės ir muitinės veiklos taisyklių pažeidimus, dėl kurių administracinio teisės pažeidimo protokolus (toliau – ATPP) turi teisę surašyti muitinės pareigūnai pateikiamame 1 priede. Šioje lentelėje pateikti pagrindiniai muitų teisės ir muitinės veiklos pažeidimai, už kuriuos muitinės pareigūnai surašo ATPP bei už juos numatytos administracinės nuobaudos. Išanalizavus nuobaudų rūšis (1 priedas), galime konstatuoti, kad už muitų teisės pažeidimus dažniausiai numatomos nuobaudos: baudos ir prekių konfiskavimas. Teigtina, kad pagrinde taikomos turtinio pobūdžio nuobaudos todėl, kad muitų teisės pažeidimai dažniausiai yra susiję su galimu poveikiu valstybės ekonomikai. Tik paskyrus tokio pobūdžio nuobaudas bus pasiekti administracinės nuobaudos skyrimo tikslai, išvengta Įtakos valstybės ekonomikai ir tuo pačiu papildytas valstybės biudžetas. Iš pateikto 1 priedo matyti, kad Įspėjimas už muitų teisės pažeidimus taikomas tik už dvi veikas. Taip yra todėl, kad muitų teisės pažeidimais kėsiniama yra svarbius valstybės ekonominius pamatus, Į nustatytą valdymo, ūkininkavimo tvarką, valstybės finansų sistema³² ir tokios veikos yra gana pavojingos. Įspėjimas, kaip nuobauda, dažniausiai numatytas už tas veikas, kurios nėra labai pavojingos, jomis nesikėsiniama Į itin svarbias teisinės vertybes. Įspėjimas dažnai numatomas kaip alternatyvi nuobauda šalia baudos ar kitų poveikio priemonių. Už muitų teisės pažeidimus Įspėjimas taikomas taip pat kaip alternatyvi nuobaudos rūšis. Dažniausiai tai pažeidimai, kurie neturi Įtakos mokėtinų muitų ar mokesčių apskaičiavimui arba neteisingai deklaruotų prekių vertės būna labai mažos (Pvz. ATPK 209-2 str. Įspėjimas numatytas už neteisingų duomenų pateikimą deklaracijoje arba kitokį muitinės suklaidinimą, jeigu tai neturėjo arba negalėjo turėti Įtakos mokėtino importo, eksporto muitų, kitų mokesčių arba garantijos ar užstato mažesnio dydžio apskaičiavimui.<..>).

Kita dažniausiai taikoma administracinė nuobaudos rūšis už bet kokio pobūdžio pažeidimus, o taip pat ir už muitų teisės pažeidimus, yra bauda. Tai turtinio pobūdžio administracinių teisės pažeidimų kodekse ir kituose Įstatymuose dažniausiai reglamentuota administracinės atsakomybės priemonė. ATPK 24 str. numato *bendrus* galimus baudos dydžius:

- už administracinius teisės pažeidimus piliečiams skiriama bauda negali būti mažesnė kaip dešimt litų ir didesnė kaip vienas tūkstantis litų;
- už administracinius teisės pažeidimus pareigūnams skiriama bauda negali būti mažesnė kaip dvidešimt litų ir didesnė kaip du tūkstančiai litų;
- už atskirų rūšių teisinius pažeidimus Įstatymų gali būti nustatyta didesnė bauda negu numatyta šiame straipsnyje.

Įvertinus ATPK 24 str. numatytas bendras nuostatas dėl baudos dydžio, 2 priede galime palyginti baudų dydžius už pagrindinius muitų teisės ir muitinės veiklos pažeidus.

---

³² Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2006-04-05 nutartis // Administracinė byla Nr. N¹⁶ - 455 - 06. Žr. [http://www.lvat.lt/Default.aspx?item=nutart&lang=1\(2007-06-15\)](http://www.lvat.lt/Default.aspx?item=nutart&lang=1(2007-06-15)).

Išanalizavę pateiktus baudų dydžius galime teigti, kad 2 priede pateiktų galimų skirti baudų dydžiai, įvertinus su galimais skirti baudų dydžiais numatytais bendrose ATPK 24 str. nuostatose, jog už muitų teisės ir muitinės veiklos pažeidimus baudų dydžiai yra gana dideli. Taigi, administracinės baudos už muitų teisės pažeidimus yra gana griežtos ir didelės. Atsižvelgiant į tai, kad muitų teisės pažeidimais gali būti padaroma didelė ekonominė žala valstybei, nukentėti valstybės biudžetas, o kartu ir visuomenės socialinė gerovė, teigtina, jog pačios baudos yra gana adekvačios padarytiems teisės pažeidimams, tačiau yra ir per griežtų baudų, neadekvačių padarytiems pažeidimams, todėl už tam tikrus pažeidimus jos galėtų būti mažinamos.

Muitinė kaip mokesčių administratorius turi teisės skirti baudą ne tik už muitų teisės pažeidimus, kurie numatyti ATPK, bet ir Mokesčių administravimo Įstatymo nustatyta tvarka už mokestinius teisės pažeidimus. Mokesčių administravimo Įstatymo 139 str. yra numatyta: jei mokesčių administratorius nustato, kad mokesčių mokėtojas neapskaičiavo nedeklaruojamo (įskaitant muitinės deklaracijose apskaičiuojamą mokestį) ar nedeklaravo deklaruojamo mokesčio arba neteisėtai pritaikė mažesnį mokesčio tarifą ir dėl šių priežasčių mokėtiną mokestį neteisėtai sumažino, mokesčių mokėtojui priskaičiuojama trūkstama mokesčio suma ir skiriama nuo 10 iki 50 procentų minėtos mokesčio sumos dydžio bauda, jei atitinkamo mokesčio Įstatymas nenustato kitaip. Skiriamos konkrečios baudos dydis priklauso nuo pažeidimo pobūdžio, nuo to, ar mokesčių mokėtojas bendradarbiavo su mokesčių administratoriumi, nuo mokesčių Įstatymų pažeidimo pripažinimo ir kitų aplinkybių, kurias mokesčių administratorius pripažįsta svarbiomis skirdamas didesnę ar mažesnę baudą³³. Tokios pobūdžio baudas muitinė skiria atlikusi mokestinį patikrinimą ar mokestinį tyrimą ir nustčiusi, kad mokesčio mokėtojas nepagrįstai sumažino mokėtiną mokestį, neteisėtai pritaikė mažesnį mokesčio tarifą ir dėl to neapskaičiavo ir nedeklaravo deklaruojamo mokesčio. Muitinės veikloje dažniausiai pasitaiko, jog būna sumažinamas muito tarifas, neteisingai apskaičiuojama muitinė vertė, neteisingai klasifikuojamos prekės ir kt.

Nors kiti autoriai: A. Marcijonas ir B. Sudavičius³⁴ delspinigius priskiria taip pat prie sankcijų už mokestinius pažeidimus, tačiau šio darbo autoriaus nuomone, delspinigiai yra prievolės įvykdymo užtikrinimo priemonė, o ne sankcija. Delspinigiai yra numatyti Mokesčių administravimo Įstatymo³⁵ 95 str. Šis straipsnis kodifikuotai patalpintas Mokesčių administravimo Įstatymo 4 skirsnyje, kuris vadinasi Mokestinės prievolės įvykdymo užtikrinimas. Civilinio kodekso³⁶ 6.71 str. netesybų sąvoka taip pat pateikta prie V skyriuje numatyto prievolių įvykdymo užtikrinimo. Už prievolės įvykdymo termino praleidimą nepertraukiamai (pvz., už kiekvieną

³³ Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo Įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr. 63-2243.

³⁴ A. Marcijonas, B. Sudavičius. Mokesčių teisė. Teisinės informacijos centras: Vilnius, 2003. P. 219-222.

³⁵ Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo Įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr. 63-2243.

³⁶ Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas // Valstybės žinios. 2000, Nr. 74-2262.

praleistą dieną) išieškamos tam tikro laikotarpio netesybos, vadinamos *delspinigiais*³⁷. Įvertinus šias nuostatas, galima teigti, kad delspinigiai pagal savo pobūdį nėra sankcija, nuobauda, o tik mokestinės prievolės užtikrinimo būdas, numatytas už nesavalaikiai sumokėtą pagrindinę mokestinę prievolę.

Kita svarbi nuobaudos rūšis muitinės veikloje yra turto konfiskavimas. Tiek Baudžiamajame kodekse, tiek Administracinių teisės pažeidimų kodekse daiktų ir kitokio turto konfiskavimas apibūdinamas kaip priverstinis neatlygintinas jo paėmimas valstybės nuosavybėn. ATPK 26 str. toks turto konfiskavimas tiksliau įvardinamas kaip daikto, kuris buvo administracinio teisės pažeidimo padarymo įrankis arba tiesioginis objektas, ir pajamų, kurios buvo gautos administracinio teisės pažeidimo padarymu, konfiskavimas. Tenka pripažinti, kad tiksliai nėra aišku kas tokiu atveju yra teisės pažeidimo padarymo tiesioginis objektas, o kas yra dalykas. Tiesioginis objektas yra platesnė sąvoka. Tai dažniausiai saugomos vertybės, į kurias kėsinamasi teisės pažeidimu. Dalykas yra konkretnė sąvoka, nes tai daiktas, kuriuo gaunama tiesioginė nauda, pvz. kontrabandos atveju - neteisėtai įvežta prekė. Todėl pritariama S. Šedbaro nuomonei, kad Įstatymų leidėjui reikėtų pataisyti ATPK ir kalbėti apie nusižengimo įrankių, dalyko ir pajamų, gautų nusižengimo padarymu, konfiskavimą³⁸. Kitas svarbus momentas ypatingai dėl konfiskavimo taikymo už muitų teisės pažeidimus yra tai, kad pagal ATPK 26 str. konfiskuota galėjo būti tik daiktas ir pajamos, kurie yra pažeidėjo nuosavybė. Tokia nuostata galiojo iki 1996 m., o 1996 m. balandžio 23 d. ATPK pakeitimo ir papildymo Įstatymu³⁹ buvo nustatyta, kad gali būti konfiskuojamos ir kito asmens daiktas ir pajamos, kurie buvo administracinio teisės pažeidimo padarymo įrankis arba tiesioginis objektas už kontrabandos pažeidimus (ATPK 210 str.). Tokios nuostatos būtinybė iškilo tuomet, kai teisės pažeidėjai naudodamiesi kitų asmenų transporto priemonėmis gabendavo kontrabandą. Tačiau atsižvelgiant į muitų teisės pažeidimų sudėtingumą, jų padarymu galimas pasekmes Lietuvos ekonomikai ir ūkininkavimo tvarkai, siekiant įgyvendinti pažeidimų užkardymo ir prevencijos tikslus 2000 m. vasario 17 d. ATPK pakeitimo ir papildymo Įstatymu⁴⁰ buvo nustatyta, kad gali būti konfiskuojamos ir kito asmens daiktas ir pajamos, kurie buvo administracinio teisės pažeidimo padarymo įrankis arba tiesioginis objektas už muitų teisės pažeidimus numatytus ATPK 209⁽¹⁾ straipsnio antrojoje dalyje, 209⁽²⁾ straipsnio pirmojoje, antrojoje ir trečiojoje dalyse, 209⁽³⁾ straipsnyje, 209⁽⁴⁾ straipsnio trečiojoje ir ketvirtojoje dalyse, 210 str. Dabar galiojančiame ATPK 26 str. dar papildytas ir 209⁶ str. Toks teisės pažeidėjui nuosavybės teise nepriklausančių prekių (daiktų) konfiskavimas už muitų teisės pažeidimus parodo valstybės politikos griežtumą tokių muitų teisės pažeidimų atvejais. Darbo autoriaus nuomone, tokia

³⁷ Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Šeštoji knyga. Prievolių teisė (I). Justitia: Vilnius, 2003. P. 115.

³⁸ S. Šedbaras. Administracinė atsakomybė. Vilnius: Justitia, 2005. P. 108.

³⁹ Valstybės žinios. 1996, Nr. 41-990.

⁴⁰ Valstybės žinios. 2000, Nr. 22-552

valstybės politika yra gana efektyvi ir adekvati teisės pažeidimams, tačiau kiekvienas atskiras atvejis turėtų būti vertinamas individualiai, atsižvelgiant į visas pažeidimo padarymo aplinkybes. Be to, konfiskavimas turėtų būti taikoma kaip administracinio poveikio priemonė, bet ne kaip nuobaudos rūšis. 2004 m. Teisingumo ministerijos parengtame ATPK projekte turto konfiskavimas nepriskirtas prie administracinių nuobaudų. Jis įvardijamas kaip administracinio poveikio priemonė, kuri gali būti skiriama kartu su administracine nuobauda. Toks projekte numatyto turto konfiskavimo, kaip nuobaudos pakeitimas administracine poveikio priemone, tiksliau atitiktų jo tikslinę paskirtį ir prasmę. BK turto konfiskavimas taip pat įvardijamas kaip baudžiamojo poveikio priemonė. Be to, dabar galiojančiame ATPK administracinė nuobauda – turto konfiskavimas gali būti skiriama kaip pagrindinė ir papildoma nuobauda, pvz. už muitų teisės pažeidimus ši nuobaudos rūšis dažniausiai yra alternatyvi, t.y. už padarytus muitų teisės pažeidimus bylą nagrinėjantis pareigūnas ar institucija gali skirti arba neskirti turto konfiskavimą. Bet kuriuo atveju, turto konfiskavimą dabar taikant kaip administracinę nuobaudą ir ateityje taikant kaip administracinio poveikio priemonę, ją taikantis subjektas (pareigūnas ar kolegiali institucija) privalo (privalės) atsižvelgti į visas teisės pažeidimo padarymo aplinkybes ir jį taikyti arba netaikyti. Turto konfiskavimas kaip administracinės nuobaudos rūšis yra labai aktualus muitų teisės pažeidimų srityje, kadangi daugeliu atveju už tokio pobūdžio pažeidimus neteisėtai gabenamos prekės ir yra tas turtas. Tokios prekės gali būti netinkamai deklaruotos, nedeklaruotos visiškai, nuslėptos, riboto įvežimo ar prekės, kurias visiškai draudžiama įvežti. Be jokios abejonės, visiškai draudžiamoms įvežti prekėms ar riboto įvežimo prekėms, turėtų būti privalomai taikoma konfiskacija. Bet tai galėtų būti numatyta jau prie administracinio poveikio priemonių.

Kitu atveju, konfiskuotinas turtas gali būti muitų teisės pažeidimo padarymo įrankiu. Muitų teisės pažeidimų bylose tai dažniausiai yra gabenimo priemonė (automobilis, vilkikas, priekaba, laivas ir kt.).

Be konfiskavimo reglamentuoto ATPK, konfiskavimą reglamentuoja ir kiti Muitų teisę reglamentuojantys teisės aktai (3 priedas). Išanalizavus muitų teisės aktų nuostatas, susijusias su prekių konfiskavimu, teigtina, kad konfiskavimas galimas taikyti gana dažnai, tuo užkertant kelią neteisėtam prekių įvežimui į ES muitų teritoriją. Nors autoriaus nuomone, būtina tikslinti teisės aktus išskiriant nuostatas susijusias su konfiskavimu, realizavimu, sunaikinimu, sulaikymu ir perdavimu valstybės nuosavybei. Išanalizavus 3 priede pateiktas teisės aktų nuostatas, susijusias su realizavimu, sulaikymu, konfiskavimu nėra tiksliai aišku ar nuostata „imasi visų priemonių, įskaitant prekių pardavimą“ reiškia ir sulaikymą, konfiskavimą. Tenka pripažinti, kad muitų teisės aktai kodifikuoti gana sudėtingai, todėl, autoriaus nuomone, juos taikančioms institucijoms, pareigūnams kasdieniniame darbe gana sunku juos taikyti. Pavyzdžiui, EBMK nėra aiškios

nuostatos apie prekių sulaikymą, nors logiškai, prekės pirmiausiai sulaikomos, paskui taikomas konfiskavimas, realizavimas ar naikinimas.

Be prekių konfiskavimo muitų teisę reglamentuojantys teisės aktai numato prekių sulaikymą, realizavimą ir sunaikinimą, perdavimą valstybės nuosavybėn. Tačiau abejotina ar tai galima laikyti sankcijomis. Tai objektyviau reikėtų laikyti kardomosiomis ar prevencinėmis administracinio poveikio priemonėmis, bet ne nuobaudomis. Atnaujintas Europos Bendrijos muitinės kodeksas⁴¹ prekių konfiskavimą ir pardavimą ar sunaikinimą numato šio kodekso 4 skyriuje, kur reglamentuojamas disponavimas prekėmis. Tačiau šios administracinės priemonės nepriskiriamos prie sankcijų. Pažymėtina, kad naujojo BMK 5 skyrius⁴² išskiria sankcijas už muitų teisės pažeidimus. Tai yra pozityvios nuostatos naujajame BMK, nes priešingai nei naujajame, 1992 m. BMK tokios nuostatos, atskirai reglamentuojančios sankcijas, nebuvo išskirtos. Naujasis BMK numato, kad „Kiekviena valstybė narė numato sankcijas, taikomas už Bendrijos muitų teisės aktų nesilaikymą. Šios sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios. Kai taikomos administracinės sankcijos, jos gali būti *inter alia* vienos arba abiejų iš toliau nurodytų formų:

a) muitinės paskirta pinigine bauda, įskaitant vietoje baudžiamosios sankcijos taikomą atsiskaitymą;

b) atitinkamam asmeniui išduoto leidimo atšaukimas, pakeitimas arba galiojimo sustabdymas.⁴³

Įvertinus šias nuostatas nauja yra tai, kad leidimo atšaukimas, pakeitimas arba galiojimo sustabdymas įvardinama kaip sankcija. Nes nei dabar galiojančiame ATPK, nei muitų teisės aktuose leidimo atšaukimas, pakeitimas arba galiojimo sustabdymas nebuvo numatyta kaip nuobauda ar kaip kitokia sankcijos forma. Nauja yra ir tai, jog numatytas vietoje baudžiamosios sankcijos taikomas atsiskaitymas. Pagal dabar galiojančio ATPK ar BMK nuostatas, už muitų teisės pažeidimus paskirtą pinigine baudą vietoje negalima apmokėti. Be jokios abejonės, ši nuostata labai pozityvi, supaprastinti administracinį procesą. Tačiau nėra aišku, kokio dydžio baudas ir už kokius pažeidimus bus galima apmokėti pažeidimo padarymo vietoje, todėl ATPK ir muitų teisės nuostatos dar turės būti derinamos.

Išnagrinėjus administracines poveikio priemones, taikomas muitinės veikloje, galime teigti, kad muitinės veiklą reglamentuojantys teisės aktai, gana plačiai numato daugybę administracinio poveikio priemonių: prevencinių, kardomųjų, administracinės atsakomybės (nuobaudų), įvairių sankcijų taikymą, kurios pakankamai efektyviai padeda kovoti su muitų ir mokesčių teisės

---

⁴¹ Europos Sąjungos Taryba. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą (Atnaujintas muitinės kodeksas). Briuselis, 2006 m. gruodžio 22 d. (18.01).

⁴² Ten pat.

⁴³ Ten pat.

pažeidimais, atskleisti jų padarymą, šalinti priežastis ar (ir) pasekmes. Daugybė gana didelių (pinigine prasme) ir griežtų nuobaudų taikoma už muitų teisės pažeidimus. Tačiau taip pat yra tikslinga nuolat tobulinti teisės aktus, reglamentuojančius administracinių poveikių priemonių, taip pat ir nuobaudų taikymą už muitų teisės pažeidimus, koreguoti sankcijų dydžius, kad jos būtų adekvačios ir atitiktų tokių nuobaudų, skiriamų už teisės pažeidimus tikslus.

Išnagrinėtų administracinių poveikių priemonių, sankcijų taikymą realizuoja atitinkamos muitinės Įstaigos ir kitos teisėsaugos institucijos, kurias ir apžvelgsime sekančioje darbo dalyje.

1.3. Institucijos kompetingos taikyti administracines poveikio priemones, surašyti administracinio teisės pažeidimo protokolus bei nagrinėti administracines bylas už muitų teisės ir muitinės kompetencijas priskirtus pažeidimus

ATPK numato priešingas teisei veikas, nukreiptas į valdymo tvarką, už kurias numatyta administracinė atsakomybė. Prie tokių pažeidimų priskirtini ir pažeidimai, kuriais pažeidžiamos nuostatos, reglamentuojančios muitų teisę ir muitinės veiklą. Išnagrinėjus ATPK nuostatas, galime išskirti tokias institucijas ir pareigūnus, kurie gali atlikti tam tikrus administracinius, valstybės deleguotus veiksmus muitų teisės ir muitinės veiklos pažeidimų atvejais, grupuojant į šias tris grupes:

- 1) institucijos (jos pareigūnai) turinčios teisę taikyti administracinio poveikio priemones;
- 2) institucijos (jos pareigūnai) turinčios teisę surašyti administracinio teisės pažeidimo protokolą;
- 3) institucijos, nagrinėjančios administracinių teisės pažeidimų bylas ir skiriančios nuobaudas.

Pirmajai grupei reikėtų priskirti tas institucijas ir pareigūnus, kurie vadovaudamiesi ATPK 259-1 str. turi teisę surašyti administracinius teisės pažeidimų protokolus už muitų teisės ir muitinės veiklos taisyklių pažeidimus. Pastarieji nurodyti 1 lentelėje. Galima būtų išskirti ir tuos *muitinės sistemas* pareigūnus, kurie nors pagal ATPK netaiko administracinio poveikio priemonių ar administracinės atsakomybės, tačiau jie tokias teises realizuoja tiesiogiai taikydami muitų ir mokesčių teisę reglamentuojančius teisės aktus (pavyzdžiui, priimdami sprendimus dėl muitų ir mokesčių perskaičiavimo bei skirdami baudas, įgyvendinantys įvairias prevencines priemones, netgi teisės aktų leidybos srityje ir t.t.). Muitinės sistemą, vadovaujantis Muitinės Įstatymu⁴⁴ sudaro: Muitinės departamentas, teritorinės muitinės ir specialiosios muitinės Įstaigos. Kardomąsias ir prevencines administracinio poveikio priemones taip pat taiko teritorinių muitinių struktūrinių padalinių pareigūnai, muitinės postų pareigūnai. Iš specialiųjų muitinės Įstaigų reikėtų išskirti

---

⁴⁴ Lietuvos Respublikos muitinės Įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr. 73-2517.

Muitinės kriminalinę tarnybą ir muitinės mobiliąsias grupes, kurios vykdydamos savo funkcijas dažniausiai taiko įvairias kardomasias ir prevencines administracines ir baudžiamojo poveikio priemones. Kiti muitinės sistemos pareigūnai daugiau įgyvendina prevencines administracines poveikio priemones.

Antrajai grupei reikėtų priskirti tas institucijas ir pareigūnus, kurie vadovaudamiesi ATPK 259-1 str. turi teisę surašyti ATPP už pagrindinius muitų teisės ir muitinės veiklos taisyklių pažeidimus:

1 lentelė. Institucijos ir pareigūnai turintys teisę surašyti ATPP

Eil.nr.	ATPK str.	Neteisėta veika numatyta ATPK	Institucija (pareigūnai)
1.	208 str.	Muitinės pareigūnų teisėtų reikalavimų nevykdymas	Muitinės pareigūnai
2.	209 str.	Muitinės prižiūrimų prekių, muitinio tikrinimo vietų tvarkos pažeidimas	Muitinės pareigūnai
3.	209-1 str.	Muitinio tikrinimo tvarkos pažeidimas	Muitinės pareigūnai
4.	209-2 str.	Prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimas	Muitinės pareigūnai
5.	209-3 str.	Prekių (daiktų) gabenimo tvarkos pažeidimas	Muitinės pareigūnai, policijos pareigūnai pagal ATPK 209 ⁽³⁾ straipsnio pirmąją dalį (dėl policijos nustatytų pažeidimų)
6.	209-4 str.	Laisvųjų ekonominių zonų, laisvųjų sandėlių, muitinės sandėlių, laikinojo saugojimo vietų ir neapmuitinamų parduotuvių steigimo ir veiklos pažeidimas	Muitinės pareigūnai
7.	209-5 str.	Muitinės pareigūno uždėtų plombų, spaudų ir kt. žymų padirbimas, nuplėšimas, sugadinimas ar praradimas	Muitinės pareigūnai
8.	209-6 str.	Keleivio asmeninio naudojimo ar kt. daiktų neteisėtas gabenimas per LR valstybės sieną žaliojo kanalo režimu	Muitinės pareigūnai
9.	210 str.	Kontrabanda	Muitinė; Vidaus reikalų ir policijos pareigūnai pagal 210 straipsnio pirmąją ir antrąją dalis; Policija- pagal 210 straipsnio trečiąją dalį (dėl policijos nustatytų pažeidimų); Valstybinės tabako ir alkoholio kontrolės

			tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės pareigūnai- 210 straipsnio pirmoji ir antroji dalys
--	--	--	--

Išanalizavus 1 lentelėje pateiktus duomenis galima daryti išvadą, kad už pagrindinius muitų teisės pažeidimus ATPP daugiausiai turi teisę surašyti tik muitinės pareigūnai, išskyrus keletą kontrabandos pažeidimų atvejų, kuomet tai turi teisę policija ir Valstybinė tabako ir alkoholio kontrolės tarnyba. Tokią Įstatymo leidėjo poziciją galima suprasti, nes muitų teisės pažeidimai yra gana sudėtingi, specifiniai, reikalaujantys specialių muitų teisės ir muitinės veiklos žinių, o administracinių teisės pažeidimų protokolai yra pagrindas formuojant kaltinimą ir pradedant administracinę teiseną bei taikant administracinę atsakomybę.

Trečiajai grupei reikėtų priskirti tas institucijas, kurios nagrinėja administracinių teisės pažeidimų bylas, po ATPP, už muitų teisės pažeidimus, surašymo ir perdavimo nagrinėti pagal kompetenciją. Tokios institucijos nurodytos žemiau pateiktoje 2 lentelėje:

2 lentelė. Institucijos, kurios nagrinėja administracinių teisės pažeidimų bylas ir skiria administracines nuobaudas už muitų teisės pažeidimus

Eil.nr.	Institucija	Dėl neteisėtų veikų numatytų ATPK straipsniuose	Institucijų vardu nagrinėti administracinių teisės pažeidimų bylas ir skirti administracines nuobaudas turi teisę
1.	Rajonų (miestų) apylinkės teismai (apylinkių teismų teisėjai)	208, 209 straipsniuose, 209 ⁽¹⁾ straipsnio antrojoje dalyje, 209 ⁽²⁾ straipsnio trečiojoje dalyje, 209 ⁽³⁾ straipsnio antrojoje, trečiojoje, šeštojoje ir septintojoje dalyse, 209 ⁽⁴⁾ straipsnio antrojoje, trečiojoje ir ketvirtojoje dalyse, 210 straipsnio pirmojoje ir antrojoje dalyse	Apylinkių teismų teisėjai
2.	Muitinė	209 ⁽¹⁾ straipsnio pirmojoje dalyje, 209 ⁽²⁾ straipsnio pirmojoje, antrojoje, ketvirtojoje ir penktojoje dalyse, 209 ⁽³⁾ straipsnio pirmojoje, ketvirtojoje ir penktojoje dalyse, 209 ⁽⁴⁾ straipsnio pirmojoje dalyje, 209 ⁽⁵⁾ , 209 ⁽⁶⁾ straipsniuose ir 210 straipsnio trečiojoje dalyje	Teritorinių muitinių viršininkai ir jų pavaduotojai

3.	Policija	209 ⁽³⁾ straipsnio pirmojoje dalyje (dėl policijos nustatytų pažeidimų) ir 210 straipsnio trečiojoje dalyje (dėl policijos nustatytų pažeidimų)	Policijos Įstaigų vadovai, jų pavaduotojai ir kiti tam Įgalioti policijos pareigūnai
----	----------	--	--

2 lentelėje pateiktų duomenų pagrindu darome išvadą, kad už pagrindinius muitų teisės ir muitinės veiklos pažeidimus administracinių teisės pažeidimų bylas nagrinėti ir nuobaudas skirti daugiausiai turi teisę miestų (rajonų) apylinkės teismai ir teritorinių muitinių viršininkai. Tokia Įstatymo leidėjo pozicija yra gana teisinga, nes muitų teisės pažeidimai yra specifiniai, reikalaujantys specialių muitų teisės žinių.

Išnagrinėjus administracinės atsakomybės ir kitų administracinio poveikio priemonių už muitų teisės pažeidimus taikymo teorinius aspektus, jas taikančias institucijas ir pareigūnus Lietuvoje, pabandydysime atlikti bendrą administracinių teisės pažeidimų analizę, tam tikrų statistinių duomenų analizę, nagrinėti praktinius aspektus, teisminę praktiką.

2. ADMINISTRACINIŲ TEISĖS PAŽEIDIMŲ ANALIZĖ LIETUVOS MUITINĖJE

2.1. Bendra administracinių teisės pažeidimų analizė Lietuvos muitinėje

Administracinė atsakomybė gali būti taikoma tik tiems asmenims, kurie padarė administracinį teisės pažeidimą ir tai laikytina faktiniu administracinės atsakomybės pagrindu. Administracinio teisės pažeidimo sąvoka yra numatyta administracinių teisės pažeidimų kodekso 9 str. Pagal minėto straipsnio nuostatą, administraciniu teisės pažeidimu (nusižengimu) laikomas priešingas teisei, kaltas (tyčinis arba neatsargus) veikimas arba neveikimas, kuriuo kėsinama į valstybinę arba viešąją tvarką, nuosavybę, piliečių teises ir laisves, į nustatytą valdymo tvarką, už kurį Įstatymai numato administracinę atsakomybę. S. Šedbaras savo moksliniame veikale „Administracinė atsakomybė“ ATPK 9 str. administracinio teisės pažeidimo sąvokoje numatyta valstybinę arba viešąją tvarką, nuosavybę, piliečių teises ir laisves ir nustatytą valdymo tvarką įvardija kaip bendrąjį administracinio teisės pažeidimo objektą. Išskiriami rūšinis (specialusis) ir tiesioginis administracinio teisės pažeidimo objektai. Rūšinis administracinės teisės pažeidimo objektas yra vienerūšių arba tapačių teisinių vertybių grupė, saugoma administracinės atsakomybės priemonėmis. Tokie rūšiniai objektai išvardinti ATPK specialiojoje dalyje, pagal juos sudaryta ir šio kodekso struktūra. Tai aplinkos apsauga, valdymo tvarka, nuosavybė, viešoji tvarka ir kita. Tiesioginis objektas yra ta teisinė vertybė, kuri pažeidžiama konkrečia veika. Toks administracinių teisės pažeidimų objektų apibūdinimas, daugiau atitinka vieno iš seniausiai galiojančio kodekso kodifikuotą struktūrą bei jo normas.

Kitaip nei išskyręs S. Šedbaras administracinio teisės pažeidimo objektus būtų galima išskirti kaip pagrindinį ir papildomą. Pagrindiniu objektu laikoma tokia vertybė, kurią pirmiausiai nori apsaugoti Įstatymo leidėjas, patalpindamas tokią veiką į tam tikrą kodekso skirsnį. Toksai vertybės pažeidimas paprastai ir yra pažeidimo esmė. Pavyzdžiui, muitinės pareigūno teisėto reikalavimo nevykdymas, pagal dabar galiojantį ATPK pagrindiniu objektu būtų laikoma valdymo tvarka ir tai iš tikrųjų atitinka Įstatymo leidėjo tikslus, apsaugoti tinkamą valstybės valdymo tvarką, kurią dalinai užtikrina ir muitinės pareigūnai. Tačiau reikėtų išskirti ir papildomą objektą, kuris šiuo atveju būtų pareigūno garbė ir orumas. Papildomu objektu būtų galima laikyti Įstatymo saugomą vertybę, pasikėsinimas į kurią nesusijęs su pažeidimo esme, su asmens, darančio pažeidimą tikslais, tačiau kuri visada ar gana dažnai pažeidžiama, kėsinant į pagrindinį objektą.

Kvalifikuojant veiką labai svarbu nustatyti pagrindinį (rūšinį) objektą, t.y. surasti atitinkamą administracinių teisės pažeidimų kodekso specialiosios dalies skirsnį. Tokio objekto nustatymas yra svarbus kvalifikuojant teisės pažeidimą pagal konkrečią teisės normą, įtvirtintą tam tikrame Įstatymo straipsnyje ar dalyje.

Reikia pažymėti, kad dabar galiojančiame kodekse muitų teisės, muitinės veiklos pažeidimai, už kuriuos numatyta administracinė atsakomybė patalpinti ATPK skirsnyje „Administraciniai teisės pažeidimai, kuriais kėsinama į nustatytą valdymo tvarką“. Tai reikėtų laikyti pagrindiniu teisės pažeidimo objektu. Tokia kodekso struktūra vertintina kritiškai ir manytina, kad tai yra sovietmečio totalitarinio kodekso „palikimas“. Autoriaus nuomone, visiškai pagrįstai Teisingumo ministerijos 2004 m. parengtame ATPK projekte muitų teisės, muitinės veiklos teisės pažeidimai patalpinti skirsnyje „Administraciniai teisės pažeidimai susiję su ekonomika ir verslo tvarka“ (4 priedas - objektas). Dabar galiojančiame BK nusikaltimai susiję su muitų teise, muitinės veikla – kontrabanda ir neteisėtas prekių ar produkcijos neišvežimas iš Lietuvos Respublikos taip pat patalpinti analogiškame skirsnyje. Autorius mano, kad dabartinė teisės aktų leidėjo BK redakcija atitinka nūdienos realijas ir minėtuose BK bei ATPK projekto kodeksuose pagrindiniai pažeidimo objektai yra reglamentuoti tinkami, kadangi teisės pažeidėjas darydamas muitų teisės, muitinės veiklos pažeidimus pirmiausia kėsina į Lietuvos ekonomiką, kuri yra vienas iš pagrindų kiekvienos valstybės egzistavime, be to, asmenys vykdydami muitinės taisyklių pažeidimus siekia išvengti Įstatymo leidėjo nustatytos verslo tvarkos.

Analizuojant, skirstant, sisteminant administracinius pažeidimus, kurie susiję su muitinės veikla, autorius išskiria tris rūšis administracinių teisės pažeidimų, už kuriuos muitinė turi teisę surašyti protokolus (5 priedas).

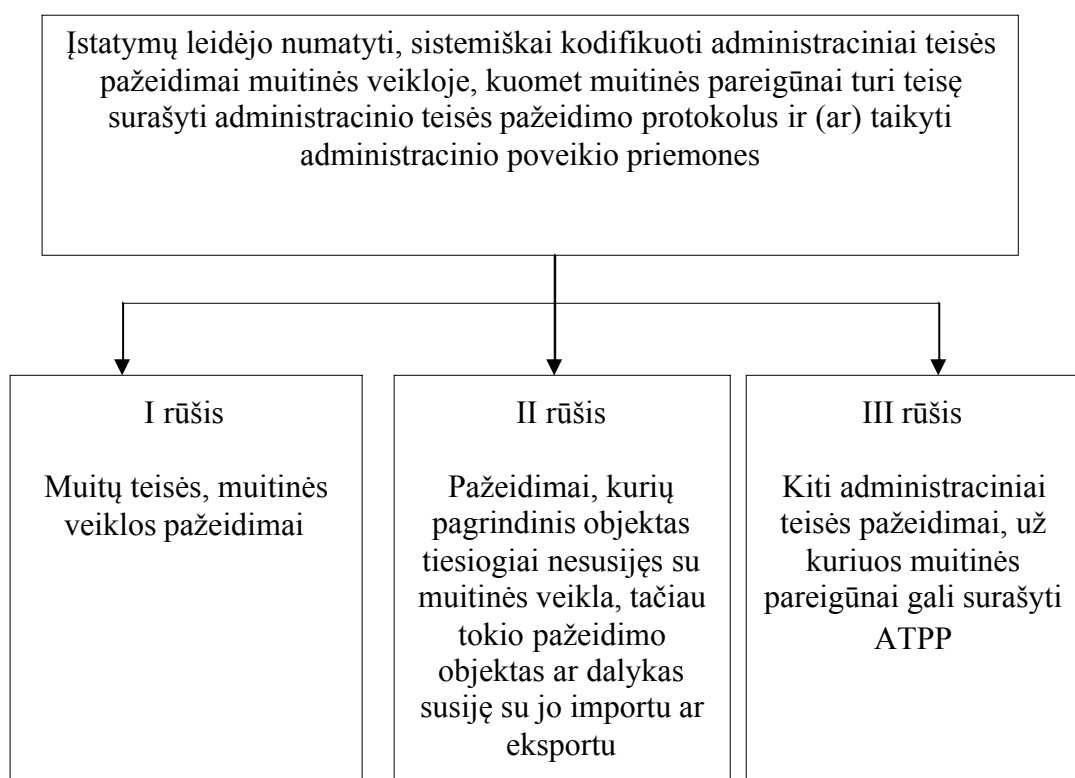
I - ajai rūšiai pažeidimų autorius priskirtų muitų teisės ir muitinės veiklos pažeidimus, kurie autoriaus nuomone yra pagrindiniai muitinės veikloje. Tokį priskyrimą minėtai rūšiai sąlygojo šie faktoriai:

- a) asmenys tam tikromis veikomis pažeidžia muitų teisės, muitinės veiklos teisės aktus;
- b) už tokius pažeidimus tik muitinės pareigūnai turi teisę surašyti administracinius teisės pažeidimų protokolus, taikyti įvairias administracinio poveikio priemones, nagrinėti administracinių teisės pažeidimų bylas (išskyrus kuomet nagrinėja teismai);
- c) Įstatymo leidėjas tokius pažeidimus numatė tame pačiame administracinių teisės pažeidimų kodekso skirsnyje;
- d) tokio pobūdžio pažeidimai Įstatymo leidėjo kodifikuotai, sistemiškai patalpinti vienas po kito, paeiliui: nuo ATPK 209 , 209¹-209⁶ iki 210 str. Pažymėtina, kad naujajame Teisingumo ministerijos 2004 m. paruoštame ATPK projekte tokio pobūdžio pažeidimai kodifikuoti taip pat paeiliui, priskiriant juos vienai rūšiai. Toks kodekso projektas tik dar labiau leidžia daryti išvadas, kad muitų teisės, muitinės veiklos pažeidimai patalpinti kodekse taip, siekiant juos priskirti panašaus pobūdžio pažeidimų rūšiai ir toks sistemiškas kodifikavimas autoriaus nuomone yra visiškai pagrįstas bei dar labiau patvirtina darbo autoriaus pateiktus argumentus.

II-ąją pažeidimų rūšį autorius išskiria tokią, kuomet pagrindinis pažeidimo objektas nėra vertybės, tiesiogiai susijusios su muitų taisyklės pažeidimu, o Įstatymo leidėjas siekia apsaugoti kitas svarbias vertybes, į kurias kėsina pažeidimą darantis asmuo, bet tokio pažeidimo objektas, dalykas, susijęs su jo importu ar eksportu, tranzitu, įvežimu į Lietuvos Respublikos teritoriją, jo kontrole (5 priedas). Pavyzdžiui, ATPK 84¹ str. administracinė atsakomybė numatyta už *cheminių medžiagų ir preparatų tvarkymo reikalavimų pažeidimą*. Ši veika Įstatymo leidėjo patalpinta skirsnyje „Administraciniai teisės pažeidimai aplinkos apsaugos, gamtos išteklių naudojimo, gamtos, istorijos ir kultūros paminklų apsaugos srityje“ ir tokio pažeidimo pagrindiniu objektu reikėtų laikyti gamtos apsaugą, kuri lyg ir neturi nieko bendro su muitinės veikla, tačiau kuomet atsiranda tikimybė, kad gamta bus teršiama importuojant neigiamas chemines medžiagas ar kita, tuomet muitinė turi teisę vykdyti tokių medžiagų importo kontrolę ir taikyti tam tikras administracinio poveikio priemones. Už ATPK 84¹ str. 2 d. numatytą veiką - *Cheminių medžiagų ir preparatų, taip pat jų turinčių gaminių importas bei eksportas pažeidžiant nustatytus reikalavimus pažeidimą*, muitinės pareigūnai turi teisę surašyti ATPP, išnagrinėti administracinę bylą ir paskirti nuobaudą.

III-ąją pažeidimų rūšis, kuri galbūt tiesiogiai ir nesusijusi su pagrindine muitinės veikla, tačiau muitinė turi teisę surašyti ATPP ar net nagrinėti bylas (5 priedas). Kuo toliau, tuo daugiau muitinei atliekant įvairių valstybės deleguotų funkcijų, Įstatymo leidėjas muitinės pareigūnams suteikia teisę surašyti ATPP, taikyti administracinio poveikio priemones ar nagrinėti tokių administracinių teisės pažeidimų bylas. Pavyzdžiui, muitinės pareigūnai turi teisę surašyti ATPP už ATPK 171 straipsnyje numatytą veiką - *Prekybos naftos produktais licencijose nustatytos tvarkos pažeidimą*, o už veiką numatytą šio straipsnio 3 d.- *Naftos produktų pardavimas nesilaikant licencijuojamos veiklos sąlygų mažmeninėje prekyboje, nagrinėti administracinę bylą bei skirti administracinę nuobaudą* (už šio straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytas veikas tik surašyti ATPP). Pažymėtina, kad šios rūšies pažeidimus muitinės pareigūnai paprastai išaiškina bei už juos surašo protokolus retai. Kalbant apie šios rūšies pažeidimus, pažymėtina ir tai, kad tam tikri pažeidimai, dėl kurių muitinės pareigūnai gali surašyti administracinius teisės pažeidimų protokolus ir (ar) nagrinėti bylas yra labiau susiję su muitinės, kaip mokesčio administratoriaus vykdomomis funkcijomis. Kai kurie pažeidimai, pagal pažeidimo rūšinį ir tiesioginį objektą aktualesni (kompetencijos atžvilgiu) kitoms valstybinėms institucijoms. Pavyzdžiui, muitinei, kaip vienam iš mokesčių administratorių objektyviai nustatyta teisė surašyti ATPP už ATPK 163² str. numatytą pažeidimą – *Akcizais apmokestinamų prekių laikymą, gabenimą, naudojimą ar realizavimą pažeidžiant nustatytą tvarką*. Tačiau, pavyzdžiui, neaiški Įstatymo leidėjo valia, suteikti teisę surašyti ATPP muitinės pareigūnui, už veiką, numatytą ATPK 193² str.- *Netauriųjų metalų laužo ir atliekų supirkimo, apskaitos ir saugojimo tvarkos pažeidimą*? Abejotina Įstatymo leidėjo pozicija,

tam tikrais atvejais suteikianti teisę muitinės pareigūnams surašyti protokolus, kai pažeidimo pobūdis nėra tiesiogiai susijęs su muitinės veikla, jos vykdomomis funkcijomis, o muitinės pareigūnai neturi tinkamos kompetencijos surašyti tokius administracinių teisės pažeidimų protokolus. Schematiškai tokių pažeidimų rūšis, pateiksime 2 paveiksle. Šioje schemoje autorius išskyrė tris grupes pažeidimų, kuriuos apibūdino plačiąja prasme, išskirdamas muitinės veikloje atskleidžiamus pažeidimus iš visų ATPK patalpintų įvairių teisės pažeidimų, dėl kurių administracinę teiseną pradėti ir bylas nagrinėti pagal savo kompetenciją turi teisę daugybė teisės saugos institucijų.

2 pav. Administracinių teisės pažeidimų rūšys vykdant muitinės veiklą

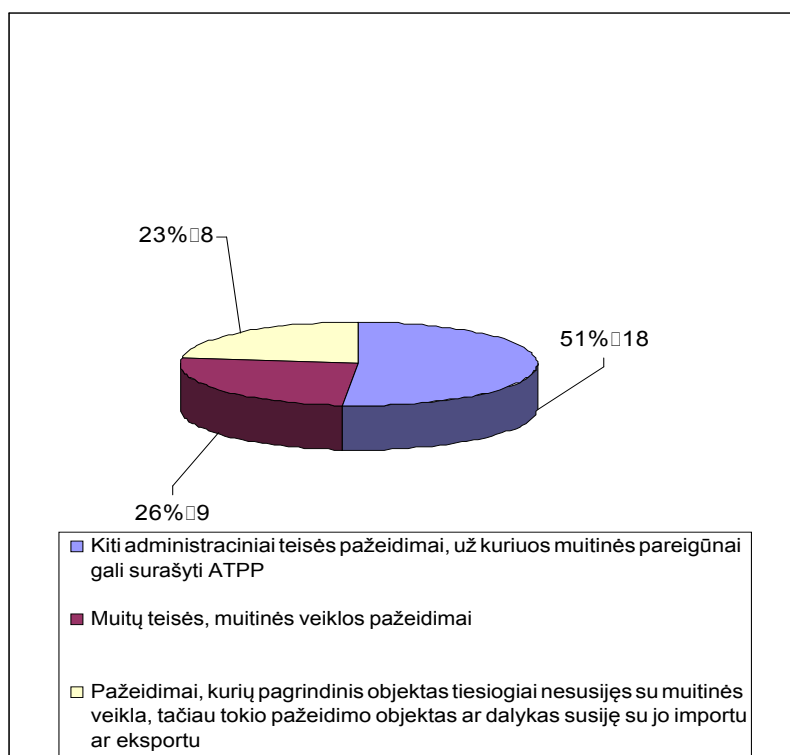
Kad atlikti visapusišką muitinės veikloje galimų atskleisti administracinių teisės pažeidimų analizę, galimą administracinės atsakomybės taikymą už atitinkamus teisės pažeidimus muitinės veikloje, 5 priede pateikėme visus teisės pažeidimus, dėl kurių muitinės pareigūnai gali surašyti administracinių teisės pažeidimo protokolus t.y. pradėti administracinę teiseną, nurodant pažeidimą pagal rūšį, rūšinį objektą, straipsnį (tiesioginį objektą) ir konkrečiai kokia veika gali pasireikšti (pasireiškia) teisės pažeidimas. Išanalizavus 5 priede pateiktus administracinius teisės pažeidimus, galime teigti, kad Lietuvos muitinė turi teisę pradėti administracinę teiseną, tai yra surašyti administracinius teisės pažeidimų protokolus už gana daug pažeidimų. Net už 35 pažeidimus muitinės pareigūnai turi teisę surašyti protokolus, jau neišskiriant tai, kad kiekvienas pažeidimas

gali pasireikšti (pasireiškia) ne viena veika, t.y. kiekvienoje kriminalizuotoje veikoje, straipsnyje, yra dalys ir punktai, kuriuose paprastai numatoma kokiomis keliomis konkrečiomis veikomis padaromas pažeidimas. Tai tik įrodo muitinės, kaip institucijos svarbą ir kompetenciją atskleidžiant teisės pažeidimus. Muitinė, pagal galimų surašyti administracinių teisės protokolų kiekį nusileidžia tik policijai. Jeigu vertinant pažeidimų skaičių pagal 5 priede autoriaus pateiktas rūšis, galime teigti, kad muitinės pareigūnų galimų atskleisti teisės pažeidimų pobūdžių įvairovė gana didelė. Teisės pažeidimų objektai, taip pat gana įvairūs. Valdymo tvarka, kur patalpinti muitų teisės ir muitinės veiklos pažeidimai, finansai, prekyba, gamtos apsauga, nuosavybė, transportas. Iš pirmo žvilgsnio tam tikrų pažeidimų pobūdis gal ir keltų abejones, kodėl muitinė turi teisę už tam tikras veikas surašyti protokolus. Tačiau būtina įvertinti ir tai, kad dabartinė muitinė, ateities muitinė, tai ne tik prekių importas, eksportas, muitinės procedūrų kontrolė bet ir daugelis kitų funkcijų, kurios ir suteikia teisę, o kartu ir pareigą muitinei atskleisti daugybę įvairių pažeidimų. Paprastai įvairūs pažeidimai susiję su prekyba, finansais gali būti atskleisti ūkio subjektų ūkinės komercinės veiklos patikrinimo metu. Daug galimybių suteikia ir plati, įvairi mobiliųjų grupių veikla, kuomet gali būti atskleidžiami pažeidimai net transporto ar kelių ūkio srityje. Pavyzdžiui, muitinei suteikta teisė stabdyti transporto priemones. Tokia funkcija, iš dalies, išskirtinai yra policijos funkcija. Tokiu atveju muitinės pagrindinis tikslas, skirtingai nei policijos, yra atlikti muitinį tikrinimą, nors tokiu būdu muitinė gali nustatyti ir kitus teisės pažeidimus bei informuoti policiją, tuo be jokios abejonės darydama didelį indelį teisės pažeidimų atkleidimų ir prevencijos srityje. Nauja yra tai, kad įstojus į Europos Sąjungą (toliau – ES) muitinė pradėjo vykdyti naujų funkcijų, kurios kartu suteikia teisę surašyti ATPP pagal naujai vykdomas funkcijas. Pavyzdžiui, Lietuvos muitinėje nuo įstojimo į ES veikiantys *Statistikos analizės skyriai* renkantis duomenis apie įvairias importuojamas ir eksportuojamas prekes, suteikia galimybę muitinę vadinti ir kaip vieną iš statistinius duomenis renkančių institucijų, o tuo pačiu ir suteikia teisę surašyti protokolus už pažeidimus statistikos srityje.

Išanalizavus 5 priede pateiktus pažeidimus pagal pažeidimų rūšis, pažeidimus grafiškai žemiau pateikiame 3 paveiksle, pažeidimų rūšis pavaizduodami procentine išraiška. Iš 3 paveikslo matyti, kad procentaliai daugiausiai pažeidimų, už kuriuos muitinės pareigūnai turi teisę surašyti ATPP nėra tiesioginiai muitų teisės ar muitinės veiklos pažeidimai, kurie paprastai reglamentuoti muitų teisės aktuose ar muitinės taisyklėse, tvarkose. Pažymėtina ir tai, kad nors darbo autorius teisės pažeidimus pagal pažeidimo pobūdį, objektą į kurį kėsinamasi, ATPK sistemišką kodifikavimą suskirsto į tris grupes, tačiau tam tikrus pažeidimus galima būtų priskirti prie I rūšies, t.y. muitų teisės ir muitinės veiklos pažeidimų. Prie tokių pažeidimų galima priskirti visus tuos, kurie pagal objektą nepriskirtini prie pažeidimų ekonomikai, valdymo tvarkai, finansams, tačiau susiję su importu ar eksportu. Juk muitinė praktiškai vienintelė institucija, vykdanči importą ir

eksporto kontrolę. Taip pat prie tokių pažeidimų pagal muitinės vykdomas pagrindines funkcijas reikėtų priskirti ir *statistinių duomenų pateikimo tvarkos pažeidimą, intelektinės nuosavybės teisių pažeidimą, nepaklusimą uniformuoto muitinės pareigūno teisėtam reikalavimui sustabdyti transporto priemonę*. Kadangi muitinė yra viena iš mokesčių administratorių, prie muitinės veiklos pažeidimų reikėtų priskirti ir pažeidimus, kurie susiję su *akcizinių prekių laikymu, gabenimu, pardavimu*.

3 pav. Administracinių teisės pažeidimų, už kuriuos muitinė turi teisę surašyti ATPP procentinė išraiška

Atlikus analizę bendrai visų administracinių teisės pažeidimų, už kuriuos muitinė turi teisę surašyti ATPP, visgi reikėtų paminėti, kad aktualiausi muitinei yra *muitų teisės ir muitinės veiklos rūšies pažeidimai*, bei keletas pažeidimų susijusių su *akcizinių prekių gabenimu*. Tokią išvadą galime daryti apžvelgę Kauno teritorinės muitinės veiklos zonos 2005-2007 m statistinius duomenis, nusakančius praktikoje dažniausiai pasitaikančius pažeidimus (6-8 priedai). Aišku, pagal kiekvienos teritorinės muitinės skirtingą geografinę buvimo vietą, specifiką, gali pažeidimų pobūdis skirtis, tačiau, autoriaus nuomone, I rūšiai priskirti muitų teisės ir muitinės veiklos pažeidimai yra aktualiausi muitinės veikloje. Jų atskleidimu, tyrimu, administracinės atsakomybės taikymu įgyvendinami vieni pagrindinių muitinės uždavinių, tikslų, taikomi muitų teisės aktai, muitinės veiklos taisyklės konkrečiu atveju. Šių pažeidimų tyrimo aktualumą apsprendžia ir tai, kad už tokio pobūdžio pažeidimus administracinę atsakomybę taiko, nuobaudas skiria išskirtinai muitinės

institucija, išskyrus tam tikrus pažeidimus ir kvalifikuojančių aplinkybių atvejus, kuomet administracinę atsakomybę taiko teismas.

Kadangi tokių pažeidimų yra net devyni (5 priedas ir 3 paveikslas), o visų pažeidimų kvalifikavimas, ar kiekvieno atskirai, yra atskira plati tema, autorius detalesnei teisei kvalifikacinei analizei pasirinko vieną pažeidimą. Įvertinę kvalifikavimo sudėtingumą, atliksime vieno administracinio teisės pažeidimo - *Prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimo* sudėties teisinę kvalifikavimo analizę. Tyrimui, detaliai analizei būtent tokį pažeidimą pasirinkome remiantis keliais kriterijais. Pirmiausiai, už tokio pobūdžio teisės pažeidimus surašoma gana daug ATPP. Pavyzdžiui, Kauno teritorinėje muitinėje per 2005 metus buvo surašyti 39, per 2006 m. – 22, o per 2007 m. I pusmetį 27 ATPP (6-8 priedai). Kaip matyti iš prieduose esančių grafikų, tai vienas iš keturių dažniausiai nustatomų pažeidimų. Tačiau akcentuotina ir tai, kad dėl tokių veikų dažnai nepradedama administracinė teisena, nenustačius pažeidimo sudėties, nors pažeidimo požymiai nustatomi (tokių atvejų gausu, tačiau statistikos pateikti nėra galimybes, nes ji nevedama). Antra, mokslinių veikalų, periodinių leidinių ar teismų išaiškinimų apie tokio pobūdžio pažeidimus, jų analizę darbo autoriui neteko nustatyti, kai tuo tarpu apie kontrabandos pažeidimus ar nusikaltimus informacijos, mokslinių veikalų, teismų nuolatinių apibendrinimų gana daug. Trečia, tokio pobūdžio pažeidimų apgaulės mechanizmai gana įvairūs, sudėtingi, todėl aktualus jų kvalifikavimas, kad nebūtų išvengta nebaudžiamumo. Ketvirta, tokių pažeidimų analizę bei tyrimą sąlygoja ir gana gausi teisminė praktika, reiškianti, kad su šių pažeidimų kvalifikavimu nesutinka asmenys, kurių atžvilgiu surašomi ATPP bei paskiriamos nuobaudos (9 priedas). Iš 9 priede pateiktų grafikų matyti, kad dėl *Prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimo* priimti nutarimai ir paskirtos nuobaudos yra vieni 4 dažniausiai skundžiamų, įvertinant tai, kad muitinės pareigūnai gali surašyti ATPP net už 35 veikas. Būtina pažymėti, kad apskundimų skaičius būtų didesnis, tačiau jų skaičių mažina ir tai, kad gana dažnai už tokio pobūdžio pažeidimą taikomas ATPK 30¹ str.⁴⁵ (12 priedas). Penkta, ką mes pastebėsime analizuodami darbe, galima teigti, kad teisminė praktika gana dažnai būna skirtinga, nevienodai taikomi teisės aktai, todėl tokio pobūdžio pažeidimų kvalifikavimas tampa dar sudėtingesniu. Šešta, autoriaus nuomone, tokių pažeidimų kvalifikavimas yra labai sudėtingas, ne visada galima nustatyti tokio administracinio teisės pažeidimo visus sudėties elementus, būtina ypač kruopščiai vertinti įrodymus, o pagal ATPK 250 str. 1 d. 1 p.⁴⁶ nuostatą, administracinio teisės pažeidimo bylos teisena negali būti pradėta, o pradėtoji turi būti nutraukta, kai nėra administracinio teisės pažeidimo įvykio ir sudėties. Tikėtina, kad tam tikrais atvejais net nesurašomi ATPP dėl neteisingai nurodytos prekių vertės, prekės kodo ar kilmės,

⁴⁵ Pagal ATPK 30¹ str. Organas (pareigūnas), nagrinėjantis administracinės teisės pažeidimų bylas, atsižvelgdamas į aplinkybes, nurodytas šio kodekso 30 straipsnio 2 dalyje, taip pat į šio kodekso 31 straipsnyje nustatytas atsakomybę lengvinančias bei kitas įstatymų nenurodytas lengvinančias aplinkybes, vadovaudamasis teisingumo ir protingumo kriterijais, gali paskirti mažesnę nuobaudą nei sankcijoje numatyta minimali arba paskirti švelnesnę nuobaudą...<.>.

⁴⁶ Valstybės žinios. 1992, Nr.21-610.

kuomet pradedamas mokestinis tyrimas, priimami sprendimai ir paskiriamos baudos juridiniam asmeniui Mokesčių administravimo Įstatymo nustatyta tvarka. Taigi, Įvertinus išdėstytus kriterijus atliksime detalę „Prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimo“ teisinę kvalifikavimo analizę.

2.2. Prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimo teisinė kvalifikavimo analizė

2.2.1. Objektas

Kaip jau buvo nustatyta praeitoje darbo dalyje, kuomet buvo analizuojami visi teisės pažeidimai, už kuriuos muitinės pareigūnai turi teisę surašyti ATPP bei nagrinėti administracines bylas, teisės pažeidimo pagrindinis objektas t.y. Įstatymo leidėjo teisinė vertybė nustatoma pagal tai, kuriame ATPK skirsnyje yra patalpinamas pažeidimas. Iš 5 priedo matyti, kad „Prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimo“ pagrindiniu arba dar kitaip vadinamu rūšiniu objektu, kaip ir daugelio muitų teisės ir muitinės veikos pažeidimų, reikėtų laikyti „Nustatytą valdymo tvarką“. Tokia kodekso struktūra kaip jau buvo minėta, vertintina kritiškai. Objektyviai tokio pobūdžio pažeidimu daroma įtaka valstybės ekonomikai, verslo tvarkai. Autoriaus nuomone, visiškai pagrįstai 2004 m. Teisingumo ministerijos parengtame ATPK projekte muitų teisės, muitinės veiklos pažeidimai patalpinti skirsnyje „Administraciniai teisės pažeidimai susiję su ekonomika ir verslo tvarka“.

Tiesioginiu analizuojamo pažeidimo objektu reikėtų laikyti – prekių deklaravimo tvarką, kuri pažeidžiama deklaruojant prekes konkrečiu atveju. Toks prekių deklaravimo pažeidimas pasireiškia tam tikromis veikomis, kurias ir bandysime atskleisti analizuojant nagrinėjamo pažeidimo objektyviosios pusės analizę.

2.2.2. Objektyvioji pusė

Į kiekvieną administracinio teisės pažeidimo objektą kėsiamasi tam tikra veika (veikimu arba neveikimu). Veika - tai pažeidimo požymiai kurie pasireiškia išoriškai. Visi tie požymiai, kurie apibūdina išorinį teisės pažeidimo pasireiškimą, sudaro objektyviąją pusę. Teisės pažeidimo objektyviosios pusės požymiai: 1) pavojinga veika (veikimas arba neveikimas); 2) padariniai; 3) priežastinis veikos ir jos padarinių ryšys; 4) veikos padarymo : a) būdas, b) vieta ; c) laikas; d) priemonės⁴⁷.

Kvalifikuojant visus pažeidimus svarbiausia yra nustatyti veiką bei tiksliai ją aprašyti ATPP. Ypatingai svarbu kvalifikuojant analizuojamą netesingų duomenų pateikimą deklaracijoje ar kitokį

⁴⁷ S. Šedbaras. Administracinė atsakomybė. Vilnius: Justitia, 2005.P. 186

duitinės suklaidinimą aprašyti taip, kad nekiltų problemų kvalifikuojant tokią veiką. Šį pažeidimą, pagal straipsnio pavadinimą galima būtų vadinti blanketine teisės norma (kai yra nukreipiama į kitą teisės normą, kurioje nurodyta tam tikra elgesio taisyklė), kadangi pažeidimas vadinasi „*Prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimas*“. Tokiu atveju prekių (daiktų) deklaravimo tvarka turėtų būti reglamentuota tam tikruose teisės aktuose. Tokia tvarka buvo reglamentuota Lietuvos Respublikos finansų ministro 2000-01-13 Įsakymu Nr. 3 „Dėl prekių ir duitinio tikrinimo nuostatų patvirtinimo“ patvirtintuose „Prekių deklaravimo ir duitinio tikrinimo nuostatuose“⁴⁸, tačiau šis teisės aktas nuo 2004-06-20 neteko galios. Nuo minėto laikotarpio atskiro, specifinio vienintelio teisės akto nėra, o pagrindiniais teisės aktais, reglamentuojančiais prekių deklaravimą reikėtų laikyti Europos bendrijos duitinės kodekso Įgyvendinimo nuostatas su visais daromais pakeitimais ir papildymais, Duitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2004 m. balandžio 13 d. Įsakymu Nr. 1B-329 patvirtintą Bendrojo administracinio dokumento pildymo instrukciją⁴⁹ bei kitus su prekių deklaravimu, dokumentų pildymu susijusius teisės aktus. Minėti teisės aktai reglamentuoja, kokius duomenis deklaracijoje turi teikti atsakingi asmenys, kaip pildyti atitinkamus duomenis duitinės deklaracijose. Kaip jau buvo minėta, nors šis pažeidimas pagal ATPK numatytą veiką laikytinas blanketine norma, tačiau pats pažeidimas Įvykdomas konkrečia veika, aprašyta straipsnio dispozicijoje. Ši veika pasireiškia dviem būdais:

- a) neteisingų duomenų pateikimu deklaracijoje;
- b) kitokiu būdu duitinės suklaidinimu.

Prekių (daiktų) deklaravimo pažeidimus D. Povilauskienė⁵⁰ priskiria prie *duitinės apgaulės* pažeidimų. Be jokios abejonės, didžioji dalis deklaravimo tvarkos pažeidimų padaroma apgaulės būdu, tyčia, siekiant išvengti mokėtinų duitų ir mokesčių mokėjimo, nors šiuo metu galiojanti Įstatymo redakcija⁵¹ numato atsakomybę ir už neteisingų duomenų pateikimą deklaracijoje, jei tai ir neturėjo ar negalėjo turėti įtakos mokėtiniams mokesčiams. Tokie pažeidimai paprastai padaromi nesiekiant išvengti mokėtinų mokesčių bet dėl neatsargumo. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra konstatavęs (Administracinė byla Nr. N¹⁷-448/06⁵²), kad tokio pobūdžio pažeidimas, gali būti padarytas ir dėl neatsargumo, todėl ir *duitinės apgaulės* tokiu pažeidimo atveju negalėtume Įzvelgti.

Neteisingų duomenų pateikimas deklaracijoje gali pasireikšti:

- neteisingo prekių kiekio nurodymu;
- neteisingo prekių kilmės nurodymu;
- neteisingos prekės duitinės vertės nurodymu;

⁴⁸ Valstybės žinios. 2004, Nr. 96-3549.

⁴⁹ Valstybės žinios. 2004, Nr. 57-2037.

⁵⁰ Plačiau žiūrėti D. Povilauskienė. Teisė ir duitinės veikla. Vilnius: Mykolo Riomerio universitetas, 2006.P. 63-64.

⁵¹ Valstybės žinios. 2002, Nr. 124-5623.

⁵² Žiūrėti <http://www.lvat.lt/Default.aspx?item=nutart&lang=1> (2007-11-03)

- neteisingo prekės kodo ar pavadinimo (prekės aprašymo) nurodymu;
- neteisingų prekių pristatymo sąlygų nurodymu;
- ir kt.

Tokiomis veikomis pasireiškiantis pažeidimas dažniausiai turi Įtakos mokėtiniams muitams ar mokesčiams, tačiau neteisingų duomenų pateikimas deklaracijoje gali pasireikšti ir kitomis veikomis, tačiau tokie neteisingi duomenys paprastai mokėtiniams muitams ir mokesčiams jokios Įtakos neturi. Pavyzdžiui, deklaracijoje gali būti nurodomi bet kokie neteisingi duomenys apie prekių siuntėją, gavėją, aktyviąją transporto priemonę, gabenusią prekes ir kt. Keltinas klausimas, ar toks duomenų pateikimas tinkamas laikyti pažeidimu, jeigu valstybė nepatiria jokios finansinės žalos (Atkreiptinas dėmesys, kad pagal 2004 m. Teisingumo ministerijos paruoštą ATPK projektą už tokio pobūdžio pažeidimą bus galima taikyti administracinę atsakomybę tik tuo atveju, jeigu neteisingas duomenų pateikimas ar muitinės suklaidinimas *turėjo arba galėjo turėti Įtakos mokėtinų importo, eksporto muitų, kitų mokesčių arba garantijos dydžio mažesnio dydžio apskaičiavimui arba apribojimui, draudimų ar specialaus režimo importui, eksportui ar tranzitui taikymui* (4 priedas). Iš kitos pusės, minėti neteisingi duomenys, jei jie nors ir neturi Įtakos mokėtiniams muitams ar mokesčiams, tačiau gali nuslėpti tikruosius siuntėjus, gavėjus, transporto priemones, kas apsunkintų rizikos analizę, pažeidimų prevenciją ar netgi apsunkintų pažeidimų nustatymą. Reikėtų paminėti, kad dar iki 2003-01-01 galiojusioje ATPK redakcijos⁵³ dispozicijoje buvo numatyta, kad „neteisingi duomenys (prekių kiekis, kodas, vertė ar kt.)“, tokiu būdu dispozicijoje nurodant kokiu būdu gali pasireikšti neteisingų duomenų pateikimas. Vėlesnėse Įstatymo redakcijose, Įstatymo leidėjas Įvertindamas, kad neteisingų duomenų pateikimas ar suklaidinimas gali pasireikšti Įvairesne veika, nustatė bendrą neteisingų duomenų pateikimo sąvoką, nekonkretizuodamas kokiomis veikomis gali pasireikšti neteisingų duomenų pateikimas deklaracijoje ar kitoks muitinės suklaidinimas.

Prekių kodo neteisingas nurodymas pastaruoju metu bene dažniausiai pasitaikanti veika, už kurią surašomi protokolai, o nenustačius pažeidimo sudėties, teise na nepadedama. Visose valstybėse, kurios yra Pasaulinės muitinių organizacijos narės, deklaruojant prekes taikoma suderinta prekių aprašymo ir kodavimo nomenklatūra. ES naudojama kombinuotoji nomenklatūra, parengta remiantis suderinta aprašymo ir kodavimo nomenklatūra, pagal kurią kiekvienai prekei suteikiamas tam tikras kodas, nuo kurio priklauso importuojamos (eksportuojamos) prekės muitų ir mokesčių normos. Kombinuotoji nomenklatūra buvo sukurta pagal Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 2658/87 dėl tarifų ir statistinės nomenklatūros ir Bendrojo muitų tarifo. Ji yra kasmet atnaujinama ir paskelbiama Oficialiojo Europos Sąjungos leidinio L serijoje. Nuo 2007 m. sausio 1-osios taikoma nauja Kombinuotosios nomenklatūros (KN) versija – Komisijos reglamentas (EB) Nr.1549/2006 –

⁵³ Žiūrėti Valstybės žinios. 1999, Nr. 18-443.

paskelbta 2006 m. spalio 31 d. Oficialiajame leidinyje Nr. L 301⁵⁴. Prekės TARIC kodas nustatomas pagal Komisijos Integruoto Europos Bendrijų muitų tarifo (Taric) nustatyto pagal 1987 m. liepos 23 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2658/87 dėl muitų tarifų ir statistinės nomenklatūros bei dėl Bendrojo muitų tarifo (OL L 256, 1987 09 07, p. 1), su paskutiniais pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 2031/2001 (OL L 279, 2001 10 23, p. 1), 2 straipsnį (2002/C 104/01)⁵⁵. Pavyzdžiui, neteisingai nurodžius verpalų kodą, valstybei nebuvo priskaičiuota 38936 Lt PVM (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2002-07-26 nutartis administracinėje byloje Nr. 915-6-02); neteisingai nurodžius MP3 grotuvo TARIC kodą, papildomai buvo priskaičiuota 2068 Lt maito ir 372 Lt PVM (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2006-09-22 nutartis administracinėje byloje Nr. N³-1003-06⁵⁶); neteisingai nurodžius importuotų prekių (cukraus sirupo su sorbitoliu) KPN kodą, po muitinės laboratorijos tyrimo nustačius naują, muitinė sprendimu perskaičiavusi maitą, cukraus mokestį bei pridėtinės vertės mokestį (toliau – PVM), papildomai apskaičiavo 148018 litų maito, 30300 litų cukraus mokesčio ir 32233 litų PVM (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005-09-15 sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁶-969-05⁵⁷). Pažymėtina, kad didžioji dalis pažeidimų dėl neteisingo prekės kodo pateikimo nustatomi po muitinės laboratorijos išvadų pateikimo, kuomet po laboratorinio tyrimo nustatomas naujas prekės kodas, nei pateiktas deklaracijoje muitinio tikrinimo ir Įforminimo metu. Nors tokių atvejų nustatoma pakankamai daug, tačiau daugeliu atveju administracinė teisena nepradedama, nenustačius administracinio teisės pažeidimo sudėties (dažniausiai neįrodoma deklaranto kaltė).

Siekdama padėti besivystančioms šalims Europos Bendrija taiko preferencinius importo muitus pagal Bendrųjų preferencijų sistemą arba sudarytas preferencines prekybos sutartis. Šios importo lengvatos taikomos, jeigu prekės atitinka nustatytas prekių kilmės taisykles⁵⁸. Importuojant prekes iš minėtų šalių, kad būtų taikytas preferencinis tarifas, su deklaracija turi būti pateikiami dokumentai, Įrodantys preferencinių muitų taikymą (Pavyzdžiui, EUR 1 judėjimo sertifikatas, A formos kilmės sertifikatas arba deklaracija sąskaitoje faktūroje). Būna atveju, kad minėti dokumentai pateikiami suklastoti, o paprašius patikrinti kilmės dokumento autentiškumą užsienio valstybėje, prekių kilmės pastaroji nepatvirtina.

Galimi atvejai, kad pateikiant duomenis deklaracijoje, gali būti nurodytas neteisingas prekių kiekis arba prekių pavadinimai (nurodomos ne tos prekės, kurios realiai vežamos ir deklaruojamos). Tokie neteisingi duomenys dažniausiai gali būti pateikiami tokiais atvejais, kuomet vežami dideli prekių kiekiai, dažniausiai kuniškų prekių. Visų tokių prekių detalus tikrinimas užimtu

⁵⁴ <http://www.cust.lt/lt/rubric?rubricID=459> (2007-11-04)

⁵⁵ http://www3.lrs.lt/pls/inter1/dokpaieska.showdoc_l?p_id=29106&p_query=&p_tr2=2 (2007-11-04)

⁵⁶ Plačiau <http://www.lvat.lt/Default.aspx?item=nutart&lang=1> (2007-11-03)

⁵⁷ Plačiau ten pat.

⁵⁸ <http://www.cust.lt/lt/rubric?rubricID=405> (2007-11-04)

neproporcingai daug laiko, būtų netikslingas bei neįmanomas, todėl dažniausiai detalus tikrinimas neatliekamas. Be to, muitinį tikrinimą reglamentuojantys teisės aktai numato, kad muitinės pareigūnas turi teisę visai netikrinti prekių, atlikti tik vizualinį transporto priemonės patikrinimą⁵⁹. Tokio pobūdžio pažeidimai paprastai nustatomi įvertinant riziką, gavus informaciją, kuomet kelia įtarimą dokumentai, deklarantai ir kt. Pavyzdžiui, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005-04-21 nutartyje administracinėje byloje Nr. A⁸-1006-05⁶⁰ nustatyta, kad, <...>....BD IM rinkinyje buvo pateikti neteisingi duomenys apie prekių kiekį (vietoje 1046 pakuočių batų deklaravo 855 pakuotes), apie prekių pavadinimą (vietoje moteriškų liemenėlių deklaravo chalatus).<..>.“.

Kitas gana dažnai pasitaikantis netesingų duomenų pateikimo deklaracijoje būdas, tai muitinės vertės mažinimas. Nuo deklaruojamųjų prekių vertės priklauso importo muitų ir mokesčių dydis, todėl ūkio subjektai siekdami išvengti mokėtinų muitų ir mokesčių, įvairiausiais būdais siekia sumažinti prekių muitinę vertę. Dažniausiai muitinės vertės mažinimas pasireiškia:

a) siuntėjui nurodant mažesnę vertę, nei mokėta iš tikrųjų, o skirtumas padengiamas grynais be apskaitos dokumentų;

b) nustatoma net ir keletas sąskaitų, siuntėjui tikroji, o importuotojui gavėjui netikra, su sumažinta verte;

c) prekės perparduodamos per ofšorines kompanijas;

d) nurodomos neteisingos gabenimo sąlygos, gabenimo išlaidos arba nenurodomos (neįskaitomos) muitinės tarpininkų paslaugos, kas turi būti įskaitoma į bendrą muitinę vertę;

e) prekės padedamos į muitinės sandėlį viena verte, o tą pačią dieną iš muitinės sandėlio iškeliauja jau žymiai sumažintomis vertėmis ir kt.

Pažymėtina, kad tokiais atvejais pasitaiko mažai atvejų, kad būtų surašytas ATPP, nors formaliai tokia veika atitinka analizuojamo pažeidimo požymius (teisminės praktikos 2004-2007 m. laikotarpiu nenustatyta). Tokiu atveju priimamas sprendimas dėl muitų ir mokesčių perskaičiavimo bei skiriamos baudos ir delspinigiai Mokesčių administravimo Įstatymo nustatyta tvarka.

Kitas svarbus momentas kvalifikuojant analizuojamą veiką yra tai, kad norint taikyti administracinę atsakomybę už netesingų duomenų pateikimą deklaracijoje būtina sąlyga, kad šie duomenys būtų pateikti deklaracijoje. Muitinės deklaracija, tai nereikia bet kokį dokumentą. „Muitinės deklaracija“ – nustatytos formos ir nustatytu būdu atliekamas veiksmas, kuriuo asmuo pareiškia savo pageidavimą, kad prekėms būtų įforminta muitinės procedūra⁶¹. Vadovaujantis Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2004 m. balandžio 13 d. Įsakymu Nr. 1B-329 patvirtinta „Bendrojo administracinio dokumento pildymo

⁵⁹ Plačiau žiūrėti Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2005-12-16 Įsakymu Nr. 1B-815 patvirtintose „Muitinės deklaracijos, kartu su ja pateiktų dokumentų ir deklaruojamų prekių muitinio tikrinimo muitinio įforminimo metu taisyklėse“ // Valstybės žinios. 2005, Nr. 149-5457.

⁶⁰ <http://www.lvat.lt/Default.aspx?item=nutart&lang=1>

⁶¹ 1992 m. spalio 12 d. Tarybos Reglamentas (EEB) Nr.2913/92, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą.

instrukcijos“ 2 punktu „Bendrasis administracinis dokumentas – tai Reglamento Nr. 2454/93 31 priede nustatytos formos dokumentas (muitinės deklaracija), kuriame nurodomi muitinės reikalaujami duomenys apie deklaranto pasirinktai muitinės procedūrai ar kitam muitinės sankcionuotam veiksmui Įforminti pateikiamas prekes“⁶². Pagal šią sąvoką deklaracija reikėtų laikyti bendrąjį administracinį dokumentą, o tiksliau importo, eksporto ir tranzito rinkinius.

Kalbant apie pažeidimo baigtumo momentą, reikėtų paminėti, kad pažeidimas laikomas baigtu ir įvykdytu, kuomet deklarantas duomenis pateikia deklaracijoje, juos patvirtina savo parašu, o tam tikrais atvejais ir antspaudu, bei deklaraciją pateikia muitinei (Pagal Bendrijos muitinės kodekso Įgyvendinimo nuostatų 199 str., pateikus muitinės Įstaigai deklaranto arba jo atstovo pasirašytą deklaraciją, deklarantas teisės aktų nustatyta tvarka tampa atsakingas.<..>). Vadovaujantis Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2004 m. balandžio 13 d. Įsakymu Nr. 1B-329 patvirtintos „Bendrojo administracinio dokumento pildymo instrukcijos“ 34 p.⁶³ nuostata, „Pateikus muitinės Įstaigai deklaranto arba jo atstovo pasirašytą eksporto arba importo deklaraciją arba bendrojo administracinio dokumento 4-ąjį egzempliorių, asmuo, kuriuo vardu deklaruojamos prekės, pareiškia, kad jis deklaruoja minėtas prekes nurodytai muitinės procedūrai arba kitam muitinės sankcionuotam veiksmui Įforminti arba prekių turimam Bendrijos prekių muitiniam statusui Įrodyti ir, neapribojant teisės taikyti teisės aktų nustatytas sankcijas, tampa atsakingas už..<..>“. Pagal Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2004 m. balandžio 27 d. Įsakymu Nr. 1B-414 patvirtintos „Bendrojo administracinio dokumento muitinio Įforminimo instrukcijos“ 2⁶⁴ punktą, „Deklaracijos pateikimas – tai Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Muitinės departamentas) nustatyta tvarka užpildytos deklaracijos, kurioje nurodyta deklaranto pasirinkta muitinės procedūra arba kitas muitinės sankcionuotas veiksmas bei kita reikalinga informacija apie deklaruojamas prekes, ir kitų būtinų dokumentų, papildančių ir (arba) pagrindžiančių deklaracijoje nurodytą informaciją, pateikimas muitiniam tikrinimui ir Įforminimui“. Įvertinus išdėstytas nuostatas darytina išvada, kad pažeidimo baigtumo momentai yra: deklaracijos *užpildymas ir pasirašymas atitinkamame langelyje* bei *pateikimas muitiniam tikrinimui*. Kol deklaraciją nėra pateikta muitiniam tikrinimui ir Įforminimui, pažeidimą negalima laikyti baigtu, nors tokioje deklaracijoje ir pateikti neteisingi duomenys bei patvirtinti atitinkamais deklaranto parašais, ir atvirkščiai, jei deklaracija pateikiama nepasirašyta, negali kilti jokios atsakomybės.

⁶² Plačiau Valstybės žinios. 2004, Nr. 57-2037.

⁶³ Valstybės žinios. 2004, Nr. 57-2037.

⁶⁴ Žiūrėti Valstybės žinios. 2004, Nr. 65-2336.

Kalbant apie kitus pažeidimo objektyviosios pusės požymius - veikos padarymo : būdą, vieta, laiką, priemones, teigtina, kad jie didelės įtakos analizuojamo pažeidimo kvalifikavimui neturi. Minėti požymiai aktualūs ATPP surašymui, nes pagal ATPK 260 str. nuostatas ATPP turiniui keliami reikalavimai. Minėti požymiai taip pat reikšmingi tokio pobūdžio pažeidimų atskleidimui, prevencijai. Taip pat aktualūs pažeidimo padarymo vietos ir laiko nustatymo prasme, nes nuo to priklauso procesinių normų taikymas, pradedami skaičiuoti protokolo surašymo, bylos nagrinėjimo terminais, nustatoma bylos nagrinėjimo vieta. Pagal ATPK 281 str. nuostatas, administracinio teisės pažeidimo byla, pagal šį analizuojamą pažeidimą, nagrinėjama pagal jo padarymo vietą, todėl tokios vietos nustatymas turi įtakos tam, kokioje teritorinėje muitinėje ar teisme bus nagrinėjama administracinė byla. Pavyzdžiui, jei neteisingai užpildyta deklaracija bus pateikta Kauno teritorinės muitinės „Centro“ krovinių poste ir bus nustatyta administracinio teisės pažeidimo sudėtis, tokia byla bus nagrinėjama Kauno teritorinėje muitinėje arba Kauno m. apylinkės teisme (priklausomai nuo neteisingai deklaruotų prekių vertės t.y. 209² str. dalies), kadangi minėtas postas yra Kauno miesto administracinėse ribose.

Išskirtinas dar vienas analizuojamo administracinio teisės pažeidimo požymis t.y. *padariniai*. Nors analizuojamo teisės pažeidimo dispozicijoje (5 priedas I d. 4 pažeidimas) t.y. ATPK 209² straipsnio 1 d. nėra numatyta būtinoji sąlyga, kad neteisingų duomenų pateikimas deklaracijoje ar kitoks muitinės suklaidinimas turi sukelti tam tikrus padarinius, tačiau iš straipsnio konstrukcinio išdėstymo, kvalifikacinių aplinkybių pateikimo, iš minėto pažeidimo 4 dalies galima daryti išvadas, kad 1-3 dalyse numatyto pažeidimo atveju, neteisingas duomenų pateikimas deklaracijoje ar kitoks muitinės suklaidinimas turėjo arba galėjo turėti įtakos mokėtinų importo, eksporto muitų, kitų mokesčių arba garantijos dydžio mažesnio dydžio apskaičiavimui arba apribojimui, draudimų ar specialaus režimo importui, eksportui ar tranzitui taikymui. Kaip jau buvo minėta ankstesnėse darbo dalyse, pagal 2004 m. Teisingumo ministerijos paruoštą ATPK projektą už tokio pobūdžio pažeidimą jau bus galima taikyti administracinę atsakomybę tik tuo atveju, jeigu neteisingas duomenų pateikimas ar muitinės suklaidinimas *turėjo arba galėjo turėti įtakos mokėtinų importo, eksporto muitų, kitų mokesčių arba garantijos dydžio mažesnio dydžio apskaičiavimui arba apribojimui, draudimų ar specialaus režimo importui, eksportui ar tranzitui taikymui* (4 priedas). Toks Įstatymo pakeitimas vertintinas pozityviai, tačiau keltinas klausimas, ar pagrįstai panaikinama administracinė atsakomybė pagal 5 dalį, dėl jau šioje darbo dalyje minėtų priežasčių. Pažymėtina, kad šiuo klausimu dažnai apeliuoja asmenys, kurių vardu surašomi ATPP, tariamai, tokio pobūdžio pažeidimui būtini *padariniai*, t.y. įtaka mokėtiniams muitams ir mokesčiams. Tačiau autoriaus nuomone, kas konstatuota ir teisminės praktikos, padariniai nebūtini taikant ATPK 209²

str. 5 d. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Administracinė byla Nr. N⁶-379/04⁶⁵) 2004-04-16 nutartyje konstatavo, jog „...<.> ta aplinkybė, kad nagrinėjamu atveju neteisingų duomenų pateikimas deklaracijoje neturėjo įtakos mokesčių apskaičiavimui, nelaikytina aplinkybė, visiškai atleidžiančia nuo administracinės atsakomybės. LR ATPK 209² straipsnio 5 dalis nustato deklaranto atsakomybę už neteisingų duomenų pateikimą deklaracijoje būtent tuo atveju, kai neteisingų duomenų pateikimas deklaracijoje neturėjo arba negalėjo turėti įtakos mokėtinų importo, eksporto muitų, kitų mokesčių arba garantijos ar užstato mažesnio dydžio apskaičiavimui arba apribojimui, draudimui ar specialaus režimo importui, eksportui ar tranzitui netaikymui. Priešingu atveju tokia veika turėtų būti kvalifikuojama pagal LR ATPK 209² straipsnio 1, 2 ar 4 dalį (priklausomai nuo deklaruojamų prekių vertės), nustatančias griežtesnę atsakomybę už neteisingų duomenų pateikimą deklaracijoje.“⁶⁶

Sekančioje dalyje pateiksime ne mažiau svarbesnio teisės pažeidimo sudėties elemento – subjekto analizę, neteisingų duomenų pateikimo deklaracijoje ir muitinės suklaidinimo atveju.

2.2.3. Subjektas

Administracinio teisės pažeidimo subjektu laikomas asmuo, pažeidęs teisės aktų reikalavimus. Pagal šį ATPK straipsnį, kaip ir pagal visus jame numatytus straipsnius, galiojant dabartiniam ATPK, subjektu gali būti tik fizinis asmuo. Pagal 2004 m. Teisingumo ministerijos paruoštą ATPK projektą administracinio teisės pažeidimo subjektu galės būti ir juridinis asmuo, o konkrečiai už šį pažeidimą nuobauda yra numatyta tiek fiziniams, tiek juridiniams asmenims. Tačiau, kol nebus tiksliai reglamentuota, teisminės praktikos ir išaiškinimų, neaišku, pagal kokius kriterijus už tokio pobūdžio pažeidimus bus galima taikyti administracinę atsakomybę juridiniams asmenims.

Autoriai, nagrinėjantys administracinę atsakomybę išskiria bendruosius ir specialiuosius individualių subjektų požymius, kas būdinga ir nagrinėjamo administracinio teisės pažeidimo subjektui. Bendrieji individualūs subjekto požymiai yra tie, kuriuos turi turėti kiekvienas administracinę atsakomybę trauktinas asmuo. Bendrieji individualūs subjekto požymiai yra šie:

1) Įstatymo nustatytas amžius, kuriam sukakus už priešingą teisei veiką gali būti taikoma administracinė atsakomybė;

2) pakaltinamumas, t.y. asmens gebėjimas suprasti savo veiksmų prasmę ir juos valdyti.⁶⁷

ATPK 12 straipsnis numato, kad administracinė atsakomybė taikoma tiems asmenims, kurie padarydami nusižengimą turėjo 16 metų. Jaunesni asmenys administracinę atsakomybę nėra traukiami. Pažymėtina, kad toksai amžiaus cenzas nagrinėjamo pažeidimo subjektui nėra aktualus

⁶⁵ Plačiau žiūrėti [http://www.lvat.lt/Default.aspx?item=nutart&lang=1\(2007-06-15\)](http://www.lvat.lt/Default.aspx?item=nutart&lang=1(2007-06-15))

⁶⁶ Plačiau ten pat.

⁶⁷ S. Šedbaras. Administracinė atsakomybė. Vilnius: Justitia, 2005.P. 192.

dėl pačio pažeidimo specifikos, nes prekes paprastai deklaruoja ūkio subjektų atstovai, kurie yra vyresnio amžiaus ir turi atitikti deklarantui keliamus reikalavimus. Tačiau tokio pobūdžio pažeidimus gali daryti 15 metų sulaukę asmenys ir jaunesni, kuomet prekes deklaruoja kaip keleiviai. Tokio amžiaus subjektų patraukimas administracinėn atsakomybėn ypač aktualus kontrabandos pažeidimuose, kuomet jaunesni nei 16 metų amžiaus asmenys daro pažeidimus dažnai kitų, pilnamečių asmenų paskatinti, siekiu išvengti administracinės ar baudžiamosios atsakomybės⁶⁸.

Kitas svarbus asmens darančio tokio pobūdžio pažeidimą ir bendrai visus administracinius teisės pažeidimus požymis yra pakaltinamumas. ATPK 19 str. numato, kad „Administracinėn atsakomybėn netraukiamas asmuo, kuris, darydamas priešingą teisei veikimą arba neveikimą, buvo nepakaltinamumo būsenoje, tai yra nebegalėjo suprasti savo veiksmų esmės arba jų valdyti dėl lėtinės psichinės ligos, laikino psichinės veiklos sutrikimo, silpnaprotystės ar kitokios patologinės būsenos“⁶⁹. Tik nustatant, kad asmuo yra pakaltinamas, jį galima traukti administracinėn atsakomybėn. Tokia būklė paprastai nustatoma iš išorinių fizinių ir psichinių asmens veiksmų. Tačiau, kad konstatuoti, jog asmuo nepakaltinamas reikia psichiatrinės, o kartais ir psichologinės ekspertizės⁷⁰.

Nors muitų ir kitus muitinės kompetencijai priskirtus teisės aktų pažeidimus gali padaryti įvairūs subjektai: siuntėjai, gavėjai, vežėjai, ekspeditoriai, deklarantai, muitinės procedūros vykdytojai, įgalioti siuntėjai, įgalioti gavėjai, fiziniai asmenys (keleiviai)⁷¹, tačiau labai svarbi analizuojamo pažeidimo subjekto aplinkybė yra tai, kad tokį pažeidimą gali padaryti tik subjektas, turintis specialaus subjekto požymių. Administracinę atsakomybę nagrinėjantys autoriai teigia, kad „jeigu administracinę atsakomybę numatančioje normoje nėra specialiųjų subjekto požymių, vadinasi, ji taikoma asmeniui, kuriam būdingi bendrieji požymiai. Ir atvirkščiai: jeigu normoje yra išvardinti papildomi subjekto požymiai, tik jiems esant pagal šią normą galima taikyti administracinę atsakomybę“⁷². Nagrinėjamo pažeidimo subjektas būtent turi specialaus subjekto požymių. Už neteisingų duomenų pateikimą deklaracijoje gali būti patrauktas administracinėn atsakomybėn ne bet koks asmuo, o deklarantas. Nors išgilinus į analizuojamo pažeidimo dispozicijos turinį, nėra tiksliai aišku, ar Įstatymo leidėjas kilmininko linksnyje vartodamas sąvoką „deklaranto“ turėjo omenyje tik deklarantą, ar pažeidimo subjektais laikė ir asmenis, veikusius deklaranto vardu?

⁶⁸ Plačiau žiūrėti http://www.lzinios.lt/lt/2007-10-10/kriminalines_parastes/kontrabanda_gabena_ir_nepilnameciai.html (2007-09-15)

⁶⁹ Valstybės žinios. 1985, Nr. 1-1.

⁷⁰ Detaliau apie tai žiūrėti P.Petkevičius. Administracinė atsakomybė. Vilnius: Justitia, 1996. P 52-53.

⁷¹ Plačiau apie tai žiūrėti D. Povilauskienė. Teisė ir muitinės veikla. Vilnius: Mykolo Riomerio universitetas, 2006.P. 67-68.

⁷² S. Šedbaras. Administracinė atsakomybė. Vilnius: Justitia, 2005.P. 195.

Pažymėtinas ir kitas specialaus subjekto požymis, kuris aktualus muitų teisės ir muitinės veiklos pažeidimams ir konkrečiai šiam pažeidimui yra tai, kad toks subjektas gali būti *užsienietis*. Natūralu, kad muitų teisės srityje pažeidimus gali padaryti *užsieniečiai*, kadangi tokie pažeidimai susiję su verslo santykiais, tarptautine prekyba, laisvu prekių ir asmenų judėjimu (prekių gabenimu iš vienos į kitą valstybę), valstybės sienos kirtimu. Neteisingus duomenis muitinės deklaracijoje Lietuvoje gali pateikti tokios pagrindinės užsieniečių grupės:

- a) vežėjai;
- b) Įgalioti siuntėjai;
- c) muitinės procedūros vykdytojai (muitinio tranzito vykdomo su TIR , ATA knygelėmis);
- d) fiziniai asmenys (keleiviai).

Lietuvos Respublikoje registruotus asmenis, kurie gali pateikti neteisingus duomenis deklaracijoje galima būtų išskirti į šias grupes:

- a) siuntėjai;
- b) vežėjai;
- c) deklarantai;
- d) muitinės tarpininko atstovai;
- e) Įgalioti siuntėjai;
- f) Įgalioti gavėjai;
- g) muitinio tranzito procedūros vykdytojai;
- h) fiziniai asmenys (keleiviai).

Išanalizavus bendruosius ir specialiuosius tokio pažeidimo subjekto požymius, toliau atliksime smulkesnę specialaus subjekto analizę.

Jau šio administracinio teisės pažeidimo dispozicijoje Įvardijamas subjektas, kuris savo veika gali padaryti šį pažeidimą, pateikdamas neteisingus duomenis deklaracijoje, ar kitaip suklaidindamas muitinę. Toks asmuo, administracinio teisės pažeidimo subjektas kaip jau buvo minėta yra deklarantas. Vadovaujantis Bendrijos muitinės kodekso nuostatų 4 str. 18 p., „deklarantas – asmuo, pateikiantis muitinės deklaraciją savo vardu, arba asmuo, kurio vardu muitinės deklaracija pateikiama“. Pagal Modernizuotą bendrijos muitinės kodeksą : „Deklarantas“ – asmuo, surašantis bendrąją ar muitinės deklaraciją savo vardu, arba asmuo, kurio vardu tokia deklaracija surašoma⁷³. Šioje nuostatoje nauja tai, kad sąvokoje atsiranda žodis ir *bendroji deklaracija*, be to, kad atsiranda žodžiai *surašantis ar kurio vardu surašoma*. Tai jau tikslesnė sąvoka, kuri pozityvi ir kvalifikuojant veiką už nagrinėjamą pažeidimą. Pagal minėto Modernizuoto kodekso nuostatas: „Bendroji deklaracija“ – veiksmas, kuriuo prieš Įvykį ar jo metu asmuo

⁷³ Europos Sąjungos Taryba. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą (Atnaujintas muitinės kodeksas). Briuselis, 2006 m. gruodžio 22 d. (18.01).

nustatyta forma ir būdu informuoja muitinę, kad Į Bendrijos muitų teritoriją turi būti įvežtos arba iš jos išvežtos prekės“. Šį teisės akto leidėjo pakeitimą reikėtų laikyti pozityviu ir matyt, sąlygotos praktikos, taip ištaisant teisės akto spragą. Pagal dabar taikomą Bendrijos muitinės kodeksą nustačius, kad neteisingi duomenys pateikti bendrojoje deklaracijoje administracinės atsakomybės už tokį neteisingų duomenų pateikimą taikyti negali, nebent už muitinės suklaudinimą. ATPK 209² str. neįvardijama, kokia deklaracija, todėl atsakomybę lyg ir būtų galima taikyti, tačiau tokia veika, įgvertinus deklaranto sąvoką tiksliai neatitiktų Bendrijos muitinės kodekso nuostatų, nes pagal kodekso nuostatas deklarantas – asmuo, pateikiantis *muitinės deklaraciją* bet ne *bendrają deklaraciją*.

Be jau minėtų nuostatų deklaranto atsakomybę reglamentuoja Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatos, kurių 199 str. numato, kad „1. Neapribojant teisės taikyti teisės aktų nustatytas nuobaudas, pateikus muitinės Įstaigai deklaranto arba jo atstovo pasirašytą deklaraciją, deklarantas teisės aktų nustatyta tvarka tampa atsakingas už:

- deklaracijoje pateiktos informacijos teisingumą,
- kartu su deklaracija pateiktų dokumentų tikrumą, ir
- visų prievolių, susijusių su deklaracijoje nurodytos muitinės procedūros taikymo prekėms pradžia, įvykdymą⁷⁴.“

Išanalizavus nuostatas, numatančias deklaranto sąvoką, galime teigti, kad deklarantas gali būti tiek fizinis asmuo, tiek juridinis asmuo. Tokią asmens sąvoką apibrėžia ir Bendrijos muitinės kodekso 4 str. 1 p. Fizinis asmuo, tai paprastai konkretus fizinis asmuo, dažniausiai tai keleivis, pildantis keleivio deklaraciją ir savo vardu pateikiantis duomenis muitinės deklaracijoje. *Keleivio deklaracija* – tai Muitinės departamento generalinio direktoriaus Įsakymu nustatytos formos dokumentas, kuriame nurodomi duomenys apie keleivį ir keleivio gabenamas prekes⁷⁵. Keleivis užpildo keleivio deklaraciją, 12 langelyje keleivis pasirašo ir nurodo keleivio deklaracijos užpildymo datą⁷⁶, tuo patvirtindamas deklaracijoje pateiktus duomenis. Fizinio asmens vardu deklaraciją gali pateikti ir muitinės tarpininkas (jo atstovas).

Juridinio asmens vardu paprastai deklaracijoje duomenis teikia ir juos savo parašu tvirtina juridinio asmens atstovas - juridinio asmens Įgaliotas darbuotojas. Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-10-24 nutarimo Nr. 1332⁷⁷ nuostatas, jeigu rašytinę muitinės deklaraciją pateikiantis deklarantas yra juridinis asmuo, jo vardu muitinės deklaraciją pateikiantis deklaranto

⁷⁴ 1993 m. liepos 2 d. Komisijos Reglamentas Nr. 2454/1993 išdėstantis Tarybos Reglamentas (EEB) Nr.2913/92, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą, Įgyvendinimo nuostatas.

⁷⁵ Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2007-05-10 Įsakymu Nr. 1B-341 patvirtinta „Keleivio deklaracijos pildymo ir muitinio Įforminimo instrukcija“ // Valstybės žinios. 2007, Nr. 55-2166.

⁷⁶ Išsamiau apie duomenų pildymą keleivio deklaracijoje žiūrėti Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2007-05-10 Įsakymu Nr. 1B-341 patvirtintoje „Keleivio deklaracijos pildymo ir muitinio Įforminimo instrukcijoje“ // Valstybės žinios. 2007, Nr. 55-2166.

⁷⁷ Valstybės žinios. 2004, 158- 5774.

darbuotojas ar kitas fizinis asmuo privalo turėti ir muitinės reikalavimu pateikti dokumentus, liudijančius, kad jis turi teisę deklaruoti prekes deklaranto vardu, pateikti jas muitiniam tikrinimui ir dalyvauti atliekant prekių muitinį tikrinimą. Toliau analizuojant atskirų deklaracijų pildymą, duomenų teikimą ir tvirtinimą, pamatysime, kad deklarantu nurodomas juridinis asmuo, tačiau duomenis parašu tvirtina konkretus fizinis asmuo. Tokie asmenys vadinami deklaranto Įgaliotais asmenimis.

Galima ir kita situacija, kuomet Įmonės vardu deklaracijoje duomenis teikia ne Įmonės darbuotojas ar kitas Įgaliotas fizinis asmuo, bet kitas Įmonę *atstovaujantis asmuo*. Europos Bendrijos muitinės kodekso 5⁷⁸ straipsnyje yra išdėstytos nuostatos, reglamentuojančios atstovavimo teisę. Pagal Bendrijos muitinės kodekso 5 str. 2 dalies nuostatas atstovavimas gali būti: *tiesioginis*, kai atstovas veikia kito asmens vardu ir dėl jo interesų, arba *netiesioginis*, kai atstovas veikia savo vardu, bet dėl kito asmens interesų. Be to, pagal minėto straipsnio 4 d. nuostatas asmuo, kuris nepareiškia, kad jis veikia kito asmens vardu arba dėl jo interesų, arba kuris pareiškia, kad veikia kito asmens vardu arba dėl jo interesų, neturėdamas atitinkamų Įgaliojimų, laikomas veikiančiu savo vardu ir dėl savo interesų.

Atstovavimą Lietuvos Respublikos muitinėje reglamentuoja Lietuvos Respublikos muitinės Įstatymas. Pagal Muitinės Įstatymo 30 str. 1 d⁷⁹. nuostatas, Lietuvos Respublikos muitų teritorijoje atstovauti kitiems asmenims muitinėje, kai pateikiama muitinės deklaracija, veikdami atstovaujamojo vardu ir atstovaujamojo sąskaita bei jo interesais, turi teisę tik muitinės tarpininkai. Pagal minėto straipsnio 4 dalies nuostatą, Lietuvos Respublikos muitų teritorijoje tarpininkauti kitiems asmenims muitinėje, kaip pateikiama muitinės deklaracija, veikdami savo vardu ir asmens, kuriam tarpininkaujama, arba savo sąskaita bei jo interesais, turi teisę visi Bendrijoje Įsteigti asmenys.

Taigi, kitas juridinį asmenį – *deklarantą* atstovaujantis asmuo yra *muitinės tarpininkas*. Muitinės tarpininkas, o tiksliau jo atstovas (tarpininko firmos darbuotojas) atstovauja deklarantą, jo vardu pildo muitinės deklaraciją bei joje pateiktus duomenis tvirtina savo parašu, bei muitinės tarpininko antspaudu. Tokiu atveju analizuojamo teisės pažeidimo subjektu reikėtų laikyti tarpininko atstovą, savo parašu patvirtinusį pateiktus duomenis deklaracijoje. *Muitinės tarpininko atstovas* – asmuo, dirbantis muitinės tarpininko Įmonėje, kurio kvalifikacija patvirtinta Taisyklių nustatyta tvarka, ir turintis teisę muitinės tarpininko vardu teikti muitinės tarpininko paslaugas⁸⁰. Muitinės tarpininkams keliami specialūs reikalavimai, jie turi būti išlaikę egzaminus⁸¹, todėl objektyviai muitinės tarpininko atstovas laikytinas tinkamu subjektu, jeigu pateikia neteisingus

⁷⁸ 1992 m. spalio 12 d. Tarybos Reglamentas (EEB) Nr. 2913/92, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą.

⁷⁹ Lietuvos Respublikos muitinės Įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr. 73-2517.

⁸⁰ Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2004-12-22 Įsakymu Nr. 1K-405 patvirtintos „Muitinės tarpininkų registravimo ir veiklos taisyklės“ // Valstybės žinios. 2004, Nr. 186-6937.

⁸¹ Plačiau ten pat.

duomenis deklaracijoje. Teismai taip pat ne kartą nagrinėję administracines bylas už tokio pobūdžio pažeidimus nubaustą muitinės tarpininko atstovą, laikė tinkamu subjektu (Administracinė byla Nr. N⁶-379-04⁸²; Administracinė byla Nr. N¹²-107-05⁸³; Administracinė byla Nr. N³-194-05⁸⁴; Administracinė byla Nr. N³-1003-06⁸⁵; Administracinė byla Nr. N³⁹- 24/ 2005⁸⁶). Tačiau detaliau įsigilinus į deklaranto atsakomybę, į tai, kad muitinės tarpininkas duomenis deklaracijoje teikia *deklaranto vardu*, o tiesioginė atsakomybė numatyta *deklarantui*, bet ne jo atstovui, abejotina ar tokiu atveju muitinės tarpininko atstovas laikytinas tinkamu subjektu, kuomet jis deklaraciją teikia kažkurio asmens (fizinio arba juridinio) vardu.

Kad kuo objektyviau, visapusiškai būtų galima įvertinti juridinio asmens vardu galimą įvykdyti, analizuojamą pažeidimą, toliau autorius pabandys pateikti atskiras situacijas, koku būdu subjektai pateikia duomenis deklaracijose bei juos patvirtina savo parašais, kur galima užfiksuoti, nustatyti galimą pažeidimo subjektą.

Paprastai tokio pobūdžio pažeidimai - *neteisingų duomenų pateikimas deklaracijoje* padaromi importo, eksporto ir tranzito procedūrų metu pildant bendrąjį administracinį dokumentą (toliau- BAD), t.y. pateikiant duomenis deklaracijoje. Pažeidimų subjektai būna asmenys, pildantys BAD ir pateikiantys juos muitiniam tikrinimui ir įforminimui. Kaip jau buvo analizuota anksčiau, tokie asmenys – deklarantai, būna fiziniai asmenys, juridinių asmenų (deklarantų) atstovai arba muitinės tarpininkai (jų atstovai). Kai kalbame apie juridinius asmenys kurie savo vardu deklaruoja prekes, tai atstovu paprastai būna šios firmos įgaliotas darbuotojas. Analogiškai muitinės tarpininko atstovu taip pat laikomas jo darbuotojas.

BAD pildymą, o kartu ir nuostatas susijusias su konkrečiais asmenimis, užpildančiais deklaracijas reglamentuoja Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2004 m. balandžio 13 d. Įsakymu Nr. 1B-329 patvirtinta „Bendrojo administracinio dokumento pildymo instrukcija“⁸⁷. Šio teisės akto nuostatų pagrindu pildomi bendrieji administraciniai dokumentai (muitinės deklaracijos), todėl ir asmenys pateikę duomenis deklaracijoje nustatomi šio teisės akto pagrindu bei pagal faktiškai užpildytos ir muitiniam tikrinimui pateiktos deklaracijos atitinkamus langelius. Kad išsiaiškinti, kuris asmuo pateikė duomenis deklaracijoje minėto teisės akto nuostatų pagrindu pabandysime analizuoti, kur bendrajame administraciniame dokumente nurodomas *deklarantas (jo atstovas)* atskirais atvejais:

a) *Eksporto rinkinio pildymo atveju*: 54 langelyje, kur numatyta „Vieta ir data; Deklaranto/atstovo pavadinimas (vardas, pavardė) ir parašas“ Įrašoma 14 langelyje

⁸² Žiūrėti <http://www.lvat.lt/Default.aspx?item=nutart&lang=1>(2007-06-15)

⁸³ Žiūrėti ten pat.

⁸⁴ Žiūrėti ten pat.

⁸⁵ Žiūrėti ten pat.

⁸⁶ Žiūrėti ten pat.

⁸⁷ Valstybės žinios. 2004, Nr. 57-2037.

„Deklarantas/Atstovas“ nurodyto deklaranto Įgalioto asmens vardas ir pavardė, eksporto deklaracijos užpildymo vieta ir data. Eksporto deklaracijoje pateikiami duomenys tvirtinami deklaranto Įgalioto asmens parašu. Jei prekes deklaruoja fizinis asmuo (Įskaitant keleivius), šiame langelyje Įrašomas jo vardas ir pavardė, nurodoma eksporto deklaracijos užpildymo data ir vieta. Šiuo atveju eksporto deklaracijoje pateikti duomenys tvirtinami šio asmens parašu. Tokiu būdu, asmuo pateikęs duomenis deklaracijoje laikomas tas asmuo, kuris padeda parašą patvirtindamas tokių duomenų teisingumą.

b) *Bendrojo administracinio dokumento pildymo, Įrodant prekių turimą bendrijos prekių muitinį statusą atveju*: 54 langelyje, kur numatyta, „Vieta ir data; Deklaranto/atstovo pavadinimas (vardas, pavardė) ir parašas“ Įrašoma 14 langelyje „Deklarantas/Atstovas“ nurodyto deklaranto Įgalioto asmens vardas ir pavardė, bendrojo administracinio dokumento 4-ojo egzemplioriaus užpildymo vieta ir data. Bendrojo administracinio dokumento 4-ajame egzemplioriuje pateikiami duomenys tvirtinami deklaranto Įgalioto asmens parašu. Jeigu Muitinės departamento teisės aktų nustatytais atvejais Įgaliotam siuntėjui suteikta teisė nepasirašyti bendrojo administracinio dokumento 4-ojo egzemplioriaus, šiame langelyje Įrašoma: „Leista nepasirašyti“.

Jei prekes deklaruoja fizinis asmuo (Įskaitant keleivius), šiame langelyje Įrašomas jo vardas ir pavardė, nurodoma bendrojo administracinio dokumento 4-ojo egzemplioriaus užpildymo data ir vieta. Šiuo atveju bendrojo administracinio dokumento 4-ajame egzemplioriuje pateikti duomenys tvirtinami šio asmens parašu.

c) *Importo rinkinio pildymo atveju* 54 langelyje, kur numatyta „Vieta ir data; Deklaranto/atstovo pavadinimas (vardas, pavardė) ir parašas“ Įrašoma 14 langelyje „Deklarantas/Atstovas“ nurodyto deklaranto Įgalioto asmens vardas ir pavardė, importo deklaracijos užpildymo vieta ir data. Importo deklaracijoje pateikiami duomenys tvirtinami deklaranto Įgalioto asmens parašu. Jei prekes deklaruoja fizinis asmuo (Įskaitant keleivius), šiame langelyje Įrašomas jo vardas ir pavardė, nurodoma importo deklaracijos užpildymo data ir vieta. Šiuo atveju importo deklaracijoje pateikti duomenys tvirtinami šio asmens parašu.

d) *Tranzito rinkinio pildymo atveju* 50 langelyje, kur numatyta „Vykdytojas“:

- viršuje Įrašomas Bendrijos arba bendrosios tranzito procedūros vykdytojo (vežėjo, ekspeditoriaus, muitinės tarpininko ar kito asmens, kurio vardu Įforminta garantija, taikoma Bendrijos arba bendrajai tranzito procedūrai, arba asmens, kuris prisiėmė Įsipareigojimus dėl Bendrijos arba bendrosios tranzito procedūros Įvykdymo, jeigu teisės aktų nustatytais atvejais taikant šią procedūrą garantijos pateikti nereikia) nesutrumpintas pavadinimas ir tikslus buveinės adresas;

- apačioje Įrašoma Bendrijos arba bendrosios tranzito procedūros vykdytojo Įgalioto asmens (jeigu pateikta bendroji garantija – garantijos sertifikato kitoje pusėje nurodyto Įgalioto asmens)

vardas, pavardė ir pareigos. Vykdytojo Įgalioto asmuo – tai fizinis asmuo, kurį Bendrijos arba bendrosios tranzito procedūros vykdytojas Įgalioto deklaruoti prekes šiai procedūrai. Šioje vietoje taip pat turi būti nurodomas juridinio asmens pavadinimas, jeigu prekes Bendrijos arba bendrosios tranzito procedūrai jos vykdytojo (ne savo) vardu deklaruoja muitinės tarpininkas;

Duomenys tvirtinami Bendrijos arba bendrosios tranzito procedūros vykdytojo Įgalioto asmens parašu. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad 54 langelis „Vieta ir data; *Deklaranto/atstovo pavadinimas* (vardas, pavardė) ir parašas“ nepildomas.

e) *pažymėtinai ir dar vienas subjektas*, kuomet vykdomas tranzitas su TIR Carnet knygele, tuomet knygelės 15 langelyje pasirašo procedūrą vykdomasis asmuo, kuris ir deklaruoja prekes. Vadovaujantis Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2007-05-14 Įsakymu Nr. 1B-343 patvirtintų „TIR knygelės pildymo taisyklių“ 7.2.9. punktu „15 langelyje TIR knygelės turėtojas arba jo Įgaliotas asmuo pasirašo, nurodo TIR knygelės užpildymo vietą ir datą. Šiuo parašu patvirtinama, kad TIR knygelės 1–12 langeliuose pateikta informacija yra teisinga ir išsami“⁸⁸.

f) dar galimi teisės pažeidimo subjektai muitinio tranzito procedūros atveju: ATA knygelės turėtojas, Įgalioto siuntėjo atstovas, Įgalioto gavėjo atstovas. *Įgalioto siuntėjo statusas* - muitinio tranzito procedūros vykdytojams, pageidaujantiems, kad jiems būtų suteikta teisė atlikti muitinio tranzito procedūras nepateikiant prekių ir atitinkamos tranzito deklaracijos išvykimo Įstaigai, teritorinės muitinės, kurių veiklos zonomis priklauso jų buveinės, gali suteikti Įgalioto siuntėjo statusą⁸⁹.

Įgalioto gavėjo statusas – Lietuvos Respublikos ūkio subjektams, pageidaujantiems, kad jiems siunčiamos prekės, gabenamos taikant muitinio tranzito procedūrą, būtų pristatytos tiesiai į jų patalpas ar kitas šių asmenų pageidaujamas ir muitinei priimtinas vietas, nepateikiant prekių ar jas lydinių tranzito deklaracijos egzempliorių paskirties Įstaigai, teritorinės muitinės, kurių veiklos zonomis priklauso šių ūkio subjektų buveinės, gali suteikti Įgalioto gavėjo statusą⁹⁰.

Išanalizavus minėtus atvejus, darytina išvada, kad visais atvejais, išskyrus tranzitą, deklarantas Įvardijamas 54 bendrojo administracinio dokumento langelyje. Šiame langelyje pasirašęs asmuo tampa atsakingu už deklaracijoje pateiktų duomenų teisingumą. Kiek kitaip yra su muitiniu tranzitu, kadangi tranzito atveju 54 langelis nepildomas, o pildomas 50 langelis, kur numatyti muitinio tranzito procedūros vykdytojo (Įgalioto asmens) rekvizitai ir parašas. „*Muitinės procedūros vykdytojas*“ – asmuo, kurio vardu buvo pateikta muitinės deklaracija, arba asmuo, kuriam buvo perduotos su muitinės procedūra susijusios pirmiau minėto asmens teisės ir prievolės⁹¹. Įvertinus teisės aktų nuostatas susijusias su muitinės procedūros vykdytoju ir ATPK

⁸⁸ Valstybės žinios. 2007, Nr. 55-2167.

⁸⁹ D. Povilauskienė. Teisė ir muitinės veikla. Vilnius: Mykolo Riomerio universitetas, 2006.P. 67.

⁹⁰ Ten pat.

⁹¹ 1992 m. spalio 12 d.Tarybos Reglamentas (EEB) Nr.2913/92, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą.

numatyta atsakomybę *deklarantui*, abejotina, ar šie asmenys (subjektai) sutapatinami ir vienareikšmiai atitinka deklaranto sąvoką, o muitinės procedūros vykdytoją pagal išdėstytą sąvoką tokiu atveju galima būtų laikyti deklarantu. Nors faktiškai deklaraciją užpildyti, pasirašyti ir pateikti muitiniam tikrinimui gali muitinės procedūros vykdytojas. Tačiau teisės aktų leidėjai numato sąvokos pakeitimus, kuri iš esmės pilnai atitiktų deklaranto sąvoką bei ATPK numatyta pažeidimo subjektą - deklarantą. Pagal Bendrijos muitinės kodekso projektą, „Procedūros vykdytojas“ – deklaraciją pateikiantis asmuo arba asmuo, kurio interesais pateikiama muitinės deklaracija, arba asmuo, kuriam buvo perleistos su muitinės procedūra susijusios pirmiau minėto asmens teisės ir prievolės⁹². Tačiau būtina įvertinti ir tai, kad , kad pagal Modernizuoto Bendrijos muitinės kodekso nuostatas, vėl gi deklarantas jau įvardijamas kaip *bendrąją ar muitinės deklaraciją surašantis asmuo*. Įvertinus ir šiuos pakeitimus, iš esmės procedūros vykdytoją galima būtų laikyti tinkamu subjektu ATPK numatyto pažeidimo prasme, tačiau teoriškai ir praktiškai deklarantas ir procedūros vykdytojas gali būti visiškai skirtingi subjektai.

Nors tinkamo subjekto nustatymas prekių deklaravimo pažeidimo atveju yra sudėtingas, o padaryta analizė padėjo atskleisti tam tikrą kvalifikavimo problematiką ir trūkumus, galimus teisės aktų pakeitimų poreikį, tačiau pats sudėtingiausias nagrinėjamo pažeidimo elementas yra subjektyvioji pusė.

2.2.4. Subjektyvioji pusė

Subjektyvioji pažeidimo pusė tai yra asmens vidinis, psichinis ryšys su daroma veika. Neužtenka nustatyti objektyviąją pažeidimo pusę, kuri pasireiškia tam tikrais išoriškai matomais veiksmais ar neveikimu bei kurios nustatymas gana nesudėtingas. Subjektyviosios pažeidimo pusės nustatymas sudėtingas tuo, kad jis nepasireiškia išoriškai. Tik iš visumos aplinkybių, paaiškinimų, įrodymų viseto galimas subjektyviosios pažeidimo pusės nustatymas.

Subjektyviosios pusės požymiai yra kaltė, nusizengimo motyvas ir tikslas⁹³. Svarbiausias subjektyviosios pusės požymis yra *kaltė*. Mūsų administracinėje teisėje nei ATP kodekse, nei teorijoje nekalbama apie administracinę atsakomybę be kaltės. Priešingai, argumentuojama, jog ji galima tik esant kaltei. Tačiau administracinė praktika nepatvirtina šios teorijos bei ATPK teiginio. Traukiant administracinę atsakomybę, praktiškai kaltė niekada neįrodinėjamas.⁹⁴ Apžvelgus teisminę praktiką tenka pritarti profesorius V. Piesliako nuomonei, kad institucijos, nagrinėjančios administracines bylas, kaltę įrodinėja retai arba labai paviršutiniškai. Kaltės nustatymas prekių deklaravimo pažeidimo atveju yra išskirtinis iš kitų muitų teisės pažeidimų įrodinėjimo aspektu, nes

⁹² Europos Sąjungos Taryba. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą (Atnaujintas muitinės kodeksas). Briuselis, 2006 m. gruodžio 22 d. (18.01).

⁹³ S. Šedbaras. Administracinė atsakomybė. Vilnius: Justitia, 2005. P. 215.

⁹⁴ V. Piesliakas. Mokymas apie nusikaltimą ir nusikaltimo sudėtį. Vilnius: Atviros Lietuvos fondas, 1996. P. 117.

yra gana sudėtingas. Be to, ir teisės akto leidėjas, numatęs atsakomybę už tokio pobūdžio pažeidimą teisės normoje nenurodo kaltės formos, taip apsunkindamas kvalifikavimą. Tam tikrų pažeidimų atvejais, Įstatymo leidėjas numato kaltės formą pačiame straipsnyje. Kitais atvejais, pažeidimo kaltės forma aiški pagal atliekamos veikos pobūdį, vieningą teisminę praktiką ar mokslinius išaiškinimus atitinkamuose straipsnių komentaruose. Tarkim, kontrabandos atveju žinoma, kad toks pažeidimas ar nusikaltimas galimas įvykdyti tik tyčiniiais veiksmais, tyčia nepateikiant prekių muitinei ar kitaip išvengiant muitinės kontrolės, nors pagal muitų teisės aktus visos Į Bendrijos teritoriją įvežamos prekės privalo būti pateiktos muitinei. Kad šis pažeidimas gali būti įvykdytas tik tyčia, skirtingai nei deklaravimo tvarkos pažeidimo atveju, gausu teisminės praktikos ir mokslinės literatūros. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas analizuodamas kontrabandos subjektyviosios pusės požymius yra pažymėjęs, kad „Kontrabandos nusikaltimo subjektyviesiems požymiams būdinga tiesioginė tyčia“⁹⁵ J. Misiūnas, analizuodamas kontrabandos sudėtį teigia, kad „nusikaltimo subjektyvioji pusė - tiesioginė tyčia“⁹⁶. Kadangi apibendrintos teismų praktikos ar mokslinės literatūros *prekių deklaravimo tvarkos pažeidimo* atveju nėra, todėl ir praktinis taikymas, ypač kaltės nustatymo požiūriu yra sudėtingas.

ATPK 250 str. 1 d. numatytos aplinkybės, darančios administracinio teisės pažeidimo bylos teiseną negalimą. Šio straipsnio 1 p. nuostatos numato „kad administracinio teisės pažeidimo bylos teiseną negali būti pradėta, o pradėtoji turi būti nutraukta, kai nėra administracinio teisės pažeidimo įvykio ir sudėties“. Be kitų būtinų administracinio teisės pažeidimo sudėties elementų surašant administracinį teisės pažeidimo protokolą ir priimant nutarimą teisės pažeidimo byloje reikia nustatyti: ar dėl įvykdytos veikos yra asmens, atsakingo už minėtų veiksmų atlikimą, kaltė.

Kaltės formas tyčią ir neatsargumą administracinio teisės pažeidimo atveju numato ATPK 10 ir 11 str. Pagal ATPK 10 straipsnį administracinis teisės pažeidimas laikomas padarytu tyčia, jeigu jį padaręs asmuo suprato priešingą teisei savo veikimo arba neveikimo pobūdį, numatė žalingas jo pasekmes ir jų norėjo arba nors ir nenorėjo šių pasekmių, bet sąmoningai leido joms kilti. ATPK 11 straipsnis numato, kad „Administracinis teisės pažeidimas laikomas padarytu dėl neatsargumo, jeigu jį padaręs asmuo numatė, kad jo veikimas arba neveikimas gali sukelti žalingas pasekmes, bet lengvabūdiškai tikėjosi, kad jų bus išvengta, arba nenumatė, kad gali kilti tokios pasekmės, nors turėjo ir galėjo jas numatyti“.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Administracinė byla Nr. N¹⁷-448/06) 2006-04-05 nutartyje konstatavo, kad „Administracinės teisės normos, formuojančios administracinių teisės pažeidimų sudėtis, ne visuomet nurodo kaltės formas. Kokiai kaltės formai esant gali būti padaryti administraciniai teisės pažeidimai, numatyti ATPK 209² straipsnio 1-3 dalyse, Įstatymų

⁹⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2003 m. gruodžio 29 d. nutarimu Nr.43 patvirtinta „Teismų praktikos, nagrinėjant baudžiamąsias bylas dėl kontrabandos, apžvalga“. (plačiau žiūrėti <http://www.lat.lt/default.aspx?item=tpbiul&lang=1>)

⁹⁶ Plačiau K. Jovaiša, J. Misiūnas. Baudžiamojo Įstatymo komentaras//Teisės problemos, Vilnius, 2000, Nr. 1. P.60.

leidėjas nepasisako, tačiau aptariamų dispozicijų analizė leidžia daryti išvadą, jog šie administraciniai teisės pažeidimai gali būti padaryti esant dviem kaltės pasireiškimo formoms: tyčiai ir neatsargumui. Pastarosios kaltės formos teisinę galimybę akivaizdžiai atskleidžia žodžio „suklysti“ sąvoka. Dabartinės lietuvių kalbos žodyne žodis „suklysti“ apibrėžiamas kaip klaidos padarymas, nutolimas nuo tiesos, apsirikimas.“⁹⁷ Kad šios rūšies pažeidimai padaromi tyčia ir dėl neatsargumo Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas pasisakęs ir 2004-04-30 nutartyje (Administracinė byla Nr. N-09-496-04⁹⁸). Pilnai pritarčiau teismų išvadai, kad deklaravimo tvarkos pažeidimą, pagal iki 2007-07-21 galiojančią kodekso redakciją, galima padaryti tiek tyčios tiek neatsargumo forma. Iš kitos pusės, analizuojant šį pažeidimą tenka pripažinti, kad pagal tokias veikas, kokiomis gali būti įvykdytas pažeidimas, įrodyti kad jis buvo įvykdytas tyčia, yra labai sudėtinga. Paprastai tokį pažeidimą įvykdę asmenys traktuoja kaip klaidą, neapsižiūrėjimą, išsiblaškimą, pasitikėjimą trečiaisiais asmenimis, jų pateiktais dokumentais, suteikta informacija apie deklaruojamas prekes. Pavyzdžiui, administracinėje byloje Nr. N⁹(62)-1762/2007⁹⁹ deklaranto atstovas neigdamas savo kaltę nurodo, kad „pasitikėjo kompanijos pateikta informacija ir neįtarė, kad ji gali būti klaidinga“; administracinėje byloje Nr. N⁶-379-04¹⁰⁰ deklaranto atstovas taip pat nurodė, kad „prekių pavadinimus ir KPN kodus pateikė pagal siuntėjo eksporto deklaracijas“; administracinėje byloje Nr. N³⁹-24/2005¹⁰¹ deklaranto atstovas nurodė, kad „deklaracija buvo parengta pagal tranzito deklaracijos, prekių važtos dokumentų ir sąskaitos duomenis“. Išanalizavus pateiktus pavyzdžius bei kitą teisminę praktiką, teigtina, kad tokiais atvejais pažeidimai padaromi dėl neatsargumo, o tiksliau, dėl *lengvabūdiško pasitikėjimo*.

Kitu atveju, asmuo teikiantis netesingus duomenis deklaracijoje, taip pat pažeidimą padaro dėl neatsargumo, tačiau veikdamas *nerūpestingai*. Tokiais atvejais deklarantas (jo atstovas) paprasčiausiai nerūpestingai atlieka savo pareigas. Tai dažniausiai būna tokie atvejai, kai pateikiamuose dokumentuose skiriasi duomenys, prekių aprašymas, ar netgi tuomet, kada trūksta deklaruojamų prekių. Pavyzdžiui, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2004-04-30 nutartyje (Administracinė byla Nr. N-09-496-04)¹⁰² nurodė, kad „...<.> dokumentuose nevienodai nurodyta prekė, nebuvo kodų ar jie netikslūs.<.>“. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Administracinė byla Nr. N¹⁷-448/06)¹⁰³ 2006-04-05 nutartyje nurodė, kad „Netikslus prekės kodas nurodytas būtent dėl deklaranto klaidingo įsitikinimo, nes jis, kaip matyti iš administracinio teisės pažeidimo protokole fiksuoto paaiškinimo, rėmėsi pirmiau nustatytu tos pačios prekės kodu, tačiau

⁹⁷ Plačiau žiūrėti [http://www.lvat.lt/Default.aspx?item=nutart&lang=1\(2007-11-04\)](http://www.lvat.lt/Default.aspx?item=nutart&lang=1(2007-11-04)).

⁹⁸ Plačiau žiūrėti ten pat.

⁹⁹ Plačiau žiūrėti [http://www.lvat.lt/Default.aspx?item=nutart&lang=1\(2007-11-04\)](http://www.lvat.lt/Default.aspx?item=nutart&lang=1(2007-11-04)).

¹⁰⁰ Plačiau žiūrėti ten pat.

¹⁰¹ Plačiau žiūrėti ten pat.

¹⁰² Plačiau žiūrėti ten pat.

¹⁰³ Plačiau žiūrėti ten pat.

pasielgė nerūpestingai. Nenumatė, jog paėmus prekės mėginį gali pasikeisti jos klasifikavimas, nors privalėjo ir galėjo tai numatyti.“ Taigi, tai buvo pateikti dėl neatsargumo padarytų pažeidimų pavyzdžiai. Kaip ir buvo minėta anksčiau, tyčia dėl tokių pažeidimų nustatyti gana sunku, o Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisminės praktikos neteko nustatyti. Paprastai asmenys, kurių atžvilgiu nagrinėjamos bylos, nurodo, kad *nepastebėjo, apsiriko, pasitikėjo ir kt.*, tokiu būdu tyčia įrodyti sudėtinga, nebent kiti įrodymai būtų akivaizdūs. Kaip pavyzdžiui, nedidelis prekių kiekis, kurį nesunkiai galima suskaičiuoti, o deklarantas akivaizdžiai nurodo klaidinga kiekį deklaracijoje, nei esantį faktiškai. Ar tarkim, prekės realiai atrodo visai ne taip, nei deklarantas jas aprašo deklaracijoje. Tai tik keletas iš galimų neteisingų duomenų pateikimo, veikiant tyčios forma, deklaracijoje pavyzdžių.

Nors Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas formuoja vieningą teismų praktiką, kuri privaloma visoms institucijoms, tačiau esti pavyzdžių priešingų minėtai teismų praktikai. Pavyzdžiui, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nutraukdamas administracinę bylą neesant kaltės 2005-02-23 nutartyje (Administracinė byla Nr. N³-297-05)¹⁰⁴ nurodė, kad „<..> byloje neįrodyta, kad pareiškėja sąmoningai klaidino muitinę“. Iš tokios teismo nutarties turinio galima spręsti, kad *sąmoningas* klaidinimas, turėtų būti vykdomas tik tyčiniiais veiksmais, kas šiuo atveju prieštarauja jau nagrinėtai teisminei praktikai. Išanalizavus teisminę praktiką, galime teigti, kad didžioji dauguma asmenų, kurių atžvilgiu nagrinėjamos administracinės bylos nurodo, kad duomenis pateikia pagal siuntėjo dokumentus, pagal visus lydinčius dokumentus, eksporto deklaraciją, siuntėjo sąskaitas, pasitiki tokiais duomenimis, pasitiki siuntėjais ar asmenimis, kurių prekes deklaruoja. Visgi, įrodinėjant kaltę, vien tik tokie asmenų paaiškinimai neeliminuoja jų kaltės, o kaltė įrodinėjama atsižvelgiant į visas svarbias bylos aplinkybes, įrodymų visetą, iš kurių ir nustatoma ar asmuo veikė tyčia, lengvabūdiškai pasitikėdamas ar nerūpestingai. Nustatinėjant kaltę išskirtinai pažymėtini atvejai, kuomet deklaracijoje nurodomas netinkamas prekės kodas, o tikrasis prekės kodas nustatomas tik po laboratorinio tyrimo, kadangi tokių atvejų labai daug, o pažeidimus fiksuojantiems ir administracinę teiseną pradedantiems bei bylą nagrinėjantiems pareigūnams tokiais atvejais labai sudėtinga nustatyti deklaravusių asmenų kaltę. Tuo labiau, kad šiuo klausimu ir teisminė praktika gana skirtinga.

Pabandę atskleisti bendrą administracinės atsakomybės, kitų administracinių prievartos priemonių taikymo sampratą muitinės veikloje, išanalizavę bendrai visus muitų teisės ir muitinės veiklos pažeidimus, ir pažeidimus, dėl kurių muitinė gali pradėti administracinę teiseną, atlikę prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimų detalią teisinę kvalifikavimo analizę, pabandydysime išnagrinėti probleminius teisinio reglamentavimo ir praktinius administracinės atsakomybės taikymo klausimus, bei surasti galimus sprendimo būdus.

---

¹⁰⁴ Plačiau žiūrėti <http://www.lvat.lt/Default.aspx?item=nutart&lang=1> (2007-11-04).

3. ADMINISTRACINĖS ATSAKOMYBĖS TAIKYMO PROBLEMOS IR GALIMOS SPRENDIMŲ KRYPTYS LIETUVOS MUITINĖJE

Kvalifikuotas, tinkamas administracinės atsakomybės taikymas priklauso nuo dviejų pagrindinių faktorių: aiškaus teisinio reglamentavimo bei šių teisės aktų kvalifikuoto realizavimo praktikoje. Muitinės pareigūnų bei kitų pareigūnų tinkamą administracinės atsakomybės už muitų teisės ir muitinės veiklos pažeidimus taikymą sąlygoja teisinė bazė. Šią teisinę bazę būtų galima išskirti į *materialinę* teisinę bazę bei *procesinę*. Prie materialinės teisės normų reikėtų priskirti tas, kurios numato konkrečius teisės pažeidimus, konkrečias veikas bei teisės pažeidimų subjektus, asmenis, kurie turėtų atsakyti už daromus muitų teisės pažeidimus. Todėl, kuo aiškesnis reglamentavimas ir konkrečių atsakingų asmenų nustatymas teisės aktuose, tuo paprasčiau taikant administracinę atsakomybę. Kiek sudėtingiau yra su kaltės nustatymu, jeigu tiesiogiai ATPK nenurodoma, kokia kaltės forma padaromas pažeidimas. Todėl, kaltės nustatymui nemažą reikšmę turi įvairiuose muitų teisės aktuose numatytos prievolės ir teisės, kurias privalo ar turi teisę atlikti asmenys, įvežantys į Lietuvos Respublikos teritoriją bei deklaruojantys prekes, vykdantys įvairias muitinės procedūras bei atliekantys kitus veiksmus, susijusius su muitinės veikla.

Procesinės teisės normos reikšmingos tuo, kad jos taip pat būna kliūtimi taikyti administracinę atsakomybę. Tai jau darbe nagrinėtų administracinio poveikio priemonių reglamentavimo trūkumai, administracinių bylų nagrinėjimo proceso, sprendimų priėmimo problemos ir kt.

Kalbant apie administracinės atsakomybės taikymo *praktines problemas*, reikėtų išskirti du aspektus. Pirmiausiai, teisės aktų probleminį taikymą praktikoje konkrečiu atveju, kuris iš esmės glaudžiai susijęs su teisės aktų reglamentavimu ir jau minėtomis reglamentavimo problemomis. Taip pat, su teismine praktika, nuo kurios administracinę atsakomybę taikančios institucijos ar pareigūnai neturėtų nukrypti. Iš kitos pusės, praktikoje administracinę teiseną pradedantys, bylas nagrinėjantys ir administracinę atsakomybę taikantys pareigūnai, jų kvalifikacija, materialinė, techninė bazė ir kt.

3.1. Teisės aktų, susijusių su prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimo reglamentavimu, problemos ir galimos sprendimų kryptys

Atsižvelgdami į tai, kad detaliam analizei, tyrimui pasirinkome *prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimus*, todėl pagrindinį dėmesį skirsime būtent šio pažeidimo teisinio reglamentavimo problemoms ir galimiems sprendimams. Taip pat pabandydame atskleisti ir kitas administracinės atsakomybės reglamentavimo ir taikymo problemas ir pasiūlyti galimas sprendimų kryptis.

Dėl prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos. Kaip jau buvo minėta atliekant šio pažeidimo kvalifikacinę analizę *Prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimą* galima laikyti blanketine norma, kadangi pažeidžiama deklaravimo tvarka. Patį prekių deklaravimą, t.y. koku būdu, priemonėmis, forma ir kt. deklaruojamos prekės, užpildomos deklaracijos, nurodomi jas deklaravę asmenys reglamentuoja daugybė teisės aktų. Tokių teisės aktų gausa be jokios abejonės apsunkina tiek muitinės pareigūnų ir deklaratų kasdieninį darbą taikant prekių deklaravimo tvarką, tiek ir institucijas, pareigūnus, nustatančius prekių deklaravimo tvarkos pažeidimus ir nagrinėjančius administracines bylas bei taikančius administracinę atsakomybę, už prekių deklaravimo tvarkos pažeidimus. Konkretus teisės aktas, nustatantis deklaravimo tvarką teisės aktų leidėjų buvo numatytas. Tai buvo Lietuvos Respublikos finansų ministro 2000-01-13 Įsakymu Nr. 3 patvirtinti „Prekių deklaravimo ir muitinio tikrinimo nuostatai“¹⁰⁵, tačiau šis teisės aktas nuo 2004-06-20 neteko galios. Autoriaus nuomone, susisteminus atskiras pagrindines deklaravimo nuostatas, esančias įvairiuose teisės aktuose, tam tikras nuostatas detalizavus ir priėmus *deklaravimo tvarką*, toks vienas, susistemintas teisės aktas padėtų praktiniame darbe efektyviau vykdyti *deklaravimo tvarkos nuostatas*, kontroliuoti jų vykdymą bei taikyti administracinę atsakomybę.

Dėl muitinės deklaracijos sąvokos. ATPK nustatyto *prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimo* dispozicijoje numatyta, kad toks pažeidimas padaromas *deklaranto neteisingų duomenų pateikimu deklaracijoje arba kitokiu muitinės suklaidinimu*. Autoriaus nuomone, ATPK straipsnyje būtina tikslinti *deklaracijos* sąvoką, nes Bendrijos muitinės kodekse įvardinta sąvoką *muitinės deklaracija*. Kadangi, administracinė atsakomybė numatyta už *deklaranto* neteisingų duomenų pateikimą *deklaracijoje*, o *deklarantas*, pagal Bendrijos muitinės kodekso 4 str. 18 p., – asmuo, pateikiantis *muitinės deklaraciją* savo vardu, arba asmuo, kurio vardu muitinės deklaracija pateikiama, todėl administracinė atsakomybė galima tik už neteisingų duomenų pateikimą *muitinės deklaracijoje* (pavyzdžiui, už neteisingų duomenų pateikimą bendrojoje deklaracijoje atsižvelgiant į išdėstytas teisės aktų nuostatas (sąvokas) taikyti negalėtume). Teigtina, kad dabar nurodyta bendrinė *deklaracijos* sąvoką yra netiksli ir klaidinanti, todėl tikslintina. Modernizuotame bendrijos muitinės kodekse jau numatyta, kad „Deklarantas“ – asmuo, surašantis *bendrają ar muitinės deklaraciją* savo vardu, arba asmuo, kurio vardu tokia deklaracija surašoma¹⁰⁶. Atsižvelgiant į išdėstytas nuostatas, ATPK reglamentuoto *prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimo* dispozicijoje turėtų būti numatytos atitinkamos *deklaracijų* sąvokos, o neteisėta veika išdėstyta taip: „*neteisingų duomenų pateikimas bendrojoje ar muitinės deklaracijoje, ar kitoks muitinės suklaidinimas*“.

¹⁰⁵ Valstybės žinios. 2004, Nr. 96-3549.

¹⁰⁶ Europos Sąjungos Taryba. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą (Atnaujintas muitinės kodeksas). Briuselis, 2006 m. gruodžio 22 d. (18.01).

Kaip jau buvo minėta analizės metu, *muitinės deklaracijos* turi būti nustatytos *formas*. Tokią formą aiškiai numato 2004 m. balandžio 13 d. Įsakymu Nr. 1B-329 patvirtinta Bendrojo administracinio dokumento pildymo instrukcijos 2 punktą, kuriame teigiama, kad „Bendrasis administracinis dokumentas – tai Reglamento Nr. 2454/93 31 priede nustatytos formos dokumentas (muitinės deklaracija). Formaliai *TIR knygelę* ar *keleivio deklaraciją* galima būtų laikyti muitinės deklaracija, kadangi realiai jais deklaruojamos prekės, pareiškiamas noras atlikti muitinės procedūrą, tačiau praktikoje, tarkim *TIR knygelės* ar *keleivio deklaracijos* pildymo instrukcijose nėra numatyta, kad minėti dokumentai pagal savo formą ar atliekamą veiksmą prilyginami *muitinės deklaracijai*. Toks netikslus reglamentavimas vėl gi apsunkina teisės aktų ir administracinės atsakomybės taikymą (pažeidimo sudėties nustatymą). Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 m. gruodžio 22 d. nutarimu Nr.1610 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. liepos 15 d. nutarimo Nr. 1135 redakcija) patvirtintoje „Muitinio tranzito atlikimo tvarkos“ 2 p.¹⁰⁷, muitinės deklaracija - *TIR knygelė* buvo prilyginama *tranzito muitinės deklaracijai*. Tačiau šis teisės aktas nuo 2004-10-31¹⁰⁸ neteko galios, o kito teisės akto, numatančio, kad *TIR knygelė* laikytina muitinės deklaracija, nenustatyta. Tokia situacija, autoriaus nuomone, yra ydinga, apsunkina tokio pobūdžio pažeidimo kvalifikavimą bei taikymą praktinėje veikloje, todėl manytina, kad tikslinga tikslinti *TIR knygelės* ir *keleivio deklaracijos* pildymo instrukcijas, minėtus rašytinius dokumentus įvardijant *muitinės deklaracijomis*.

Prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimo subjekto reglamentavimo problemos. Kitas labai svarbus aspektas yra *deklaranto* sąvoka ir subjekto nustatymo *prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimo* atveju problematika. Kaip jau buvo minėta darbe, prekių deklaravimo tvarkos pažeidimas pasireiškia *deklaranto* neteisingų duomenų pateikimu deklaracijoje ar kitokiu muitinės suklaidinimu. Ši pažeidimo dispozicijoje išdėstyta nuostata leidžia daryti išvadą, kad šio pažeidimo subjektu gali būti tik specialus subjektas – *deklarantas*. Nors išsigilinus į analizuojamo pažeidimo dispozicijos turinį, nėra tiksliai aišku, ar Įstatymo leidėjas kilmininko linksnyje vartodamas sąvoką „*deklaranto*“ turėjo omenyje tik deklarantą, ar pažeidimo subjektais turėtų būti laikomi ir asmenys, veikiantys deklaranto vardu ir tiesiogiai pasirašantys deklaracijoje? Iš vienos pusės, deklarantui ne visuomet ir būtų galima taikyti administracinę atsakomybę, kadangi dažnai deklarantu nurodomas juridinis asmuo (išskyrus atvejus, kai duomenis teikia keleivis savo vardu), o kol kas, pagal galiojantį ATPK administracinė atsakomybė galima tik fiziniam asmeniui. Todėl, galima būtų daryti išvadą, kad administracinę atsakomybę būtų galima taikyti ir *deklaranto vardu* veikiantiems fiziniams asmenims. Kad deklaranto vardu teikia duomenis deklaracijoje jo atstovai, įgalioti fiziniai asmenys ar muitinės tarpininkai (jų atstovai) yra numatyta jau analizuotuose teisės aktuose. Tačiau,

¹⁰⁷ Žiūrėti Valstybės žinios. 2002, Nr. 73-3117.

¹⁰⁸ Žiūrėti Valstybės žinios. 2004, Nr. 158-5774.

abejones kelia Bendrijos muitinės kodekso Įgyvendinimo nuostatų 199 str. 1 d., kuri numato, kad „1. Neapribojant teisės taikyti teisės aktų nustatytas nuobaudas, pateikus muitinės Įstaigai deklaranto arba jo atstovo pasirašytą deklaraciją, *deklarantas* teisės aktų nustatyta tvarka tampa atsakingas už: - deklaracijoje pateiktos informacijos teisingumą...“.

Įvertinus šią nuostatą vėl susiduriame su problema, kad duomenis pateikti ir deklaracijoje pasirašyti gali *deklarantas* ar *jo atstovas* (pavyzdžiui *muitinės tarpininkas*), tačiau atsakomybė numatyta jau tik *deklarantu*, tai išėitų juridiniam asmeniui. Toks sudėtingas teisės aktų reglamentavimas, kuomet tiksliai negalima nustatyti asmenų, atsakingų už neteisingų duomenų pateikimą deklaracijoje yra ydingas, todėl autoriaus nuomone teisės aktai turėtų būti tikslinami. Autoriaus nuomone neteisinga būtų bausti asmenį, kuris tiesiogiai neteikė duomenų ir nepasirašinėjo deklaracijoje, o duomenys buvo pateikti tik jo vardu. Tokiu atveju turėtų atsakyti asmuo, betarpiškai teikęs duomenis deklaracijoje. Be to, įrodyti asmens kaltę, kuris pats nepasirašė deklaracijos, neteikė joje duomenų bei jos nepateikė muitiniam tikrinimui, o tik perdavė dokumentus tiesioginiam vykdytojui būtų praktiškai neįmanoma. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, kad šio pažeidimo subjekto nustatymas nebūtų toks sudėtingas, autoriaus nuomone, tikslinga būtų ATPK *prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimo* dispozicijoje išbraukti žodžius deklaranto, o palikti tik pačios neteisėtos veikos formuluotę „*neteisingų duomenų pateikimas muitinės ar bendrojoje deklaracijoje*“. Asmenys, kurie gali teikti tokius duomenis ir atsako už jų teisingumą turėtų būti nurodyti ne ATPK teisės pažeidimo dispozicijoje, bet kituose Bendrijos teisės aktuose ar Lietuvos Įstatymuose, ar Muitinės departamento poĮstatyminiuose teisės aktuose (pavyzdžiui, deklaravimo tvarkoje ar nuostatuose). Kadangi pagal ATPK projektą administracinė atsakomybė numatyta ir juridiniam asmeniui, išskyla dar viena subjekto nustatymo problema, kada atsakys fizinis, o kuomet juridinis asmuo. Todėl turėtų būti Įvardintos ir atsakomybės ribos, kuomet atsako deklarantas – juridinis asmuo, ir kuomet atsako jo vardu veikiantis atstovas (fizinis asmuo). Autoriaus nuomone, tokie kriterijai galėtų būti: jeigu asmuo pateikia deklaracijoje duomenis veikdamas savo vardu (pvz. kaip keleivis), tuomet atsakomybė atitektų fiziniam asmeniui, kuomet deklarantas atlikdamas savo funkcijas veikia firmos vardu, tuomet atsakomybė atitektų firmai. Autoriaus nuomone, tokia taikymo praktika būtų tinkamesnė, kadangi, už tokio pobūdžio pažeidimus fiziniai asmenys gaudami nuobaudas patiria asmeninę materialinę, psichinę ar turtinę atsakomybę, nors realiai veikia firmos vardu užtikrindami jos funkcionavimą. Aišku, tokia atsakomybė negalėtų būti taikoma besąlygiškai juridiniam asmeniui. Fiziniam asmeniui, kuris veikė juridinio asmens vardu be juridinio asmens Įgaliojimo ar viršydamas duotus Įgaliojimus, turėtų atsakyti tokiu būdu veikęs asmuo. Be to, juridiniai asmenys, nustatę, kad jų vardu veikę asmenys nerūpestingai ar aplaidžiai atliko savo pareigas, galėtų taikyti drausminę ar civilinę atsakomybę ir prisiteisti padarytą žalą.

Dėl muitinės tarpininkų atsakomybės. Dar viena problematiška situacija, kad dabar galiojančiuose teisės aktuose trūksta nuostatų, reglamentuojančių muitinės tarpininkų atsakomybę ir prievoles. Dažnai muitinės tarpininkų atstovai skųsdami muitinės nutarimus teigia, kad jie nėra šių teisės pažeidimų subjektai, nes pasak jų, atsakomybė numatyta deklarantui, o deklaraciją jie tik pateikia deklaranto vardu. Autoriaus nuomone, tokia situacija yra ydinga, kuomet teisės aktai nenumato tiesioginės atsakomybės muitinės tarpininkui (jo atstovui), kai duomenis deklaracijoje jis teikia *deklaranto vardu*. Vien tiktai atstovavimo sutartis, kurioje taip pat dažnai atsakomybė būna perkeliama *deklarantui*, nepakankamas teisinis pagrindas. Toks teisinis reglamentavimas, autoriaus nuomone yra nepakankamas, o muitinės tarpininkai (jo atstovai) teikiantys duomenis deklaracijoje deklaranto vardu be jokios abejonės privalėtų patys ir atsakyti. Juk tai jų veiklos pagrindas, pagrindinės funkcijos, komercinė veikla. Muitinės tarpininkais, tokių firmų darbuotojais gali būti tik kvalifikuoti darbuotojai, išlaikę egzaminus, todėl už savo tiesioginę veiklą pilnumoje turėtų atsakyti. Kitokiu būdu, piktnaudžiaudami nebaudžiamumu, galėtų teikti neteisingus duomenis, užsiimti neteisėta veikla išvengiant administracinės atsakomybės. Todėl, autoriaus nuomone, būtina papildyti teisės aktus, numatančius muitinės tarpininkų (jų atstovų) atsakomybę. Aktoriaus nuomone, galėtų būti papildytos dabar galiojančios Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2004-12-22 Įsakymu Nr. 1K-405 patvirtintos „Muitinės tarpininkų registravimo ir veiklos taisyklės“, numatant muitinės tarpininko atsakomybę. Kaip bebūtų keista, dabar galiojančios taisyklės numato tik muitinės tarpininkų teises ir keletą ne itin esminių prievolių, tačiau atsakomybės nenumato. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-07-11 nutarimu Nr.1110 patvirtintose „Muitinės tarpininkų veiklos taisyklėse“¹⁰⁹, kurios nuo 2005-01-01 neteko galios¹¹⁰, be kitos atsakomybės buvo numatyta, kad „muitinės tarpininkas atsako už: 6.1. atstovaujamo asmens (atstovaujant) arba savo (tarpininkaujant) vardu pateiktoje deklaracijoje nurodytų duomenų teisingumą; 6.2. kitame jo surašytame dokumente nurodytų duomenų teisingumą.“ Be to, buvo numatyta, kad muitinės tarpininkas privalo vykdyti Lietuvos Respublikos muitinės kodekso ir jo taikymą reglamentuojančių teisės aktų nustatytas deklaranto pareigas. Nesuprantama, dėl kokių priežasčių minėtos nuostatos nebuvo inkorporuotos į dabar galiojančias muitinės tarpininkų veiklos taisykles. Autoriaus nuomone, tokios nuostatos palengvintų administracinės atsakomybės taikymą muitinės tarpininkų atžvilgiu. Be to, minėtos nuostatos turėtų būti numatytos ir pavyzdinėse sutartyse, pasirašytose tarp muitinės tarpininko ir jo atstovaujamojo.

Dėl neteisingai deklaruotų prekių vertės ar įtakos muitų bei mokesčių nepriemokai. Autoriaus nuomone, visiškai nelogiškos ir kritikuotinos Įstatymo leidėjo nuostatos, kad *prekių deklaravimo tvarkos pažeidimo* kvalifikuojančiomis aplinkybėmis numatyta *neteisingai deklaruotų*

¹⁰⁹ Valstybės žinios.2002, Nr.72-3058.

¹¹⁰ Valstybės žinios. 2004, 158- 5774.

prekių (daiktų) vertė. Toksai pažeidimo kvalifikavimas dažnai būna visiškai neadekvatus padarytam pažeidimui, jo pavojingumo laipsniui, galinčiai atsirasti žalai valstybės ekonomikai, kuri yra pagrindinis šio pažeidimo objektas. Teigtina, kad šios veikos kriminalizavimas daugiau sietinas su galinčia atsirasti mokesčine nepriemoka valstybei t.y. kai neteisingai pateikti duomenys ar klaidinanti informacija gali turėti įtakos muitų ir mokesčių neapskaičiavimui. Pažymėtina, kad neteisingai deklaruotų prekių vertė kartais gali būti didelė, tačiau mokėtini muitai ir mokesčiai visiškai nedideli. Tuomet, administracinės atsakomybės dydis – baudos dydis, priklausytų nuo neteisingai deklaruotų prekių vertės, nors valstybė finansinės žalos t.y. mokėtinų muitų ir mokesčių patirtų nedaug. Pažymėtina, kad pagal 2004 m. Teisingumo ministerijos paruoštą ATPK projektą analizuojamas pažeidimas nurodomas kaip *deklaranto neteisingų duomenų pateikimas deklaracijoje arba kitoks muitinės suklaidinimas, jeigu tai turėjo arba galėjo turėti įtakos mokėtinų importo, eksporto muitų, kitų mokesčių arba garantijos dydžio mažesnio dydžio apskaičiavimui arba apribojimui, draudimų ar specialaus režimo importui, eksportui ar tranzitui taikymui* (4 priedas). Tokia nuostata vėl gi, kaip ir senoje redakcijoje sietina su *Įtakos turėjimu mokėtinų importo, eksporto muitų, kitų mokesčių arba garantijos dydžio mažesnio dydžio apskaičiavimu*, todėl autoriaus nuomone šio pažeidimo kvalifikuojančios aplinkybės turėtų būti sietinos ne su prekių verte, bet neteisingai apskaičiuota muitų ir (ar) mokesčių suma. Kuo didesnis neapskaičiuotų muitų ir (ar) mokesčių dydis nustatomas, tuo ir atsakomybė turėtų būti taikoma griežtesnė. Pavyzdžiui, ATPK (su padarytais pakeitimais ir papildymais iki 2007-07-27) *Prekių deklaravimo tvarkos pažeidimo* 2 d. (žiūrėti 5 priedą) numatyta atsakomybė už „Šio straipsnio pirmojoje dalyje numatytus veiksmus, kai neteisingai deklaruotų prekių (daiktų) vertė neviršija vieno šimto minimalių gyvenimo lygių (MGL) dydžio sumos“. Autoriaus nuomone ši, viena iš kvalifikuojančių aplinkybių, galėtų būti išdėstyta taip : „Šio straipsnio pirmojoje dalyje numatyti veiksmai, kai neteisingai *apskaičiuotų muitų ir (ar) mokesčių dydis* neviršija vieno šimto minimalių gyvenimo lygių (MGL) dydžio sumos. Kuomet neteisingų duomenų pateikimas muitinės ar bendrojoje deklaracijoje ar kitoks muitinės suklaidinimas neturi įtakos mokėtiniams muitams ir mokesčiams, tuomet visgi turėtų būti taikoma žymiai mažesnė atsakomybė, kaip tai numatyta ir dabar galiojančioje ATPK redakcijoje (žiūrėti 5 priedą).

3.2. Praktinės kaltės įrodinėjimo problemos prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimo atveju ir galimos sprendimų kryptys

Kaip buvo analizuota 2.2.4. darbo dalyje, kaltės nustatymas ypatingai svarbus ir sudėtingas įrodinėjant *prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimo* sudėtį. Nenustačius asmens veikoje kaltės, negalimas ir administracinės atsakomybės taikymas. Ar asmuo pateikęs neteisingus

duomenis deklaracijoje yra kaltas dėl pažeidimo (jį padarė tyčia ar dėl neatsargumo), yra konkretaus pažeidimo Įrodinėjimo dalykas ir dažniausiai praktikoje (tame tarpe teisminėje) nustatoma Įvertinant rašytinius Įrodymus ir kitas Įrodinėtinas aplinkybes. Pažymėtina, kad atlikus teisminės praktikos analizę galime teigti, kad didžioji dauguma Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nagrinėtų *prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimų* kaltės Įrodinėjimo aplinkybių susiję su neteisingo prekės kodo pateikimu deklaracijoje. Todėl būtent iš tokių, teismo argumentuotų Įrodinėjimo aplinkybių galime daryti išvadą, Į ką reikia daugiausiai atkreipti dėmesį nustatant asmens, neteisingai deklaravusio prekes, kaltę. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, formuojantis vieningą praktiką administracinėse bylose, tokio pobūdžio pažeidimus bei su juo Įrodinėtinas aplinkybes vertina konkrečiu atveju atsižvelgdamas Į Įrodymus ir Įrodinėtinas aplinkybes, ir vertina skirtingai. Pvz. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Administracinė byla Nr. N³⁹-24/2005)¹¹¹ 2005-01-06 nutartyje konstatavo, kad „< ..> pareiga kontroliuoti deklaracijoje nurodomų duomenų teisingumą, nepriklausomai nuo to, ar juos surinko pats deklarantas, ar deklaracija buvo surašyta pagal krovinio siuntėjo pateiktus duomenis, tenka deklaraciją pasirašiusiam ir spaudu patvirtinusiame deklarantui <...>“. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Administracinė byla Nr.N¹⁷-448/06)¹¹² 2006-04-05 nutartyje padarė išvadą, kad „ Netikslus prekės kodas nurodytas būtent dėl deklaranto klaidingo Įsitikinimo, nes jis, kaip matyti iš administracinio teisės pažeidimo protokole fiksuoto paaiškinimo, rėmėsi pirmiau nustatytu tos pačios prekės kodu, tačiau pasielgė nerūpestingai. Nenumatė, jog paėmus prekės mėginį gali pasikeisti jos klasifikavimas, nors privalėjo ir galėjo tai numatyti“. Teismas yra priėmęs ir priešingų minėtiems teismų sprendimams nutarčių. Pavyzdžiui, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Administracinė byla Nr.N⁹(62)-1762/2007)¹¹³ 2007-10-12 nutartimi administracinę bylą nutraukė, nesant subjekto veiksmuose kaltės. Teismas nurodė, kad „<...>..nenustatyta, jog pažeidimu Įtariamas asmuo, Įvertinus visas faktines aplinkybes, turėjo realų pagrindą manyti, jog deklaracijoje jo nurodyti duomenys apie kodą yra neteisingi..<...>“. Arba pavyzdžiui, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Administracinė byla Nr.N-09(62)-1028/2005)¹¹⁴ gražino administracinę bylą nagrinėti iš naujo dėl to, kad muitinė ir I instancijos teismas neĮvertino aplinkybių, jog prieš teikdama duomenis deklaracijoje, apeliantas savo iniciatyva paprašė paimti deklaruojamų prekių mėginį, tačiau muitinė nagrinėdama bylą tai neĮvertino. Taigi, darytina išvada, kad vertinant asmens psichinį santykį su prekių deklaravimu konkrečiu atveju ir nustačius neteisingus duomenis deklaracijoje būtina nustatyti, ar asmuo veikė *tyčia*, ar *nerūpestingai*, ar *lengvabūdiškai pasitikėjo* (veikė dėl neatsargumo). Tai turi būti nustatoma atsižvelgiant Į sekančias Įrodinėtinas aplinkybes:

¹¹¹ Plačiau žiūrėti <http://www.lvat.lt/Default.aspx?item=nutart&lang=1> (2007-11-12).

¹¹² Plačiau žiūrėti ten pat.

¹¹³ Plačiau žiūrėti ten pat.

¹¹⁴ Plačiau žiūrėti ten pat.

kokie neteisingi duomenys buvo pateikti deklaracijoje, ar deklarantas yra deklaravęs analogiškas prekes panašiu laikotarpiu ir kokį kodą (kitus duomenis) yra nurodęs, iš visų prie deklaracijos pateiktų lydinčiųjų dokumentų, iš asmens, deklaravusio prekes paaiškinimo t.y. ar jis turėjo abejonių dėl prekės kodo, kuo remiantis jis tokį kodą nurodė, ar prekės aprašymas atitiko jos kodą, pačios prekės sudėties (t.y. ar galima vienareikšmiškai nustatyti prekės kodą neatlikus prekės laboratorinių tyrimų), bei galimas kitas įrodinėtinas aplinkybės. ATPP surašantis pareigūnas ir bylą nagrinėjanti institucija nustatant kaltę privalo įvertinti visumą įrodinėtinų aplinkybių bei įrodymų, ir tik tuomet spręsti ar asmuo kaltas dėl šio pažeidimo.

Neteisingų prekių kodo pateikimo deklaracijoje atvejų gana daug. Muitinė kiekvienu atveju turi priimti sprendimą, ar pradėti administracinę teiseną t.y. surašyti ATPP asmeniui, neteisingai nurodžiusiam prekės kodą ar ne. Labai sunku tokiais atvejais atriboti asmens kaltumą ar nekaltumą. Kaip ir nurodė aukščiau minėtas Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, tokiu atveju asmens kaltės nebuvimą galima būtų sieti su tuo, ar asmuo prieš pateikdamas prekes muitiniam tikrinimui kreipėsi į muitinę dėl mėginių ėmimo prekės kodui nustatyti. Darbo autorius išskirtų ir dar vieną atvejį, kuomet galima būtų pripažinti asmenį, pateikusį neteisingą prekės kodą deklaracijoje, kaip veikusį be kaltės, jei pastarasis, prieš pateikdamas prekes muitiniam tikrinimui vadovaudamasis Bendrijos muitinės kodekso 12 str. kreipėsi į muitinę dėl privalomos tarifinės informacijos (toliau-PTĮ) išdavimo bei deklaravo prekės kodą išduotos privalomos tarifinės informacijos pagrindu. Darytina išvada, jog paminėtais atvejais asmenų deklaravusių prekes vidinis psichinis santykis su daroma veika niekaip nesusietas su jo kalte. Atvirkščiai, toks asmuo deda visas pastangas (siekia užtikrinti, jog deklaruojamos prekės kodas būtų teisingas ir būtų sumokėti visi apskaičiuotini muitai ir mokesčiai, pateikiamos būtinos garantijos, galinčiai atsirasti skolai), kad prekės kodas deklaracijoje būtų nurodytas teisingas, todėl nustačius neteisingą prekės kodą, šis asmuo negalėtų būti laikomas kaltu dėl neteisingai nurodyto prekės kodo deklaracijoje. Tačiau, vėl gi, dėl nurodyto neteisingo prekės kodo tokį asmenį galima būtų laikyti nekaltu tik tokiu atveju, jei rašytinis prašymas imti prekės mėginį ar PTĮ būtų pateiktas prieš pateikiant BAD ir prekes muitiniam tikrinimui, nes toks pažeidimas, autoriaus nuomone, laikomas baigtu, nurodžius neteisingus duomenis deklaracijoje bei pateikus ją muitiniam tikrinimui.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pagal dabar galiojančius teisės aktus deklarantas (jo atstovas) negali tinkamai įgyvendinti savo teisės - pateikti prašymą dėl mėginių ėmimo iki deklaracijos ir prekių pateikimo muitiniam tikrinimui. Iš Muitinės departamento direktoriaus 2004 m. balandžio 27 d. Įsakymu Nr.1B-415 (Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2006 m. vasario 6 d. Įsakymo Nr.1B-73 redakcija¹¹⁵) patvirtintų „Muitinės pareigūnų paimtų prekių mėginių (pavyzdžių) klasifikavimo pagal kombinuotąją nomenklatūrą ir kitas muitinės naudojamas

¹¹⁵ Plačiau žiūrėti Valstybės žinios.2006, Nr.24-821.

nomenklatūras nuostatų“ (toliau – nuostatai) 2-3 punktu. matyti, kad ši tvarka gali būti taikoma tik tokiais atvejais, kuomet muitininkas mėginius ima prekių muitinio tikrinimo metu, kilus abejonėms dėl jų klasifikavimo. Tuomet, darytina išvada, kad muitinės pareigūnai negali imti prekių mėginių deklaranto prašymu vadovaujantis minėtu teisės aktu, o mėginiai gali būti imami tik Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2004 m. birželio 7 d. Įsakymu Nr.1B-615 patvirtintų „Leidimų apžiūrėti muitinei pateiktas prekes ir (arba) imti jų pavyzdžius (mėginius) suteikimo taisyklių nustatyta tvarka“¹¹⁶ (toliau- tvarka), kurioje *neapspręsta detali mėginių ėmimo tvarka, muitinės kontrolė, garantijų pateikimas, dėl galimai atsirasiančių muitų ir mokesčių apskaičiavimo. Nėra aišku, kokia forma jis turi kreiptis ir į kokias institucijas, kad ištirto prekės mėginio išvados tiktų muitinei prekės kodo nustatymui.* Iš šio teisės akto nuostatų darytinos išvados, kad deklarantas patekęs prašymą atlikti deklaruojamų prekių mėginių tyrimą, pats savo iniciatyvą turėtų ieškoti būdų, kaip ir kur juos išsitiirti, kad įsitikintų deklaruotinos prekės kodo teisingumu. Be to, muitinė paprastai kaip tinkama prekės mėginių tyrimą pripažįsta tik tokį, kuris atliktas Muitinės laboratorijoje. Gaunasi tokia situacija, kad nei vienas teisės aktas neužtikrina tinkamos savanoriškos *deklaranto teisės imti prekės mėginį* deklaranto prašymu realizavimo mechanizmo (nėra reglamentuota kur turi būti tirti prekių mėginiai, kokia tvarka ir pan.), o tokia teisės aktų spraga turi įtakos kvalifikuojant veikas neteisingų duomenų pateikimo atvejais ir įrodinėjant deklaranto kaltę.

Taigi, šią problema autoriaus nuomone galima būtų spręsti dviem būdais. Pirma, papildyti minėtus nuostatus, suteikiant galimybę deklarantui prašyti, kad muitinė paimtų prekių mėginius. Pavyzdžiui, papildant Muitinės departamento direktoriaus 2004 m. balandžio 27 d. Įsakymu Nr.1B-415 (Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2006 m. vasario 6 d. Įsakymo Nr.1B-73 redakcija) patvirtintų „Muitinės pareigūnų paimtų prekių mėginių (pavyzdžių) klasifikavimo pagal kombinuotąją nomenklatūrą ir kitas muitinės naudojamas nomenklatūras nuostatas“ 6.4. punktu, jį išdėstant taip: „6.4. *Deklaranto prašymu, jeigu kyla pagrįstų abejonių dėl deklaruojamojo prekių kodo ir deklarantas pateikia tai pagrindžiančius argumentus*”. Toks prašymo pateikimas, autoriaus nuomone, padėtų išspręsti problemas pačiam deklarantui bei galėtų eliminuoti neteisingus duomenis teikusio asmens kaltumą. Aišku, tokiu atveju turėtų būti reglamentuotas užtikrinimo garantijos paėmimas, kaip tai numato LR Muitinės Įstatymo 61 str. Tuomet būtų užtikrintas kontrolės mechanizmas, galinčios atsirasti skolos apmokėjimo neišvengiamumas, nestabdomas verslas, nevilkinami terminai, o deklarantui sumažėtų galimybė išvengti nebaudžiamumo. Be abejonės, tokiu atveju turėtų būti užtikrinamas visas, su prekių pavyzdžių tyrimu susijusių išlaidų atlyginimas, kaip tai numato Bendrijos kodekso Įgyvendinimo nuostatų 182 str. 3 d.

---

¹¹⁶ Plačiau žiūrėti Valstybės žinios.2004, Nr.94-3471.

Antra, reikėtų papildyti minėtą mėginių ėmimo tvarką, nustatant išsamų, deklaranto teisės imti prekių mėginį realizavimo mechanizmą, nes taip ir neaišku, kur gali būti tiriami prekių mėginiai bei nustatomas prekės kodas, kur turi kreiptis deklarantas, kokia tvarka ir pan.

Taigi, išanalizavę pagrindines praktines kaltės įrodinėjimo problemas *prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimo atveju*, galime daryti sekančias išvadas:

a) yra tikslingi minėtų teisės aktų, susijusių su prekių mėginių ėmimu, pakeitimai ir papildymai;

b) pradedant administracinę teiseną bei nagrinėjant administracines bylas už *prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimus*, būtina išnagrinėti visas aplinkybes bei kiekvienu konkrečiu atveju vertinti visus įrodymus, kurie reikšmingi įrodant asmens, pateikusio neteisingus duomenis deklaracijoje kaltę. Įrodymai ir įrodinėtinos aplinkybės galėtų būti: *kokie neteisingi duomenys buvo pateikti deklaracijoje, ar deklarantas yra deklaravęs analogiškas prekes panašiu laikotarpiu ir kokį kodą nurodęs, iš visų prie deklaracijos pateiktų lydinčiųjų dokumentų, iš asmens, deklaravusio prekes paaiškinimo t.y. ar jis turėjo abejonių dėl prekės, kuo remiantis jis tokį kodą nurodė, ar prekės aprašymas atitiko jos kodą, pačios prekės sudėties (t.y. ar galima vienareikšmiškai nustatyti prekės kodą neatlikus prekės laboratorinių tyrimų), ar deklarantas teikė prašymą imti prekių mėginius ar ne, ar buvo anksčiau imti deklaruojamos prekės mėginiai, ar buvo kreiptasi į muitinę dėl privalomos tarifinės informacijos išdavimo ar kt.*

3.3. Administracinės atsakomybės ir kitų administracinio poveikio priemonių pagrindinės reglamentavimo ir praktinio taikymo problemos bei galimos sprendimų kryptys

Dėl asmenų atvedinimo protokolui surašyti. Kaip jau buvo minėta, administracinės atsakomybės taikymo procesas yra gana greitas procesas. Tačiau yra nuostatų, muitinei trukdančių vykdyti operatyvų administracinį procesą, nustačius teisės pažeidimą, ypač tuomet, kai asmuo vengia atvykti į muitinę ATPP surašymui. Pažymėtina, kad pagal ATPK 263 straipsnio nuostatas administracinio teisės pažeidimo protokolui surašyti, kai negalima jo surašyti pažeidimo padarymo vietoje, o protokolas yra būtinas, administracinė atsakomybėn traukiamą asmenį gali pristatyti *tik policijos ar viešojo saugumo tarnybos pareigūnai*. Atsižvelgiant į šių dienų muitinės veiklos specifiką, muitinei suteiktas teisės, į tai, kad pažeidimų prevencijos skyriaus pareigūnams ir mobiliųjų grupių pareigūnams iškyla poreikis atvedinti tokius asmenis į artimiausias muitinės įstaigas, teigtina, kad mobiliosios grupės muitinės pareigūnui būtų tikslinga, jog ATPK numatyta galimybę pačiam muitinės pareigūnui tokį asmenį pristatyti į muitinės nustatytas vietas protokolui surašyti. Tokiu būdu būtų operatyviau užtikrinamas administracinis teisės pažeidimų bylų teisenos procesas, išvengiama susirašinėjimo su kitomis teisės saugos institucijomis.

Dėl asmens apžiūros. Dabar galiojančio ATPK 268 str. numatytos tik bendros nuostatos, kad muitinės pareigūnai gali atlikti asmens apžiūra ir daiktų patikrinimą. Daiktų, prekių tikrinimą reglamentuoja daug muitininės veikla reglamentuojančių teisės aktų, tačiau teisės akto, reglamentuojančio asmens apžiūra muitinėje neliko (pažymėtina, kad iki 2004-04-18 buvo teisės aktas, reglamentuojantis asmens apžiūros taisykles, tačiau nuo 2004-04-18 neteko galios¹¹⁷). Autoriaus nuomone, atsižvelgiant į muitinės pareigūnų darbo specifiką (į tai, kad po rūbais būna slepiami įvairūs daiktai, prekės) ir nuolatinį poreikį atlikti asmens apžiūrą, be metodinių mokymų būtinas ir poįstatyminis teisės aktas (instrukcija, taisyklės) numatantis muitinės pareigūnų vykdomą asmens apžiūros specifiką.

Dėl baudos išieškojimo užtikrinimo. ATPK 269 str. numato daiktų ir dokumentų paėmimą. Tokie daiktai gali būti paimti padarius pažeidimus, numatytus šio kodekso 209, 209⁽¹⁾, 209⁽²⁾, 209⁽³⁾, 209⁽⁶⁾, 210 straipsniuose, baudos išieškojimui užtikrinti, tuomet leidžiama paimti daiktus (vertybes) iš pažeidimą padariusio asmens, jeigu jis Lietuvos Respublikoje neturi nuolatinės gyvenamosios vietos. Autoriaus nuomone, kad tinkamai būtų užtikrintas baudos išieškojimas iš užsienio piliečio, būtina ATPK 269 str.2 d dalį papildyti 209⁵ str., kur numatyta administracinė atsakomybė už muitinės pareigūno uždėtų plombų, spaudų ir kitų žymų padirbimą, nuplėšimą, sugadinimą ar praradimą. Tokia nuostata būtina todėl, kad tokio pobūdžio pažeidimą padaro (gali padaryti) daugiausiai užsienio piliečiai gabenantys prekes tranzitu per Lietuvos Respublikos muitų teritoriją (tame tarpe su TIR Carnet, ATA knygelėmis). Užsienio piliečiui padarius tokio pobūdžio pažeidimą galiojant dabartiniai Įstatymo redakcijai, nebūtų užtikrintas baudos išieškojimas iš užsienio piliečio, o nubaudus tokį pilietį jo baudos išieškojimas taptų labai sudėtingas ar netgi negalimas. Be to, ši nuostata aktuali ir dėl galimos žalos atlyginimo muitinei, kuomet prarandama ar sugadinama elektroninė¹¹⁸ plomba.

Dėl minimalios baudos dydžio. Darbo autoriaus nuomone, baudų už tam tikrus muitinės pažeidimus minimalus dydis „apatinė riba“ galėtų būti mažesnė. Tokias išvadas suponuoja daryti sekančios aplinkybės ir kriterijai:

1) Pvz. bauda, už pažeidimą numatytą ATPK 209-1 str. 1 d. 3 p. – laikinojo prekių (daiktų) įvežimo (tarp jų – perdirbti) į LR arba laikinojo prekių išvežimo iš LR (tarp jų – perdirbti) nustatytos tvarkos nesilaikymas, nustatyta nuo 3000-5000 litų (2 priedas). Kai tuo tarpu pats pažeidimas būna visiškai mažareikšmis, pvz. muitų teisės aktai numato leidimo išdavimą laikino įvežimo, išvežimo (tame tarpe ir perdirbti) muitinės procedūrai atlikti bei nustato terminus per kurį

¹¹⁷ Muitinės departamento prie Lietuvos respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2004-04-09 Įsakymas Nr. 1B-326 „Dėl muitinės departamento direktoriaus 1991 m. liepos 22 d. Įsakymo Nr. 127 „Dėl asmens apžiūros taisyklių taikymo tvarkos“ pripažinimo netekusiu galios // Valstybės žinios. 2004, Nr. 56-1971.

¹¹⁸ Plačiau Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2007-06-14 Įsakymu Nr. 1B-427 patvirtintos „Elektroninių plombų apskaitos ir naudojimo teritorinėje muitinėje taisyklėse“ // Valstybės žinios. 2007-06-23, Nr. 69-2776.

laiką ši procedūra privalo būti atlikta. Asmeniui, neužbaigusiam šios procedūros per leidime nustatytą terminą, nors pavėluojama bent viena diena, privalo būti skiriama minimali 3000 litų bauda. Autoriaus nuomone, tokia nuobauda yra akivaizdžiai per griežta padarytam formaliam teisės pažeidimui, nesukeliamam ypatingai didelių teisinių pasekmių ar žalos valstybės ekonomikai. Analogiška situacija yra ir su muitinio tranzito terminais (neatvykimas per nustatytą muitinės procedūros vykdymo terminą į muitinės įstaigą ar kitą muitinės nustatytą vietą, kad būtų atliktas muitinis tikrinimas). Pavėlavus bent dieną pristatyti prekes į paskirties įstaigą privalu skirti bent minimalią 3000 Lt baudą, nors tokio pobūdžio pažeidimai, dažnai nebūna tyčiniai.

2) Kaip jau buvo analizuota šioje darbo dalyje, autoriaus nuomone, nėra adekvatūs baudos dydžiai *prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimo* atvejais, kuomet baudos dydis priklauso nuo neteisingai deklaruotų prekių vertės (2 priedas; 5 priedas). Paprastai, neteisingai deklaruotų prekių vertė „neatspindi“ tikrosios galimos žalos dydžio valstybės ekonomikai, kuri paprastai pasireiškia mokestine nepriemokos dydžiu dėl neteisingai duomenų pateikimo deklaracijoje. Todėl, autoriaus nuomone, baudų diferenciacija (jų dydis) turėtų priklausyti nuo mokestinės nepriemokos dydžio. Pavyzdžiui, baudos minimalus dydis galėtų būti tolygus neteisingai apskaičiuotų mokesčių dydžiui (mokestinės nepriemokos dydžiui).

Atsižvelgiant į tai, kad pagal naują ATPK turėtų būti numatyta administracinė atsakomybė ir juridiniam asmeniui, tokiu atveju problematišku klausimu tampa dvigubas baudos taikymas deklarantui (tiesioginiam mokesčių mokėtojui). Tuomet bauda turėtų būti taikoma pagal Mokesčių administravimo Įstatymą dėl mokestinės nepriemokos bei ATPK nustatyta tvarka už *prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimą*. Tokiu būdu keltinas klausimas, ar galėtų būti taikoma bauda tiek pagal ATPK, tiek pagal Mokesčių administravimo Įstatymą, nes egzistuoja bendras teisinis principas, kad už tą patį pažeidimą negalėtų būti baudžiama du kartus. Todėl, neaišku, ar administracinę atsakomybę ATPK nustatyta tvarka juridiniam asmeniui iš vis bus galima taikyti, kai juridiniam asmeniui- mokesčių mokėtojui Mokesčių administravimo nustatyta tvarka bauda jau bus pritaikyta.

3) Baudos minimumo ribos mažinimą už tam tikrus pažeidimus sąlygoja ir muitinės bei teismų dažnai taikomas ATPK 30-1 str., kuris suteikia teisę paskirti mažesnę ar švelnesnę nuobaudą nei sankcijoje numatyta minimali. Vadovaujantis teisingumo ir protingumo kriterijais, teismai bei institucijos, nagrinėjančios tokio pobūdžio bylas vadovaudamiesi ATPK 30-1 str. mažina baudą nei sankcijoje numatyta minimali. Pavyzdžiui, labai dažnai taikomas ATPK 30-1 str. už pažeidimus, numatytus 209-1 str. 1 d. 1 p. ir 3 p., 209-2 str. 1-3 d., 210 str. 2 d. (11 priedas). Tokią išvadą galime daryti atlikę 2005-2006 m. ir 2007 m. pirmo pusmečio administracinių baudų paskyrimo analizę. Taigi, ATPK 30-1 str. taikymas užima nemažai bereikalingo darbo sąnaudų (reikia kiekvienu atveju vykti į teismą ir gauti apylinkės teisėjo sankciją) bei iškreipia tikruosius

tokio straipsnio taikymo tikslus, o šio straipsnio taikymas, tampa kaip nuolatinė teisine priemone, siekiant mažinti baudos dydį, neadekvatų padarytam pažeidimui.

Atsižvelgiant į tai, kas buvo išdėstyta 1-3 p., į muitinės bei teisminę baudų skyrimo praktiką, autoriaus nuomone, už pažeidimą numatytą ATPK 209-1 str. *minimali bauda* galėtų būti 500 Lt (pažymėtina, kad pagal 2004 m. Teisingumo ministerijos paruoštą ATPK projektą minimali bauda fiziniam asmeniui jau sumažinta iki 1000Lt), už pažeidimą numatytą ATPK 209-2 str. 1 d. – fiziniam asmeniui minimali bauda galėtų būti 1000 Lt, ATPK 209-2 str. 2 d. - 300 Lt, ATPK 209-2 str. 3 d. - 200 Lt (pažymėtina, kad už nagrinėjamo pažeidimo 1-3 dalis, pagal 2004 m. Teisingumo ministerijos paruoštą ATPK projektą minimalios baudos fiziniam asmeniui jau sumažintos iki autoriaus siūlomų minimalių baudų (galima daryti išvadas, kad teritorinių muitinių pateikti pasiūlymai turėjo įtakos nuobaudų dydžio, už muitų teisės pažeidimus, formavimui).

Dėl prekių konfiskavimo už prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimą. ATPK 209-2 str. numatyta pažeidimo tiesioginio objekto t.y prekių konfiskacija (1 priedas) už deklaranto neteisingų duomenų pateikimą deklaracijoje ar kitokį muitinės sukloidinimą. ATPK 26 str. leidžia konfiskuoti tiesioginį objektą t.y. neteisingai deklaruotas prekes už ATPK 209-2 str. 1-2 numatytus pažeidimus, nors tos prekės ir nepriklauso jas deklaravusiam asmeniui. Daugeliu atveju tokius duomenis deklaracijoje pateikia ne prekių savininkai, o pagal sutartis veikiantys jų atstovai (muitinės tarpininkai). Todėl abejotina, ar konfiskavus ne prekių savininko, o muitinės tarpininko deklaruotas prekes, kurios jam nepriklauso, bus pasiekti nuobaudos skyrimo tikslai, bei bus išlaikyti teisingumo ir protingumo kriterijai. Be to, neaišku, ar nebus pažeistos LR Konstitucijos¹¹⁹ 23 str. numatytos teisės į nuosavybę. Pažymėtina, kad dėl prekių konfiskavimo, kuomet jos nuosavybės teise nepriklauso pažeidimą padariusiam asmeniui (ATPK 26 str. taikymo) yra pasisakęs Lietuvos Respublikos Konstitucinis teismas 1998-04-08 nutarime¹²⁰, tačiau tuomet teismas nustatė tik konfiskacijos taikymo ATPK 26 str. prasme galimumą, kontrabandos atveju (teismas nustatė, kad konfiskacijos taikymas už kontrabandos pažeidimus neprieštarauja LR Konstitucijai). Tačiau nėra aišku, ar konfiskacijos taikymas, kuomet prekės nepriklauso pažeidėjui, neprieštarautų LR Konstitucijai, kuomet konfiskacija pagal ATPK 26 str. būtų taikoma už kitus muitų teisės pažeidimus.

Dėl baudos skyrimo pažeidimo padarymo vietoje. Svarbi administracinės atsakomybės taikymo problema yra ta, kad daug pažeidimų, už kuriuos muitinės pareigūnai turi teisę surašyti ATPK ir paskirti nuobaudas gali įvykdyti užsienio piliečiai. Tačiau baudos išieškojimo įvykdymas iš užsienio piliečio yra praktiškai neįmanomas. Surašius protokolą, užsienio pilietis, jei nėra galimybės paimti pažeidimo padarymo objektą ar įrankius baudos išieškojimui užtikrinti,

¹¹⁹ Lietuvos Respublikos konstitucija // Valstybės žinios. 1992, Nr. 33-1014.

¹²⁰ Žiūrėti Valstybės žinios.1997, Nr.31-770.

palieka Lietuvos Respublikos teritoriją ir Į bylos nagrinėjimą neatvyksta, paskirtos nuobaudos neįvykdo. Tarptautinių susitarimų, dėl baudų įvykdymo užtikrinimo administracinėse bylose Lietuva nėra pasirašiusi. Todėl, ATPK galima būtų numatyti nuostatą, kad muitinės pareigūnai, nagrinėjantys administracines bylas iš užsienio piliečių galėtų visą skiriamą baudą paimti pažeidimo padarymo vietoje. Tuomet ATPP neturėtų būti surašomas. Pavyzdžiui, ATPK 232-1 str. (su pakeitimais ir papildymais iki 2007-07-21) Valstybinės kelių transporto inspekcijos atitinkamiems pareigūnams suteikta teisė pažeidimo padarymo vietoje iš užsienio valstybių vairuotojų imti visą atitinkamuose straipsniuose numatytą baudą¹²¹. Pažymėtina, kad Modernizuoto bendrijos muitinės kodekso 22 str. 2 d. a)¹²² Įtrauka numato vietoje baudžiamosios sankcijos taikomą atsiskaitymą.

Dėl administracinio sulaikymo. Kaip buvo analizuota pirmoje darbo dalyje, muitinės pareigūnai ATPK 266-267 str. pagrindais, turi teisę vykdyti asmenų administracinį sulaikymą. Pažymėtina, kad muitinės postai ar kitos muitinės Įstaigos neturi laikinų sulaikymo kamerų, kaip tuo tarpu tarkim policija ar sienos apsaugos tarnyba, tokias kameras turi. Todėl, muitinės Įstaigos realiai tinkamai negali Įgyvendinti šios teisės, kurios panaudojimas kartais neišvengiamas. Tokiu atveju, muitinė turėtų du kelius: steigti nedideles laikino sulaikymo kameras postuose arba pasirašyti sutartis su policija ar sienos apsaugos tarnyba, numatant galimybę, muitinės pareigūnų sulaikytus asmenis laikinai patalpinti šių institucijų laikinose sulaikymo kamerose.

Dėl administracinių bylų perdavimo nagrinėti teismams ar muitinės teisininkams. Pirmoje darbo dalyje atlikę ATPK reglamentavimo analizę (2 lentelė) nustatėme, kad didžiąją dalį administracinių bylų už muitų teisės ir muitinės veiklos pažeidimus bei kitus pažeidimus, už kuriuos muitinės pareigūnai turi teisę surašyti ATPP (5 priedas) muitinės vardu nagrinėja teritorinių muitinių viršininkai ar jų pavaduotojai. Keltinas klausimas ar nebūtų tikslinga tokių bylų nagrinėjimą bei nuobaudų skyrimą perduoti teritorinių muitinių Teisės skyrių viršininkams, pavaduotojams ar vyriausiesiems inspektoriams juriskonsultams. Tokį siūlymą autorius grindžia tuo, kad administracines bylas muitinės vardu nagrinėjantys muitinės viršininkas ar jo pavaduotojai, dažniausiai būna ne teisininkai, o tokių bylų nagrinėjimui būtina gerai išmanyti tiek procesines, tiek materialiąsias administracinės teisės normas t.y. turėti specialių teisnių žynių. Be to, tokio pobūdžio bylos dažnai būna sudėtingos, reikalaujančios kruopščios liudininkų, nukentėjusių asmenų, kurių atžvilgiu gali būti taikoma griežta atsakomybė apklausos, Įvairių Įrodymų vertinimo bei teisės aktų taikymo konkrečiu atveju. Kadangi bylą nagrinėjantis asmuo, galima teigti, atlieka teisėjo funkcijas, t.y. vykdo savotišką teisingumą, todėl tai turėtų atlikti asmuo, trintis teisinį išsilavinimą. Be to, muitinės viršininkai ar pavaduotojai „perleidę“ šią funkciją, sutaupytų darbo laiko sąnaudų, kadangi jų darbo krūvis, Įvertinant jų vadovavimą atitinkamiems skyriams ir bendrai muitinei, ir taip

¹²¹ Plačiau žiūrėti Valstybės žinios.1996, Nr.73-1741.

¹²² Europos Sąjungos Taryba. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą (Atnaujintas muitinės kodeksas). Briuselis, 2006 m. gruodžio 22 d. (18.01).

pakankamai didelis. Pažymėtina, kad pagal ATPK 225 str. nuostatas administracines bylas už tam tikrus pažeidimus policijos vardu turi teisę nagrinėti ne tik komisariatų, nuovadų vadovai, pavaduotojai, tačiau ir *kiti Įgalioti pareigūnai*. Pavyzdžiui, pagal ATPK 223-1 str. nuostatas, Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie susisiekimo ministerijos vardu administracines bylas nagrinėti ir administracines nuobaudas skirti turi teisę *inspekcijos viršininkas, pavaduotojai, skyrių viršininkai, vyriausieji inspektoriai, vyresnieji inspektoriai ir inspektoriai*.

Dėl administracinių bylų nagrinėjimo perdavimo apylinkių teismams. Autoriaus nuomone, kitas svarbus žingsnis, efektyvesniam administracinių bylų nagrinėjimui ir administracinės atsakomybės taikymui būtų tokių visų bylų perdavimas nagrinėjimui apylinkės teismams. Muitinė yra viešojo administravimo institucija, kuri turėtų padėti ūkio subjektams, verslininkams, užtikrinti kontrolę, tačiau *nevykdyti teisingumo*. Administracines bylas iš muitinių perduoti nagrinėti apylinkės teismams siūlo ir *Tarpžinybinė kovos su korupcija komisija*¹²³. Pavyzdžiui, išanalizavus administracinių bylų nagrinėjimo statistiką Kauno teritorinės muitinės veiklos zonoje, nustatyta, kad apylinkės teismai per 2005-2006 metus pagal žinybingumą išnagrinėjo net 70-75 proc. administracinių bylų pagal muitinės pareigūnų surašytus ATPP (10 priedas). Būtina įvertinti ir tai, kad apylinkių teismai gana dažnai turi revizuoti muitinės nutarimus, kuomet taikomas ATPK 30-1 str. (11 priedas). Be to, reikia paskaičiuoti ir tą nemažą nutarimų dalį, kuomet pažeidėjai nesutikdami su muitinės priimtais nutarimais (dažniausiai dėl didelių baudų) juos skundžia teismams (9 priedas). Be įvardintų duomenų, kodėl administracinės bylos turėtų būti perduotos nagrinėti apylinkių teismams, darbo autorius remiasi ir šiais kriterijais:

- 1) vadovaujantis Lietuvos Respublikos konstitucijos¹²⁴ 109 str. nuostatomis, teisingumą Lietuvoje vykdo tik teismai;
- 2) muitų teisės pažeidimai yra gana sudėtingi, reikalaujantys daugybės teisės aktų išmanymo, jų teisingo taikymo;
- 3) tokio pobūdžio bylos dažnai būna sudėtingos, reikalaujančios kruopščios liudininkų, nukentėjusių, asmenų, kurių atžvilgiu gali būti taikoma atsakomybė apklausos, taip pat muitų teisės specialistų išvadų analizės bei teisės aktų vertinimo konkrečiu atveju, ką kvalifikuotai gali atlikti tik teisininkas profesionalas;
- 4) už muitų teisės pažeidimus yra numatytos labai griežtos nuobaudos, kurias netinkamai pritaikius, gali kilti neigiamos pasekmės asmeniui, jo socialinei padėčiai;
- 5) administracines bylas muitinės vardu nagrinėja muitinės viršininkas ar jo pavaduotojai, kurie dažniausiai būna ne teisininkai, o tokių bylų nagrinėjimui būtina gerai išmanyti tiek procesines, tiek materialiąsias administracinės teisės normas;

¹²³ Žiūrėti [http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=15000591\(2007-11-14\)](http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=15000591(2007-11-14)).

¹²⁴ Lietuvos Respublikos konstitucija // Valstybės žinios. 1992, Nr. 33-1014.

7) turėtų sumažėti muitinės, kaip korupcinės institucijos įvaizdis, represinės institucijos įvaizdis visuomenės atžvilgiu.

Įvertinus visas išvardintus kriterijus teigtina, kad administracinių bylų, pagal muitinės pareigūnų surašytus ATPP perdavimas negrinėti apylinkių teismams būtų efektyvus administracinių procedūrų supaprastinimo prasme, o administracinių bylų nagrinėjimas taptų kvalifikuotesnis, nutarimai kompetentesni.

Taigi, išnagrinėję pagrindinius administracinės atsakomybės reglamentavimo ir praktinio taikymo problematinius aspektus, galime teigti, kad yra poreikis keisti materialiąsias bei procesines teisės normas, siekiant efektyvesnio administracinės atsakomybės taikymo.

IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

1. Teorinės literatūros bei teisės norminių aktų pagrindais, darome išvadas, kad taikant administracinę atsakomybę (toliau - AAT) muitinės veikloje taikomi bendrieji, tik administraciniai atsakomybei būdingi bruožai: AAT teisinis pagrindas yra administracinės teisės normos; kol kas AAT taikoma fiziniams asmenims (tačiau Mokesčių administravimo Įstatymas bei ATPK projektas numato AAT ir juridiniams asmenims); AAT taikoma ne tarnybiniu pavaldumu, o administracinių teisės pažeidimų bylas nagrinėja, protokolus surašo, nuobaudas skiria atskiros teisėsaugos institucijos; skiriamos nuobaudos yra baudžiamojo pobūdžio, tačiau jos yra specifinės, švelnesnės už kriminalines bausmes; AAT yra taikoma procesine tvarka, numatyta ATPK, Administracinių bylų teisenos Įstatyme, o ateityje, bus numatyta ir Administracinio proceso kodekse.

2. Muitinei teisės aktai suteikia teisę taikyti daugybę įvairių administracinių prevencinio ir kardomojo poveikio priemonių, kurios padeda kovoti su muitų ir mokesčių teisės pažeidimais, atskleisti jų padarymą, šalinti priežastis ar (ir) pasekmes, vykdyti teisės pažeidimų prevenciją bei jų užkardinimą, užtikrinti administracinės atsakomybės taikymą. Atlikus teisės aktų analizę galime teigti, kad yra tikslinga nuolat tobulinti teisės aktus, reglamentuojančius administracinių poveikių priemonių taikymą, siekiant maksimalaus efektyvumo.

3. Konstatuotina, kad efektyviausia administracinio poveikio priemonė, atliekanti ir prevencines funkcijas bei padedanti užkardinti muitų teisės pažeidimus yra administracinės atsakomybės taikymas. Tik pritaikant administracinę atsakomybę, skiriant nuobaudą, išaiškinamos teisės pažeidimo padarymo priežastys ir sąlygos, įgyvendinami Įstatymo leidėjo tikslai, užkertamas kelias teisės pažeidimams, auklėjami piliečiai, kad jie laikytųsi Įstatymų, stiprintų teisėtumą.

4. Muitinė bei kitos institucijos, turinčios teisę surašyti administracinio teisės pažeidimo protokolus ir (arba) paskirti nuobaudas už muitų teisės ir muitinės kompetencijai prikirtus pažeidimus, taikydamos administracinę atsakomybę gali taikyti net kelias nuobaudos rūšis: Įspėjimą, baudą, daikto, kuris buvo administracinio teisės pažeidimo padarymo Įrankis arba tiesioginis objektas, ir pajamų, kurios buvo gautos administracinio teisės pažeidimo padarymu, konfiskavimą. Tokios administracinės atsakomybės realizavimo formos yra pakankamos pasiekti tikslams. Pozityviais būsimais pokyčiais galime laikyti Modernizuoto bendrijos muitinės kodekso nuostatas, susijusias su nauja sankcijos rūšimi, kuri nebuvo reglamentuota kaip sankcijos rūšis t.y. *atitinkamam asmeniui išduoto leidimo atšaukimas, pakeitimas arba galiojimo sustabdymas*. Tokia nuobaudos rūšis turėtų būti patalpinta ir nacionaliniame teisės akte – ATPK bei efektyviai taikoma.

5. Atlikus teisės aktų analizę, galime daryti išvadas, kad efektyvesniam administracinės atsakomybės taikymui muitų teisės ir muitinės veikloje srityje, tikslinga tobulinti procesines ir materialiąsias teisės normas.

6. Atlikus galimų skirti baudų, už muitų teisės pažeidimus analizę, galime teigti, kad baudų minimumo ir maksimumo dydžiai, įvertinus su galimais skirti baudų dydžiais numatytais bendrose ATPK 24 str. nuostatose, yra gana dideli. Atsižvelgiant į tai, kad muitų teisės pažeidimais gali būti padaroma didelė ekonominė žala valstybei, nukentėti valstybės biudžetas, o kartu ir visuomenės socialinė gerovė, teigtina, jog tokios baudos yra gana adekvačios galimiems teisės pažeidimams, tačiau įvertinus tam tikrų pažeidimų mažareikšmiškumą, taikomų baudų mažinimo praktiką teismuose ir muitinės institucijose, baudų dydžių minimumą, už tam tikrus muitų teisės pažeidimus, baudas tikslinga būtų mažinti (pavyzdžiui, už ATPK 209-1 str. 1 d. 1 p. ir 3 p., 209-2 str. 1-3 d., 210 str. 2 d. numatytus pažeidimus).

7. Išanalizavus procesines teisės normas nustatyta, jog už pagrindinius muitų teisės ir muitinės veiklos pažeidimus administracinių teisės pažeidimų bylas nagrinėti ir nuobaudas skirti turi teisę miestų (rajonų) apylinkės teismai ir teritorinių muitinių viršininkai (pavduotojai). Pasinaudojant kitų institucijų reglamentuotomis procesinėmis teisėmis ir patirtimi, teigtina, kad būtų tikslinga tokių bylų nagrinėjimą bei nuobaudų skyrimą perduoti teritorinių Teisės skyrių viršininkams, pavduotojams ar vyriausiesiems inspektoriams juriskonsultams. Tokios išvados ir pasiūlymai sąlygoti sekančių veiksnių: apklausos metodu nustatyta, kad teritorinių muitinių viršininkai (pavduotojai) dažniausiai būna ne teisininkai, o tokių administracinių bylų nagrinėjimui būtina gerai išmanyti tiek procesines, tiek materialiąsias administracinės teisės normas t.y. turėti specialių teisinių žynių; tokio pobūdžio bylos dažnai būna sudėtingos, reikalaujančios kruopščios liudininkų, nukentėjusių asmenų, kurių atžvilgiu gali būti taikoma griežta atsakomybė apklausos, įvairių įrodymų vertinimo bei teisės aktų taikymo konkrečiu atveju; jei tokios funkcijos iš muitinės viršininkų ir pavduotojų būtų „perleistos“ Teisės skyrių pareigūnams, tokiu būdu būtų sutaupyta ir muitinei vadovaujančių pareigūnų darbo laiko sąnaudų, nes jų darbo krūvis, pobūdis įvertinant vadovavimą atitinkamiems skyriams ir bendrai muitinei ir taip pakankamai didelis.

8. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos Konstitucija teisingumo vykdymo teisę delegavusi Lietuvos Respublikos teismams bei į tai, kad administracinių bylų nagrinėjimą perdavus apylinkių teismams – teisininkams profesionalams, tokių bylų nagrinėjimas turėtų tapti efektyvesnis, kompetentesnis, administracinės atsakomybės taikymas kvalifikuotesnis, darytina išvada, kad tikslinga visų administracinių bylų nagrinėjimą ir administracinės atsakomybės taikymą perduoti apylinkių teismams. Tokią išvadą sąlygoja daryti ir tai, kad didžiąją dalį muitų teisės ir muitinės kompetencijai priskirtų pažeidimų jau ir dabar nagrinėja, sankcionuoja, revizuoja (nagrinėja po apskundimo I instancija ir apeliacine tvarka) apylinkių bei administraciniai teismai.

9. Muitinei administracinės atsakomybės taikymo problemas sąlygoja ir pakankamai didelis pažeidimų kiekis, už kuriuos muitinės pareigūnai turi teisę surašyti ATPP, tuo pradėdami administracinę teiseną. Pagal iki šiol galiojantį ATPK (su pakeitimais ir papildymais iki 2007-07-21)

muitinės pareigūnai turi teisę surašyti ATPP net už 35 (iš kurių tik 9 tiesioginiai muitų teisės ir muitinės kompetencijai priskirtini pažeidimai) pažeidimus ir tai yra antra institucija, po policijos, kuri turi teisę pradėti administracinę teiseną už tiek daug pažeidimų. Pažeidimų objektai gana įvairūs - valdymo tvarka, kur patalpinti ir muitų teisės bei muitinės veiklos pažeidimai, finansai, prekyba, gamtos apsauga, nuosavybė, transportas. Tuo Įstatymo leidėjas tik patvirtina muitinės svarbą teisės pažeidimų atskleidimo bei tyrimo srityje. Tačiau tokių teisių, už tokią gausą pažeidimų suteikimas sąlygoja būtinybę daugybės teisės aktų išmanymo, o kartu ir tikimybę klaidoms, problemoms administracinės atsakomybės taikyme.

10. *Prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimas* – tai vienas iš keturių dažniausiai nustatomų muitų teisės ir muitinės veiklos pažeidimų (Kauno teritorinėje muitinėje per 2005 m. buvo surašyti - 39, per 2006 m. - 22, o per 2007 m. I pusmetį - 27 ATPP). Atlikę sudėtingų teisės aktų reglamentavimo, teisminės praktikos ir statistinę analizę galime konstatuoti, kad tai vienas iš sudėtingiausių muitų teisės pažeidimų, tiek pažeidimų nustatymo, tiek teisinio kvalifikavimo prasme. Dėl už šį pažeidimą priimtų muitinės nutarimų per 2005 metus teismams buvo paduoti 6 skundai ir tai sudarė 32 proc. visų muitinės apskųstų nutarimų; per 2006 metus 3 nutarimai ir tai sudarė 13 proc. visų muitinės apskųstų nutarimų; per 2007 m. pusmetį 3 nutarimai ir tai sudarė 21 proc. visų muitinės apskųstų nutarimų. Pagrindinės šio pažeidimo teisinio kvalifikavimo ir administracinės atsakomybės taikymo problemos susijusios su: teisės pažeidimo subjektyviosios pusės, o tiksliau, kaltės nustatymu, subjekto nustatymu ir pažeidimo reglamentavimu ATPK. Tokio pobūdžio pažeidimai gali būti padaromi tiek tyčia, tiek dėl neatsargumo, tačiau esti prieštaringos teismų praktikos, iš kurios galime manyti, kad tokio pobūdžio pažeidimas galimas tik tyčios kaltės forma. Atlikus teismų praktikos analizę galime daryti išvadą, kad tokį pažeidimą, paprastai įrodome, tik kaip padarytą dėl neatsargumo, o įrodinėjimas dėl tyčios kaltės formos, labai sudėtingas.

PASIŪLYMAI

Išanalizavus jau minėtas problemas, siekiant aiškesnio reglamentavimo ir administracinės atsakomybės taikymo supaprastinimo, siūlytini šie teisės aktų priėmimai, pakeitimai ar papildymai, kuriais *tikslinga*:

Dėl prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimo

1. Susisteminti ir reglamentuoti viename teisės akte deklaravimo tvarką;
2. ATPK 209² str. dispozicijoje, atsižvelgiant į būsimus Modernizuoto muitinės kodekso pakeitimus, suvienodinti deklaracijos sąvokas ir dispoziciją išdėstyti taip: „*neteisingų duomenų pateikimas bendrojoje ar muitinės deklaracijoje, ar kitoks muitinės suklaidinimas*“;

3. Įstatymuose ar poįstatyminiuose teisės aktuose aiškiai reglamentuoti atsakomybę asmeniui, pateikusiam neteisingus duomenis muitinės deklaracijoje ar suklaidinus muitinę, o ATPK 209² str. dispozicijoje nurodyti tik pačią neteisėtą veiką, be subjekto;

4. Muitinės tarpininkų registravimo ir veiklos taisyklėse nurodyti aiškias prievoles ir atsakomybę muitinės tarpininkams (jų atstovams);

5. Daryti ATPK 209² str. pakeitimus, atsakomybės didį siejant ne su neteisingai deklaruotų prekių verte, bet su neteisingai apskaičiuotų mokėtinų muitų ir (ar) mokesčių suma;

6. Pakeisti ir papildyti prekių mėginių ėmimo tvarkas, deklarantui suteikiant realią galimybę prieš prekių deklaravimą paimti prekės mėginį ir netaikant jo atžvilgiu administracinės atsakomybės;

7. Įrodinėjant deklaranto kaltę *prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimo* atveju, atsižvelgti į visetą įrodymų bei įrodinėtinų aplinkybių, ir tik tuomet spręsti, ar asmuo kaltas dėl pažeidimo padarymo ir ar jo atžvilgiu galima taikyti administracinę atsakomybę;

Dėl kitų teisės normų pakeitimų ar papildymų

1. Daryti ATPK pakeitimus, mažinant baudų dydžių minimumą, už tam tikrus muitų teisės pažeidimus (pavyzdžiui, už pažeidimus, numatytus ATPK 209-1 str. 1 d. 1 p. ir 3 p., 209-2 str. 1-3 d., 210 str. 2 d.);

2. Daryti ATPK pakeitimus arba ateityje Administracinio proceso kodekse numatyti galimybę administracines bylas nagrinėti ir nuobaudas skirti tik apylinkių teismams, o jei administraciniu požiūriu tai būtų sudėtinga įgyvendinti, tuomet tokią teisę numatyti teritorinių muitinių Teisės skyrių viršininkams, pavaduotojams ar vyriausiesiems inspektoriams;

3. Papildyti ATPK 269 str., numatant galimybę paimti daiktus ir dokumentus baudos išieškojimui užtikrinti iš pažeidimą padariusio asmens, jeigu jis Lietuvos Respublikoje neturi nuolatinės gyvenamosios vietos ir už pažeidimą, numatytą ATPK 209⁵ str. „*muitinės pareigūno uždėtų plombų, spaudų ir kitų žymų padirbimas, nuplėšimas, sugadinimas ar praradimas*“;

4. ATPK numatyti nuostatą, suteikiančią teisę tam tikriems muitinės pareigūnams *pažeidimo padarymo vietoje iš užsienio piliečių* imti visą atitinkamuose muitų teisės ir muitinės kompetencijai priskirtuose pažeidimų straipsniuose numatytą baudą.

Darbe buvo išnagrinėtos ne visos administracinės atsakomybės reglamentavimo ir praktinio taikymo problemos muitinės veikloje. Nebuvo nagrinėtos kitų muitų teisės pažeidimų teisinės sudėčių kvalifikavimo problemos, todėl iš padarytų išvadų ir pateiktų pasiūlymų negalime teigti, jog padarius autoriaus pasiūlytus atitinkamus teisės aktų pakeitimus, visos problemos pilnumoje būtų išspręstos. Teisės aktų pažeidėjai nuolat tobulėja, keičiasi pažeidimų faktinės aplinkybės, muitų teisės aktai, todėl teisės aktai, reglamentuojantys administracinės atsakomybės norminius bei procesinius pagrindus nuolatos turi būti tobulinami.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Norminiai aktai

1. Lietuvos Respublikos konstitucija // Valstybės žinios. 1992, Nr. 33-1014.
2. 1992 m. spalio 12 d. Tarybos Reglamentas (EEB) Nr. 2913/92, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą (su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2005 m. balandžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 648/2005 // OL L 302, 1992.
3. 1993 m. liepos 2 d. Komisijos Reglamentas Nr. 2454/1993 išdėstantis Tarybos Reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, Įgyvendinimo nuostatas (su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2005 m. birželio 10 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 883/2005 // OL L 253, 1993.
4. 2003 m. liepos 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1383/2003 dėl muitinės veiksmų, atliekamų su prekėmis, kurios, kaip įtariama, pagamintos pažeidžiant tam tikras intelektinės nuosavybės teises, ir priemonių, kurių turi būti imamasi prekių atžvilgiu nustačius, kad jos pagamintos pažeidžiant tokias teises.
5. Europos Sąjungos Taryba. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą (Atnaujintas muitinės kodeksas). Briuselis, 2006 m. gruodžio 22 d. (18.01).
6. Lietuvos Respublikos tabako kontrolės Įstatymas // Valstybės žinios. 2003, Nr. 117-5317.
7. Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo Įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr. 63-2243.
8. Lietuvos Respublikos muitinės Įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr. 73-2517.
9. Administracinių teisės pažeidimų kodekso 26, 35, 208, 209, 210, 211, 237, 292, 320 straipsnių pakeitimo ir papildymo Įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 41-990.
10. Administracinių teisės pažeidimų kodekso pakeitimo ir papildymo Įstatymas // Valstybės žinios. 2000, Nr. 22-552.
11. Administracinių teisės pažeidimų kodekso pakeitimo ir papildymo Įstatymas // Valstybės žinios. 1992, Nr. 21-610.
12. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 130, 225, 237, 259⁽¹⁾, 266 straipsnių pakeitimo ir papildymo Įstatymas // Valstybės žinios. 2005, Nr. 18-576.
13. Administracinių teisės pažeidimų kodekso 21, 26, 27, 35, 119, 121, 122, 136, 143, 154(3), 154(4), 154(5), 154(6), 154(7), 154(8), 182(1), 221, 224, 225, 228, 241(2), 246, 259(1), 269, 270, 281, 320, 324, 325, 328, 329 straipsnių pakeitimo ir papildymo 110(1), 117(2), 117(3),

117(4), 152(14), 154(9), 154(10), 163(14) straipsniais Įstatymas // Valstybės žinios. 2005, Nr. 83-3040.

14. Administracinių teisės pažeidimų kodekso pakeitimo ir papildymo Įstatymas // Valstybės žinios. 2002, Nr. 124-5623.

15. Administracinių teisės pažeidimų kodekso 35, 189, 208, 209, 209(1), 209(2), 209(3), 209(4), 210, 225, 237, 282, 320 straipsnių pakeitimo ir papildymo Įstatymas // Valstybės žinios. 1999, Nr. 14-443.

16. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso pakeitimo ir papildymo Įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 73-1741.

17. Administracinių teisės pažeidimų kodeksas // Valstybės žinios. 1985, Nr. 1-1.

18. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas // Valstybės žinios. 2000, Nr. 74-2262.

19. Teisingumo ministerijos 2004 m. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso projektas.

20. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-10-27 nutarimu Nr. 1332 patvirtintos „1992 m. spalio 12 d. Tarybos Reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, ir 1993 m. liepos 2 d. Komisijos Reglamento Nr. 2454/1993 išdėstančio Tarybos Reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas, taikymo Lietuvos Respublikoje taisyklės“ // Valstybės žinios. 2004, 158- 5774.

21. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 m. gruodžio 22 d. nutarimu Nr. 1610 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. liepos 15 d. nutarimo Nr. 1135 redakcija) patvirtinta „Muitinio tranzito atlikimo tvarka“ // Valstybės žinios. 2002, Nr. 73-3117.

22. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. birželio 11 d. Įsakymas Nr. 1K-226 Dėl Lietuvos Respublikos finansų ministro 2000 m. sausio 13 d. Įsakymo Nr. 3 „Dėl Prekių deklaravimo ir muitinio tikrinimo nuostatų patvirtinimo“ pripažinimo netekusiu galios // Valstybės žinios. 2004, Nr. 96-3549.

23. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2004-04-09 Įsakymas Nr. 1B-326 „Dėl muitinės departamento direktoriaus 1991 m. liepos 22 d. Įsakymo Nr. 127 „Dėl asmens apžiūros taisyklių taikymo tvarkos“ pripažinimo netekusiu galios // Valstybės žinios. 2004, Nr. 56-1971.

24. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2004 m. balandžio 13 d. Įsakymu Nr. 1B-329 patvirtinta „Bendrojo administracinio dokumento pildymo instrukcija“ // Valstybės žinios. 2004, Nr. 57-2037.

25. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2005-12-16 Įsakymu Nr. 1B-815 patvirtintos „Muitinės deklaracijos, kartu su ja

pateiktų dokumentų ir deklaruojamų prekių muitinio tikrinimo muitinio Įforminimo metu taisyklės“ // Valstybės žinios. 2005, Nr. 149-5457.

26. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2004 m. balandžio 27 d. Įsakymu Nr. 1B-414 patvirtinta „Bendrojo administracinio dokumento muitinio Įforminimo instrukcija“ // Valstybės žinios. 2004, Nr. 65-2336.

27. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2007-05-10 Įsakymu Nr. 1B-341 patvirtinta „Keleivio deklaracijos pildymo ir muitinio Įforminimo instrukcija“ // Valstybės žinios. 2007, Nr. 55-2166.

28. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2004-12-22 Įsakymu Nr. 1K-405 patvirtintos „Muitinės tarpininkų registravimo ir veiklos taisyklės“ // Valstybės žinios. 2004, Nr. 186-6937.

29. Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2007-05-14 Įsakymu Nr. 1B-343 patvirtintos „TIR knygelės pildymo taisyklės“ // Valstybės žinios. 2007, Nr. 55-2167.

30. Muitinės departamento prie Lietuvos respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2004-04-09 Įsakymas Nr. 1B-326 „Dėl muitinės departamento direktoriaus 1991 m. liepos 22 d. Įsakymo Nr. 127 „Dėl asmens apžiūros taisyklių taikymo tvarkos“ pripažinimo netekusiu galios // Valstybės žinios. 2004, Nr. 56-1971.

31. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2007-06-14 Įsakymu Nr. 1B-427 patvirtintos „Elektroninių plombų apskaitos ir naudojimo teritorinėje muitinėje taisyklės“ // Valstybės žinios. 2007-06-23, Nr. 69-2776.

32. Muitinės departamento direktoriaus 2004 m. balandžio 27 d. Įsakymu Nr.1B-415 (Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2006 m. vasario 6 d. Įsakymo Nr.1B-73 redakcija) patvirtintų „Muitinės pareigūnų paimtų prekių mėginių (pavyzdžių) klasifikavimo pagal kombinuotąją nomenklatūrą ir kitas muitinės naudojamas nomenklatūras nuostatai“ // Valstybės žinios. 2006, Nr.24-821.

33. Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2004 m. birželio 7 d. Įsakymu Nr.1B-615 patvirtintų „Leidimų apžiūrėti muitinei pateiktas prekes ir (arba) imti jų pavyzdžius (mėginius) suteikimo taisyklių nustatyta tvarka“// Valstybės žinios. 2004, Nr.94-3471.

Specialioji literatūra

1. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Šeštoji knyga. Prievolių teisė (I). Justitia: Vilnius, 2003.

2. Marcijonas A., Sudavičius B. Mokesčių teisė. Teisinės informacijos centras: Vilnius, 2003.

3. Mikelėnas V. Civilinė atsakomybės problemos: lyginamieji aspektai. Vilnius:Justitia, 1995.
4. Povilauskienė D. Teisė ir muitinės veikla. Vilnius: Mykolo Riomerio universitetas, 2006.
5. Petkevičius P. Administracinė atsakomybė. Vilnius: Justitia,1996.
6. Piesliakas V. Mokymas apie nusikaltimą ir nusikaltimo sudėtį. Vilnius: Atviros Lietuvos fondas, 1996.
7. Šedbaras S. Administracinė atsakomybė. Vilnius: Justitia, 2005.
8. Vaišvila A. Teisės teorija. Vilnius: Justitia, 2000.
9. Vencevičius S. Valstybės ir teisės teorija. Vilnius: Justitia, 2000.
10. Jovaiša K., Misiūnas J. Baudžiamojo Įstatymo komentaras // Teisės problemos, Vilnius, 2000.
11. Paulauskas A. Kaltė kaip atsakomybės už mokesčių Įstatymų pažeidimus sąlyga // Juristas. 2004, Nr.5.

Teismų praktika

1. Lietuvos Respublikos Konstitucinio teismo 1997 m. balandžio 8 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 26 straipsnio pirmosios dalies atitikimo Lietuvos Respublikos konstitucijai“ // Valstybės žinios.1997, Nr.31-770.
2. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2003 m. gruodžio 29 d. nutarimu Nr.43 patvirtinta „Teismų praktikos, nagrinėjant baudžiamąsias bylas dėl kontrabandos, apžvalga“.
3. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2006-04-05 nutartis administracinėje byloje Nr. N¹⁶ – 455-06.
4. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2006-09-22 nutartis administracinėje byloje Nr. N³-1003-06.
5. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005-09-15 sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁶-969-05.
6. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005-04-21 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁸-1006-05.
7. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2004-04-16 nutartis administracinėje byloje Nr. N⁶-379/04.
8. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005-01-20 nutartis administracinėje byloje Nr. N¹²-107-05.
9. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005-02-03 nutartis administracinėje byloje Nr. N³-194-05.

10. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005-01-06 nutartis administracinėje byloje Nr. N³⁹- 24/ 2005.

11. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2004-04-30 nutartis administracinėje byloje Nr. N-09-496-04.

12. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2006-04-05 nutartis administracinėje byloje Nr. N¹⁷-448/06.

13. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005-02-23 nutartis administracinėje byloje Nr. N³-297-05.

14. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2007-10-12 nutartis administracinėje byloje Nr.N⁹(62)-1762/2007.

15. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005-06-09 nutartis administracinėje byloje Nr.N-09(62)-1028/2005.

Interneto svetainių adresai

www.tm.lt – Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija

www.balsas.lt – periodinis leidinys

www.lvat.lt – Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas

www.cust.lt – Lietuvos muitinė

www.lrs.lt – Lietuvos Respublikos Seimas

www.lzinios.lt – periodinis leidinys

www.lat.lt - Lietuvos Aukščiausiasis Teismas

www.delfi.lt – informacinis portalas

www.litlex.lt – teisės portalas

www.eur-lex.europa.eu – prieiga prie Europos sąjungos teisės

SANTRAUKA

Administracinės atsakomybės analizė ir taikymo problemos Lietuvos muitinėje

Pagrindinės sąvokos: administracinė atsakomybė, muitų teisės pažeidimai, muitinės veikla, prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimas, kaltė, Administracinių teisės pažeidimų kodeksas, administracinio teisės pažeidimo protokolas.

Šiame darbe apžvelgti teisinės atsakomybės, administracinės atsakomybės ir kitų administracinio poveikio priemonių teoriniai aspektai bei jų reglamentavimas muitinės veikloje. Aptartos institucijos, nagrinėjančios administracines bylas muitų teisės srityje bei skiriančios administracines sankcijas. Atlikta administracinių sankcijų, taikomų muitinės veikloje, už muitų teisės ir kitus muitinės veiklos pažeidimus, analizė. Išanalizuoti norminiai administracinės atsakomybės pagrindai, atlikta administracinių teisės pažeidimų, už kuriuos muitinės pareigūnai turi teisę surašyti administracinio teisės pažeidimo protokolus, analizė, pagrindinį dėmesį skiriant muitų teisės ir muitinės veiklos pažeidimams. Iš daugelio muitų teisės ir muitinės veiklos pažeidimų pasirinktas aktualus sudėtingas – *prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimas* bei atlikta jo detali sudėties teisinė kvalifikacinė analizė. Išnagrinėti *prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimo*, bendrieji administracinės atsakomybės ir kitų administracinio poveikio priemonių reglamentavimo bei praktinio taikymo probleminiai klausimai, analizuota teisminė praktika. Darbe pateiktos galimos sprendimo kryptys teisės aktų tobulinimo bei praktinio taikymo aspektais.

SUMMARY

Analysis of administrative responsibility and its practice problems in Lithuania custom system

Main concepts: administrative responsibility, customs law break, custom office activity, break of goods (other things) declaration order, fault, Administrative law break code, administrative law break protocol.

Law responsibility, administrative responsibility and other types of means of administrative influence theoretical aspects and their regulating in custom office practice are reviewed in this work. Institutions investigating administrative cases in customs law sphere, as well as, inflicting administrative sanctions and penalties are presented. Analysis of administrative sanctions applied in customs practice for customs law and other type of custom activity break is made. Principles of standard administrative responsibility are analysed. Analysis, of administrative law break when custom officers have a right to write an administrative law break protocol, is done. Mostly, attention is paid to custom law and custom activity break. From many types of custom law and custom practice, one is chosen – *break of goods (things) declaration order*. Its detailed, legal, qualification analysis is made. Problematic questions, taking into consideration law practice, of *Break of goods (things) declaration order*, common administrative responsibilities and other means of influence regulation and practical application are analysed. Possible improvement of law statements directions and practical application is presented.

1 lentelė. Administracinės nuobaudos

Eil.nr.	ATPK str.	Neteisėta veika numatyta ATPK	Nuobauda
1.	163-2 str.	Akcizais apmokestinamų prekių laikymas, gabenimas, naudojimas ar realizavimas pažeidžiant nustatytą tvarką	Bauda su prekių konfiskavimu
2.	163-11 str.	Prekių (krovinio) gabenimas be dokumentų	Bauda su prekių (krovinio) konfiskavimu
3.	208 str.	Muitinės pareigūnų teisėtų reikalavimų nevykdymas	Bauda
4.	209 str.	Muitinės prižiūrimų prekių, muitinio tikrinimo vietų tvarkos pažeidimas	Bauda
5.	209-1 str. 1 d. 209-1 str. 2 d.	Muitinio tikrinimo tvarkos pažeidimas	Bauda Bauda su prekių konfiskavimu
6.	209-2 str. 1-3 d. 209-2 str. 4-5 d.	Prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimas	Bauda su prekių (daiktų) konfiskavimu ar be konfiskavimo. Įspėjimas arba bauda
7.	209-3 str.	Prekių (daiktų) gabenimo tvarkos pažeidimas	Bauda su prekių (daiktų) konfiskavimu ar be konfiskavimo
8.	209-4 str. 1-2 d. 209-4 str. 3-4 d.	Laisvųjų ekonominių zonų, laisvųjų sandėlių, muitinės sandėlių, laikinojo saugojimo vietų ir neapmuitinamų parduotuvių steigimo ir veiklos pažeidimas	Bauda Bauda su prekių (daiktų) konfiskavimu
9.	209-5 str.	Muitinės pareigūno uždėtų plombų, spaudų ir kt. žymų padirbimas, nuplėšimas, sugadinimas ar praradimas	Bauda
10.	209-6 str. 1 d. 209-6 str. 2 d.	Keleivio asmeninio naudojimo ar kt. daiktų neteisėtas gabenimas per LR valstybės sieną žaliojo kanalo režimu	Bauda su neteisėtai gabenamų daiktų konfiskavimu. Įspėjimas arba bauda su neteisėtai gabenamų daiktų konfiskavimu.
11.	210 str.	Kontrabanda	Bauda su kontrabandos daiktų, gabenimo ir kt. priemonių, skirtų kontrabandos daiktams per LR valstybės sieną gabenti arba jiems slėpti konfiskavimu ar be konfiskavimo

- nuobaudos už administracinius teisės pažeidimus lentelėje pateiktos pagal Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksą (su pakeitimais ir papildymais iki 2007-07-21

1 lentelė. Administracinės baudos

Eil.nr.	ATPK str.	Neteisėta veika numatyta ATPK	Bauda
1.	208 str. 1 d. 208 str. 2 d.	Muitinės pareigūnų teisėtų reikalavimų nevykdymas.	500-2000 litų 3000-5000 litų
2.	209 str. 1 d. 209 str. 2 d.	Muitinės prižiūrimų prekių, muitinio tikrinimo vietų tvarkos pažeidimas.	8000-15000 litų 10000-20000 litų
3.	209-1 str. 1 d. 209-1 str. 2 d.	Muitinio tikrinimo tvarkos pažeidimas.	3000-5000 litų 5000-10000 litų.
4.	209-2 str. 1 d. 209-2 str. 2 d. 209-2 str. 3 d. 209-2 str. 4 d. 209-2 str. 5 d.	Prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimas.	5000-10000 litų 1000-5000 litų 5000-15000 litų 200-500 litų iki 200 litų
5.	209-3 str. 1 d. 209-3 str. 2 d. 209-3 str. 3 d. 209-3 str. 4 d. 209-3 str. 5 d. 209-3 str. 6 d. 209-3 str. 7 d.	Prekių (daiktų) gabenimo tvarkos pažeidimas	500-3000 litų 5000-10000 litų 5000-10000 litų 100-300 litų 1000-3000 litų 10000-20000 litų 3000-8000 litų
6.	209-4 str. 1 d. 209-4 str. 2 d. 209-4 str. 3 d. 209-4 str. 4 d.	Laisvųjų ekonominių zonų, laisvųjų sandėlių, muitinės sandėlių, laikinojo saugojimo vietų ir neapmuitinamų parduotuvių steigimo ir veiklos pažeidimas	3000-5000 litų 5000-10000 litų 10000-50000 litų 10000-50000 litų
7.	209-5 str.	Muitinės pareigūno uždėtų plombų, spaudų ir kt. žymų padirbimas, nuplėšimas, sugadinimas ar praradimas.	500-3000 litų
8.	209-6 str. 1 d. 209-6 str. 2 d.	Keleivio asmeninio naudojimo ar kt. daiktų neteisėtas gabenimas per LR valstybės sieną žaliojo kanalo režimu.	500-3000 litų 100-500 litų
9.	210 str. 1 d. 210 str. 2 d. 210 str. 3 d.	Kontrabanda.	10000-20000 litų 5000-10000 litų 500-3000 litų

- baudos už administracinius teisės pažeidimus pateiktos lentelėje pagal Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksą (su pakeitimais ir papildymais iki 2007-07-21)

	Tarybos Reglamentas (EEB) Nr.1383/2003 ¹²⁶	17 str.	Prekės, pagamintos pažeidžiant intelektinės nuosavybės teises gali būti konfiskuojamos.
2.	Muitinės Įstatymas ¹²⁷	65 str.	Jeigu per Bendrijos muitinės kodekso 49 straipsnio nustatytą laiką laikinai saugomos prekės nebuvo pateiktos muitinės sankcionuotiems veiksams Įforminti, muitinė, vadovaudamasi Bendrijos muitinės kodekso 53 straipsniu, imasi visų priemonių, kurių reikia tokioms prekėms sulaikyti ir konfiskuoti.
		66 str.	Įgyvendinant Bendrijos muitinės kodekso 57 straipsnį, kai muitinė nustato, kad prekės buvo neteisėtai įvežtos į Lietuvos Respublikos muitų teritoriją arba nuslėptos norint išvengti muitinės priežiūros, taikomos šio Įstatymo 65 straipsnio nuostatos.
		67 str.	Įgyvendinant Bendrijos muitinės kodekso 75 straipsnį, kai prekės negali būti išleistos arba kai išleistos prekės per muitinės nustatytą laiką neišgabenamamos iš jų buvimo vietos, taikomos šio Įstatymo 65 straipsnio nuostatos.
		86 str.	Teismas, pripažinęs, kad muitinės neišleistos arba sulaikytos prekės pagamintos pažeidžiant intelektinės nuosavybės teises, ir atsižvelgdamas į intelektinės nuosavybės teisių subjekto prašymus (jeigu jie buvo pateikti), gali priimti sprendimą konfiskuoti prekes.

¹²⁶ Europos Sąjungos oficialus leidinys. 2003-08-02,02/13t.P.469.

¹²⁷ Lietuvos Respublikos muitinės Įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr. 73-2517.

1 lentelė. Veikos, už kurias numatyta administracinė atsakomybė muitų teisės ir muitinės veiklos srityje pagal 2004 m. Teisingumo ministerijos paruoštą Administracinių teisės pažeidimų kodeksą

Pažeidimų grupė	Rūšinis (pagrindinis) objektas	ATPK straipsnis (tiesioginis objektas į kurį kėsinamasi)	Veika (veikos), kuria (kuriomis) padaromas pažeidimas
Muitų teisės, muitinės veiklos pažeidimai	Valdymo tvarka Ekonomika ir verslo tvarka	1. Muitinės pareigūno teisėtų reikalavimų nevykdymas; 2. Muitinės prižiūrimų prekių (daiktų) muitinio tikrinimo vietų tvarkos pažeidimas 3. Muitinio Prekių (daiktų) tikrinimo tvarkos pažeidimas	muitinės pareigūno teisėtų reikalavimų nevykdymas arba kliudymas bet kokia forma jam atlikti savo pareigas; laivų ir kitų plaukiojančių priemonių priplaukimas prie muitinės priežiūroje tikrinimo esančio laivo be muitinės pareigūno, atliekančio muitinį tikrinimą, leidimo; asmenų, atvykstančių į Lietuvos Respubliką arba išvykstančių iš Lietuvos Respublikos transporto priemonėmis, nesustojimas muitinės Įstaigoje ar kitoje muitinės nustatytoje vietoje, kad būtų atliktas muitinis tikrinimas; visų rūšių transporto priemonių ir asmenų, esančių muitinės Įstaigoje ar kitoje muitinės nustatytoje vietoje, išvykimas be muitinės pareigūno, atliekančio muitinį tikrinimą, leidimo; muitinės prižiūrimų prekių (daiktų) ir kitų vertybių iškrovimas iš jas gabenančių priemonių, Įskaitant ir jų perkrovimą į kitas transporto priemones, muitinės nenustatytose vietose arba be muitinės pareigūno raštiško leidimo. muitinės prižiūrimų prekių (daiktų) ir kitų vertybių atidarymas, išdavimas ar paėmimas be muitinės pareigūno raštiško leidimo; neatvykimas per nustatytą muitinės procedūros vykdymo terminą į muitinės Įstaigą ar kitą muitinės nustatytą vietą, kad būtų atliktas muitinis tikrinimas;

		<p>4. Prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimas</p>	<p>laikinais saugomų prekių arba prekių, kurioms buvo įforminti muitinės sankcionuoti veiksmai, ar prekių, kurioms neįforminti muitinės sankcionuoti veiksmai, nepateikimas prekių muitiniam tikrinimui arba jų nedeklaravimas nustatyta tvarka;</p> <p>laikinojo prekių (daiktų) įvežimo (tarp jų - perdirbti) į Lietuvos Respubliką arba laikinojo prekių (daiktų) išvežimo iš Lietuvos Respublikos (tarp jų - perdirbti) nustatytos tvarkos nesilaikymas.</p> <p>Deklaranto neteisingų duomenų pateikimas deklaracijoje arba kitoks muitinės suklaidinimas, jeigu tai turėjo arba galėjo turėti įtakos mokėtinų importo, eksporto muitų, kitų mokesčių arba garantijos dydžio mažesnio dydžio apskaičiavimui arba apribojimui, draudimų ar specialaus režimo importui, eksportui ar tranzitui taikymui ;</p> <p>Šio straipsnio pirmojoje dalyje numatyti veiksmai, kai neteisingai deklaruotų prekių (daiktų) vertė neviršija vieno šimto minimalių gyvenimo lygių (MGL) dydžio sumos;</p> <p>Šio straipsnio pirmojoje dalyje numatyti veiksmai, kai neteisingai deklaruotų prekių (daiktų) vertė neviršija penkių minimalių gyvenimo lygių (MGL) dydžio sumos;</p> <p>~~Deklaranto neteisingų duomenų pateikimas deklaracijoje arba kitoks muitinės suklaidinimas, jeigu tai neturėjo arba negalėjo turėti įtakos mokėtinų importo, eksporto muitų, kitų mokesčių arba garantijos ar užstato mažesnio dydžio apskaičiavimui arba apribojimui, draudimų ar specialaus režimo importui, eksportui ar tranzitui netaikymui.~~</p>
		<p>5. Prekių (daiktų) gabenimo tvarkos pažeidimas</p>	<p>Prekių (daiktų) gabenimo tvarkos pažeidimas, tai yra neteisėtas nukrypimas nuo muitinės nustatyto maršruto gabenant prekes tranzitu ar jas eksportuojant iš Lietuvos Respublikos;</p>

		<p>6. Laisvųjų ekonominių zonų, laisvųjų sandėlių, muitinės sandėlių, laikinojo saugojimo vietų ir neapmuitinamų parduotuvių steigimo ir veiklos tvarkos pažeidimas</p> <p>7. Muitinės plombos pareigūno arba jai prilygintos plombos uždėtų, spaudo</p>	<p>Prekių (daiktų) gabenimo tvarkos pažeidimas, tai yra neteisėtas prekių, kurių vertė neviršija dviejų šimtų penkiasdešimties minimalių gyvenimo lygių (MGL), ir kurios pagal tranzito arba eksporto dokumentus turėjo būti išvežtos per Lietuvos Respublikos valstybės sieną, neišvežimas</p> <p>Prekių (daiktų, pašto siuntų, nacionalinės valiutos litų ir užsienio valiutos), kurių importas, eksportas ar tranzitas leidžiamas tik turint galiojantį leidimą, licenciją ar kitą dokumentą, importui, eksportui ar tranzitui yra taikomi apribojimai ir (arba) kurių importui, eksportui ar tranzitui yra taikomi apribojimai, draudimai arba specialus režimas, gabenimas pažeidžiant nustatytą tvarką.</p> <p>Laisvųjų ekonominių zonų, laisvųjų sandėlių, muitinės sandėlių, laikinojo saugojimo vietų ir neapmuitinamų parduotuvių steigimo tvarkos pažeidimas;</p> <p>Gamybos, prekybos, paslaugų teikimo ar kitos veiklos laisvosiose ekonominėse zonose, laisvuosiuose sandėliuose, muitinės sandėliuose, laikinojo saugojimo vietose ir neapmuitinamose parduotuvėse tvarkos pažeidimas;</p> <p>Muitinės prižiūrimų prekių išgabenimas iš laisvųjų ekonominių zonų, laisvųjų sandėlių, muitinės sandėlių, laikinojo saugojimo vietų ir neapmuitinamų parduotuvių be muitinės leidimo;</p> <p>Apskaitos, susijusios su prekių laikymu, apdorojimu arba perdirbimu, pirkimu arba pardavimu laisvojoje ekonominėje zonoje, laisvuosiuose sandėliuose, muitinės sandėliuose, laikinojo saugojimo vietose ir neapmuitinamose parduotuvėse vedimo tvarkos nesilaikymas.</p> <p>Muitinės plombos pareigūno arba jai prilygintos plombos uždėtų, spaudo spaudų ir kito kitų žymens žymų padirbimas, nuplėšimas, sugadinimas ar praradimas</p>
--	--	--	--

		<p>spaudų ir kito kitų žymens žymų padirbimas, nuplėšimas, sugadinimas ar praradimas</p>	
		<p>8. Keleivio asmeninio naudojimo ar kitų daiktų neteisėtas gabenimas per Lietuvos Respublikos valstybės sieną žaliojo ar raudonojo kanalo režimu</p>	<p>Keleivio asmeninio naudojimo ar kitų daiktų gabenimas per Lietuvos Respublikos valstybės sieną žaliojo kanalo režimu, viršijant norminiuose aktuose nustatytą normą.</p> <p>Keleivio asmeninio naudojimo ar kitų daiktų gabenimas per Lietuvos Respublikos valstybės sieną raudonojo kanalo režimu, viršijant norminiuose aktuose nustatytą normą;</p>
		<p>9. Kontrabanda</p>	<p>Privalomų pateikti muitinei prekių (daiktų), pinigų, meno vertybių ar kitų ~~privalomų pateikti muitinei daiktų~~, išskyrus kilnojamąsias kultūros vertybes ar antikvarinius daiktus, šaunamuosius ginklus, šaudmenis, sprogmenis, sprogstamąsias, radioaktyviasias medžiagas ar kitas strategines prekes, nuodingąsias ir stipriai veikiančias, psichotropines ar narkotines medžiagas, jų pirmtakus (prekursorius), gabenimas per Lietuvos Respublikos valstybės sieną nepateikiant jų muitinės kontrolei arba kitaip išvengiant šios kontrolės, kai neteisėtai gabenamų prekių (daiktų), pinigų, meno vertybių ar kitų ~~privalomų pateikti muitinei daiktų~~ vertė neviršija dviejų šimtų penkiasdešimties minimalių gyvenimo lygių (MGL) dydžio sumos.</p>

Pastaba: palyginimui pajuodintu šriftu pateikta naujo ATPK projekto redakcija, o perbrauktas tekstas dabar galiojančio ATPK (su pakeitimais ir papildymais iki 2007-07-21)

1 lentelė. Veikos, kurias įvykdžius muitinės pareigūnai turi teisę surašyti administracinio teisės pažeidimo protokolus

Pažeidimų rūšis	Rūšinis (pagrindinis) objektas	ATPK straipsnis (tiesioginis objektas Įkurį kėsinama)	Veika (veikos), kuria (kuriomis) padaromas pažeidimas
I . Muitų teisės, muitinės veiklos pažeidimai	Nustatytą valdymo tvarka	<p>1.Muitinės pareigūno teisėtų reikalavimų nevykdymas;</p> <p>2.Muitinės prižiūrimų prekių muitinio tikrinimo vietų tvarkos pažeidimas</p> <p>3. Muitinio tikrinimo tvarkos pažeidimas</p>	<p>muitinės pareigūno teisėtų reikalavimų nevykdymas arba kliudymas bet kokia forma jam atlikti savo pareigas</p> <p>laivų ir kitų plaukiojančių priemonių priplaukimas prie muitinės tikrinimo laivo be muitinės pareigūno, atliekančio muitinį tikrinimą, leidimo;</p> <p>asmenų, atvykstančių į Lietuvos Respubliką arba išvykstančių iš Lietuvos Respublikos transporto priemonėmis, nesustojimas muitinės Įstaigoje ar kitoje muitinės nustatytoje vietoje, kad būtų atliktas muitinis tikrinimas;</p> <p>visų rūšių transporto priemonių ir asmenų, esančių muitinės Įstaigoje ar kitoje muitinės nustatytoje vietoje, išvykimas be muitinės pareigūno, atliekančio muitinį tikrinimą, leidimo;</p> <p>muitinės prižiūrimų prekių (daiktų) ir kitų vertybių iškrovimas iš jas gabenančių priemonių, Įskaitant ir jų perkrovimą į kitas transporto priemones, muitinės nenustalytose vietose arba be muitinės pareigūno raštiško leidimo.</p> <p>muitinės prižiūrimų prekių (daiktų) ir kitų vertybių atidarymas, išdavimas ar paėmimas be muitinės pareigūno raštiško leidimo;</p> <p>neatvykimas per nustatytą muitinės procedūros vykdymo terminą į muitinės Įstaigą ar kitą muitinės nustatytą vietą, kad būtų atliktas muitinis tikrinimas;</p>

		<p>4. Prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimas</p>	<p>laikinais saugomų prekių arba prekių, kurioms buvo įforminti muitinės sankcionuoti veiksmai, ar prekių, kurioms neįforminti muitinės sankcionuoti veiksmai, nepateikimas muitiniam tikrinimui arba jų nedeklaravimas nustatyta tvarka;</p> <p>laikinojo prekių (daiktų) įvežimo (tarp jų - perdirbti) į Lietuvos Respubliką arba laikinojo prekių išvežimo iš Lietuvos Respublikos (tarp jų - perdirbti) nustatytos tvarkos nesilaikymas.</p> <p>Deklaranto neteisingų duomenų pateikimas deklaracijoje arba kitoks muitinės suklaidinimas;</p> <p>Šio straipsnio pirmojoje dalyje numatyti veiksmai, kai neteisingai deklaruotų prekių (daiktų) vertė neviršija vieno šimto minimalių gyvenimo lygių (MGL) dydžio sumos;</p> <p>Šio straipsnio pirmojoje dalyje numatyti veiksmai, kai neteisingai deklaruotų prekių (daiktų) vertė neviršija penkių minimalių gyvenimo lygių (MGL) dydžio sumos;</p> <p>Deklaranto neteisingų duomenų pateikimas deklaracijoje arba kitoks muitinės suklaidinimas, jeigu tai neturėjo arba negalėjo turėti įtakos mokėtinų importo, eksporto muitų, kitų mokesčių arba garantijos ar užstato mažesnio dydžio apskaičiavimui arba apribojimui, draudimui ar specialaus režimo importui, eksportui ar tranzitui netaikymui.</p>
		<p>5. Prekių (daiktų) gabenimo tvarkos pažeidimas</p>	<p>Prekių (daiktų) gabenimo tvarkos pažeidimas, tai yra neteisėtas nukrypimas nuo muitinės nustatyto maršruto gabenant prekes tranzitu ar jas eksportuojant iš Lietuvos</p>

		<p>6. Laisvųjų ekonominių zonų, laisvųjų sandėlių, muitinės sandėlių, laikinojo saugojimo vietų ir neapmuitinamų parduotuvių steigimo ir veiklos pažeidimas</p>	<p>Respublikos;</p> <p>Prekių (daiktų) gabenimo tvarkos pažeidimas, tai yra neteisėtas prekių, kurios pagal tranzito arba eksporto dokumentus turėjo būti išvežtos per Lietuvos Respublikos valstybės sieną, neišvežimas</p> <p>Prekių (daiktų, pašto siuntų, nacionalinės valiutos litų ir užsienio valiutos), kurių importas, eksportas ar tranzitas leidžiamas tik turint galiojantį leidimą, licenciją ar kitą dokumentą ir (arba) kurių importui, eksportui ar tranzitui yra taikomi apribojimai, draudimai arba specialus režimas, gabenimas pažeidžiant nustatytą tvarką.</p> <p>Laisvųjų ekonominių zonų, laisvųjų sandėlių, muitinės sandėlių, laikinojo saugojimo vietų ir neapmuitinamų parduotuvių steigimo tvarkos pažeidimas;</p> <p>Gamybos, prekybos, paslaugų teikimo ar kitos veiklos laisvosiose ekonominėse zonose, laisvuosiuose sandėliuose, muitinės sandėliuose, laikinojo saugojimo vietose ir neapmuitinamose parduotuvėse tvarkos pažeidimas;</p> <p>Muitinės prižiūrimų prekių išgabenimas iš laisvųjų ekonominių zonų, laisvųjų sandėlių, muitinės sandėlių, laikinojo saugojimo vietų ir neapmuitinamų parduotuvių be muitinės leidimo;</p> <p>Apskaitos, susijusios su prekių laikymu, apdorojimu arba perdirbimu, pirkimu arba pardavimu laisvojoje ekonominėje zonoje, laisvuosiuose sandėliuose, muitinės sandėliuose, laikinojo saugojimo vietose ir neapmuitinamose parduotuvėse vedimo tvarkos nesilaikymas.</p>
--	--	---	---

		<p>7. Muitinės pareigūno uždėtų plombų, spaudų ir kitų žymų padirbimas, nuplėšimas, sugadinimas ar praradimas</p> <p>8. Keleivio asmeninio naudojimo ar kitų daiktų neteisėtas gabenimas per Lietuvos Respublikos valstybės sieną žaliojo kanalo režimu</p> <p>9. Kontrabanda</p>	<p>Muitinės pareigūno uždėtų plombų, spaudų ir kitų žymų padirbimas, nuplėšimas, sugadinimas ar praradimas.</p> <p>Keleivio asmeninio naudojimo ar kitų daiktų gabenimas per Lietuvos Respublikos valstybės sieną žaliojo kanalo režimu, viršijant norminiuose aktuose nustatytą normą.</p> <p>Prekių, pinigų, meno vertybių ar kitų privalomų pateikti muitinei daiktų, išskyrus kilnojamasias kultūros vertybes ar antikvarinius daiktus, šaunamuosius ginklus, šaudmenis, sprogmenis, sprogstamasias, radioaktyviasias medžiagas ar kitas strategines prekes, nuodingąsias ir stipriai veikiančias, psichotropines ar narkotines medžiagas, jų pirmtakus (prekursorius), gabenimas per Lietuvos Respublikos valstybės sieną nepateikiant jų muitinės kontrolei arba kitaip išvengiant šios kontrolės, kai neteisėtai gabenamų prekių, pinigų, meno vertybių ar kitų privalomų pateikti muitinei daiktų vertė neviršija dviejų šimtų penkiasdešimties minimalių gyvenimo lygių (MGL) dydžio sumos.</p>
<p>II. Pažeidimai, kurių pagrindinis objektas tiesiogiai nesusijęs su muitinės veikla, tačiau tokio pažeidimo</p>	<p>Nuosavybė</p>	<p>1. Neteisėtas augalo veislės, kuriai suteikta teisinė apsauga, dauginamosios medžiagos panaudojimas</p>	<p>Augalų veislių apsaugos Įstatyme numatytų neteisėtų veiksmų su augalo veislės, kuriai suteikta teisinė apsauga, dauginamąja medžiaga atlikimas nesudarius su augalo veislės selekcininku licencinės sutarties arba neturint selekcininko rašytinio sutikimo (muitinės pareigūnai surašo protokolus dėl pažeidimų, susijusių</p>

<p>objektas ar dalykas susiję su jo importu ar eksportu</p>	<p>Gamtos apsauga, gamtos išteklių naudojimas, gamtos, istorijos ir kultūros paminklų apsauga</p> <p>Prekyba, finansai, apskaita ir statistika</p> <p>Nustatyta valdymo tvarka</p>	<p>2. Aplinkos teršimas nuodingomis arba kenksmingomis medžiagomis</p> <p>3. Aplinkos teršimas radioaktyviomis medžiagomis</p> <p>4. Į Lietuvos Respublikos raudonąją knygą Įrašytų rūšių augalų ir grybų naikinimas, savavališkas rinkimas</p> <p>5. Cheminių medžiagų ir preparatų tvarkymo reikalavimų pažeidimas</p> <p>6. Į euro monetas panašių medalių ir žetonų gamybos ir pardavimo bei jų importo ir platinimo pardavimo ar kitais komerciniais tikslais tvarkos pažeidimas</p> <p>7. Lietuvos Respublikos strateginių prekių kontrolės Įstatymo ir kitų teisės aktų pažeidimas</p> <p>8. Autorių teisių ir gretutinių teisių pažeidimas</p>	<p>su augalo veislės, kuriai suteikta teisinė apsauga, dauginamosios medžiagos importu ir eksportu.</p> <p>Nuodingų arba kenksmingų medžiagų Įvežimas Į Lietuvos Respublikos teritoriją, pervežimas ar išvežimas be nustatyta tvarka išduoto leidimo.</p> <p>Radioaktyvių medžiagų Įvežimas Į Lietuvos Respublikos teritoriją, pervežimas ar išvežimas be nustatyta tvarka išduoto leidimo</p> <p>Į Lietuvos Respublikos raudonąją knygą Įrašytų rūšių augalų ir grybų, taip pat jų sėklų ar kitų dalių neteisėtas išvežimas iš Lietuvos Respublikos</p> <p>Cheminių medžiagų ir preparatų, taip pat jų turinčių gaminių importas bei eksportas pažeidžiant nustatytus reikalavimus</p> <p>Į euro monetas panašių medalių ir žetonų importo tvarkos pažeidimas.</p> <p>Strateginių prekių eksporto, importo, tranzito ir tarpininkavimo licencijavimo arba kontrolės vykdymo taisyklių pažeidimas.</p> <p>Neteisėtas literatūros, mokslo ar meno kūrinio (Įskaitant kompiuterių programas ir duomenų bazines), audiovizualinio kūrinio ar</p>
--	--	--	---

			fonogramos neteisėtų kopijų platinimas, laikymas, importavimas, eksportavimas ar gabenimas siekiant turtinės naudos.
III. Kiti administraciniai teisės pažeidimai, už kuriuos muitinės pareigūnai gali surašyti ATPP	Gamtos apsauga, gamtos išteklių naudojimas, gamtos, istorijos ir kultūros paminklų apsauga	1. Aplinkos apsaugos reikalavimų pažeidimas gabenant, laikant ir naudojant augalų apsaugos priemones ir kitokius preparatus	Augalų apsaugos priemonių, augimo stimuliatorių, mineralinių trąšų ir kitokių preparatų gabenimas, laikymas ir naudojimas pažeidžiant aplinkos apsaugos reikalavimus.
		2. Neteisėtas laukinės gyvūnijos išteklių naudojimas ir disponavimas jais	Prekybos laukiniais gyvūnais taisyklių pažeidimas.
	Transportas, kelių ūkis bei ryšiai	3. Nepaklusimas reikalavimui sustabdyti transporto priemonę arba pasitraukimas iš eismo įvykio vietos	Nepaklusimas uniformuoto muitinės pareigūno teisėtam reikalavimui sustabdyti transporto priemonę
		4. Automobilių kelių, jų statinių ir įrenginių sugadinimas, sunkiasvorių ir didelių matmenų krovinių vežimas be leidimo	Važiavimas be leidimo kelių transporto priemonėmis (jų junginiais) viršijant leidžiamą ašies (ašių) apkrovą ir (ar) leidžiamą bendrą svorį, taip pat važiavimas be leidimo kelių transporto priemonėmis (jų junginiais), kurių matmenys su kroviniu ar be jo viršija leidžiamus.
		5. Transporto priemonių savininkų ar valdytojų naudotojo mokesčio nesumokėjimas	Važiavimas aukščiausios kategorijos automobilių keliais (magistraliniais ir krašto) M ₂ ir N ₁ kategorijų kelių transporto priemonėmis nesumokėjus transporto priemonių savininkų ar valdytojų naudotojo mokesčio; Važiavimas aukščiausios kategorijos automobilių keliais (magistraliniais ir krašto) M ₃ , N ₂ ir N ₃ kategorijų kelių transporto priemonėmis nesumokėjus transporto priemonių savininkų ar valdytojų naudotojo mokesčio;
			Važiavimas aukščiausios

	<p>Prekyba, finansai, apskaita ir statistika</p>	<p>6. Akcizais apmokestinamų prekių laikymas, gabenimas, naudojimas ar realizavimas pažeidžiant nustatytą tvarką</p> <p>7. Prekių (krovinio) gabenimas be dokumentų</p>	<p>kategorijos automobilių keliais (magistraliniais ir krašto) specialiomis kelių transporto priemonėmis, skirtomis specialioms darbo funkcijoms atlikti, bet ne kroviniams vežti, nesumokėjus transporto priemonių savininkų ar valdytojų naudotojo mokesčio;</p> <p>Transporto priemonių savininkų – žemės ūkio veiklos subjektų – važiavimas aukščiausios kategorijos automobilių keliais (magistraliniais ir krašto) N₁–N₃ kategorijų iki 16 tonų (įskaitytinai) bendrosios masės kelių transporto priemonėmis nesumokėjus transporto priemonių savininkų ar valdytojų naudotojo mokesčio;</p> <p>Važiavimas šio straipsnio pirmojoje – ketvirtojoje dalyse nurodytomis transporto priemonėmis aukščiausios kategorijos automobilių keliais (magistraliniais ir krašto) neturint transporto priemonių savininkų ar valdytojų naudotojo mokesčio sumokėjimą patvirtinančio dokumento;</p> <p>Akcizais apmokestinamų prekių laikymas, gabenimas, naudojimas ar realizavimas pažeidžiant nustatytą tvarką, prekyba tokiomis prekėmis be banderolių ar kitų specialių ženklų arba su seno pavyzdžio banderolėmis, kai neteisėtai laikomų, gabenamų, naudotų ar realizuotų prekių vertė yra iki dviejų minimalių gyvenimo lygių; * kita analogiška veika tik skirtingos prekių vertės.</p> <p>Prekių (krovinio), kurių vertė yra nuo penkių iki penkiolikos minimalių gyvenimo lygių (MGL) dydžio sumos, gabenimas Lietuvos Respublikos teritorijoje be jų įsigijimą arba gabenimą patvirtinančių dokumentų ar su suklastotais dokumentais, kai nėra šio kodekso 210 straipsnyje</p>
--	--	---	---

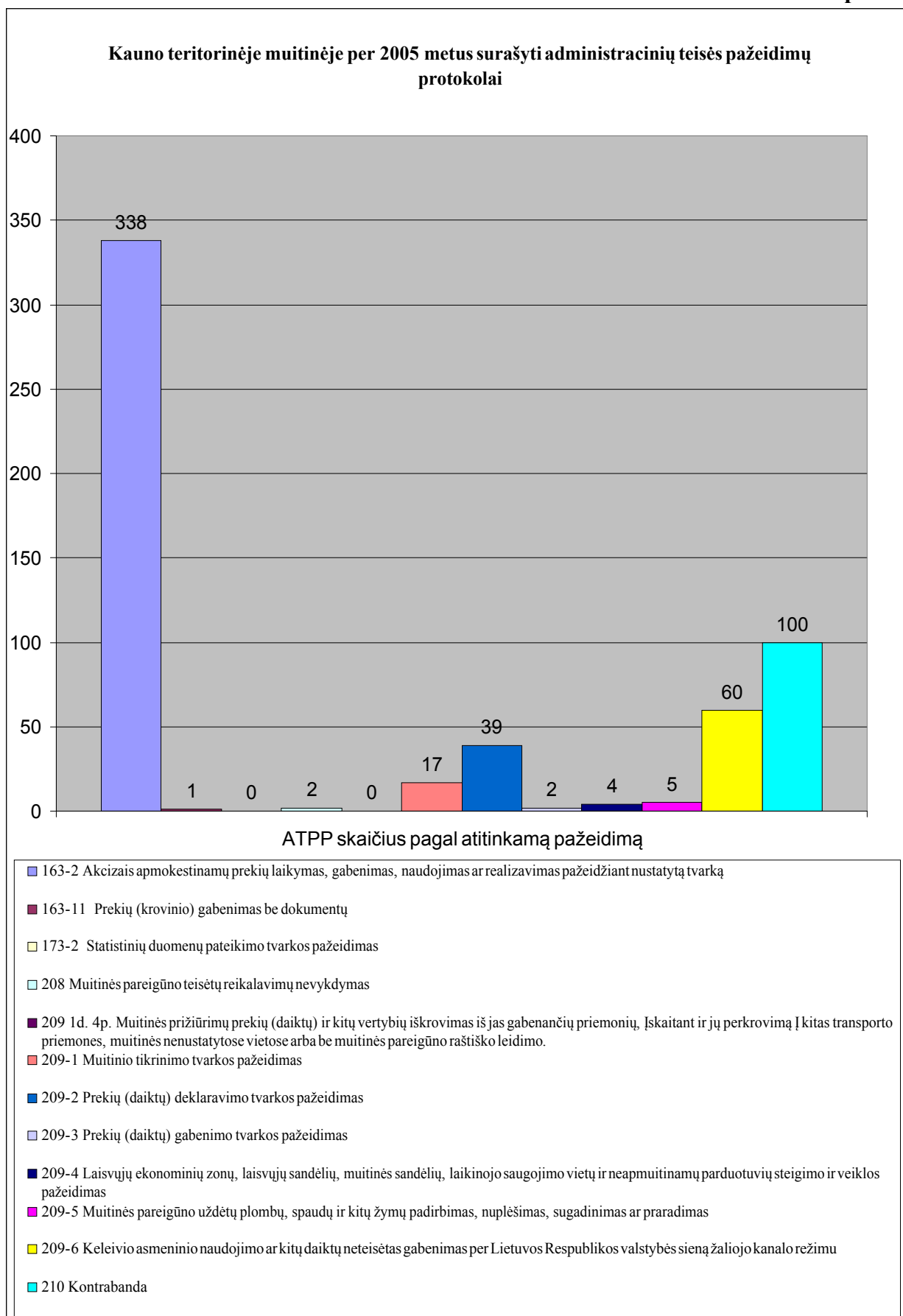
			<p>numatytų požymių; * kita analogiška veika tik skirtingos prekių vertės.</p>
		<p>8. Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės Įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytų sprogmenų apyvartos reikalavimų pažeidimas</p>	<p>Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės Įstatymo nustatytų sprogmenų sertifikavimo ir ženklinimo bendrųjų reikalavimų pažeidimas.</p>
		<p>9. Prekybos naftos produktais licencijose nustatytos tvarkos pažeidimas</p>	<p>Naftos produktų pardavimas neturint licencijos;</p> <p>Naftos produktų pardavimas nesilaikant licencijuojamos veiklos sąlygų didmeninėje prekyboje;</p> <p>Naftos produktų pardavimas nesilaikant licencijuojamos veiklos sąlygų mažmeninėje prekyboje.</p>
		<p>10. Naftos produktų, biokuro, bioalyvos ir kitų degių skystų produktų gamybos, žymėjimo ir prekybos taisyklių pažeidimas</p>	<p>Naftos produktų, biokuro, bioalyvos ir kitų degių skystų produktų gamybos, žymėjimo ir prekybos Lietuvos Respublikoje taisyklių pažeidimas arba veiksmai, kuriais siekiama panaikinti, pakeisti ar kitaip nuslėpti požymius, žyminčius kurą, kuriam taikomos akcizų lengvatos (išskyrus apskaitos taisyklių pažeidimą).</p>
		<p>11. Biokuro, naftos produktų gabenimo ir laikymo taisyklių pažeidimas</p>	<p>Biokuro, bioalyvos gabenimo ir laikymo, taip pat naftos produktų gabenimo ir laikymo kuro talpyklose tvarkos pažeidimas;</p> <p>Biokuro, bioalyvos, naftos produktų, laikomų kuro talpyklose, apskaitos tvarkos pažeidimas;</p>
		<p>12. Akcizo mokesčiu neapmokestinamų suskystintų dujų panaudojimas kaip transporto priemonės kuro</p>	<p>Akcizo mokesčiu neapmokestinamų suskystintų dujų panaudojimas kaip transporto priemonės kuro.</p>

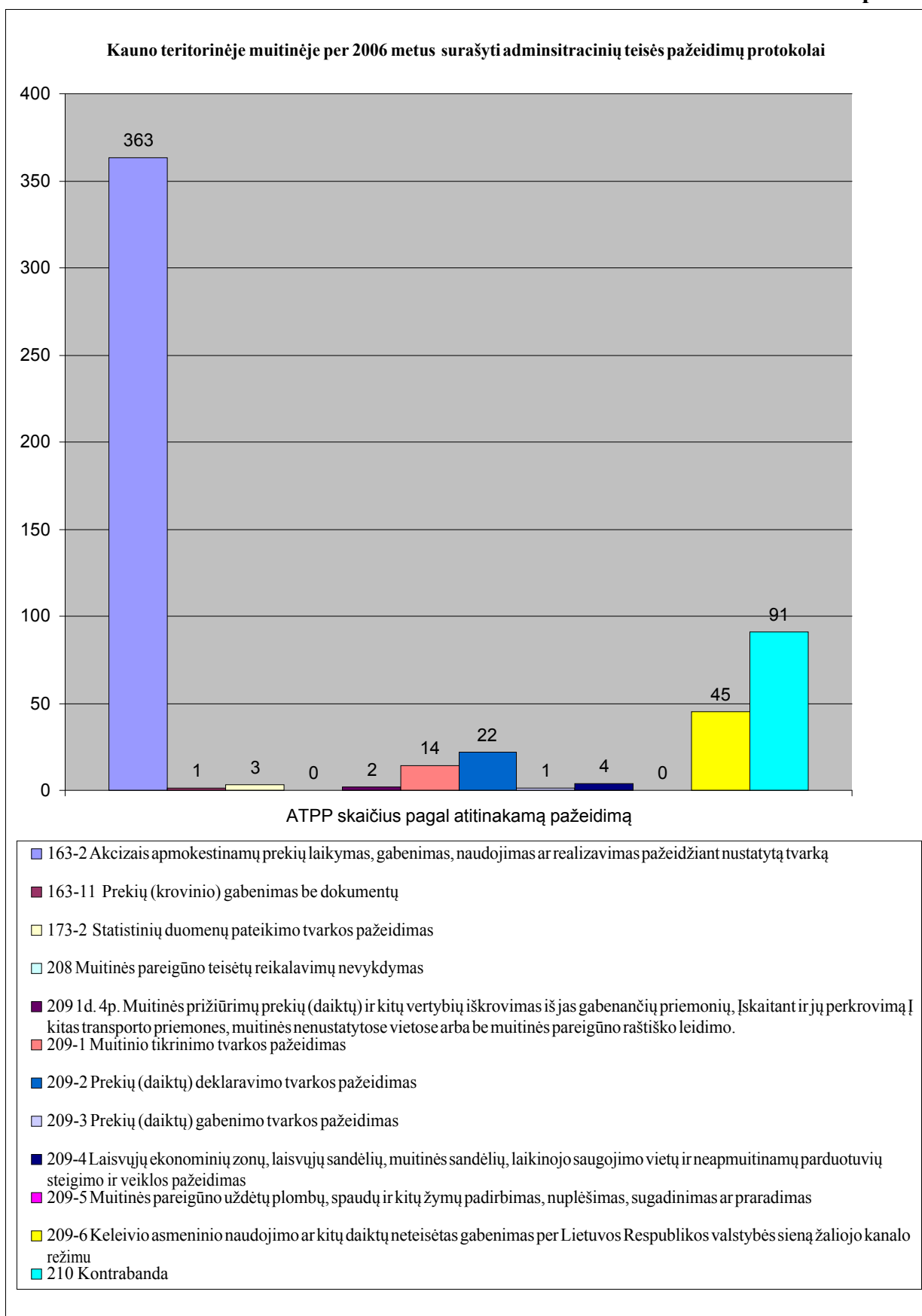
	Nustatyta valdymo tvarka	<p>13. Žymėto kuro, kuriam taikomos akcizų lengvatos, Įsigijimas, naudojimas, laikymas, pardavimas ar kitoks jo perdavimas pažeidžiant teisės aktų nustatytą tvarką</p> <p>14. Statistinių duomenų pateikimo tvarkos pažeidimas</p> <p>15. Lietuvos Respublikos strateginių prekių kontrolės Įstatymo ir kitų teisės aktų pažeidimas</p> <p>16. Tarptautinių sankcijų pažeidimas</p> <p>17. Netauriųjų</p>	<p>Žymėto kuro, kuriam taikomos akcizų lengvatos, Įsigijimas, naudojimas, laikymas, pardavimas ar kitoks jo perdavimas pažeidžiant teisės aktų nustatytą tvarką.</p> <p>Statistinių duomenų nepateikimas nustatyta tvarka oficialiąją statistiką tvarkančioms institucijoms ir Įstaigoms arba melagingų statistinių duomenų joms pateikimas;</p> <p>Dokumentų, patvirtinančių pateiktus statistinius duomenis, nepateikimas oficialiąją statistiką tvarkančių institucijų ir Įstaigų valstybės tarnautojams arba šių dokumentų nuslėpimas, taip pat minėtų valstybės tarnautojų teisėtų reikalavimų nevykdymas.</p> <p>Strateginių prekių kontrolę atliekančių valstybės tarnautojų nelleidimas Į fiziniams, juridiniams asmenims arba užsienio juridinių asmenų ir kitų organizacijų filialams priklausančias teritorijas ir patalpas (išskyrus žmogaus būstą), kuriose yra saugomos ar naudojamos strateginės prekės, šioms prekėms apžiūrėti, kontroliniams tyrimams ar matavimams atlikti, duomenų, dokumentų ar informacijos nepateikimas arba dokumentų nuslėpimas, klaidingų duomenų ar informacijos pateikimas, taip pat šių valstybės tarnautojų teisėtų reikalavimų nevykdymas.</p> <p>Lietuvos Respublikoje Įgyvendinamų tarptautinių sankcijų pažeidimas (dėl ekonominių ir finansinių sankcijų pažeidimo).</p> <p>Netauriųjų metalų laužo ir atliekų</p>
--	--------------------------	--	---

		<p>metalų laužo ir atliekų supirkimo, apskaitos ir saugojimo tvarkos pažeidimas</p> <p>18.Pramoninės nuosavybės teisių pažeidimas</p>	<p>supirkimo, apskaitos ir saugojimo tvarkos pažeidimas.</p> <p>Prekių, neteisėtai pažymėtų svetimu prekių ženklu, laikymas ar gabenimas siekiant turtinės naudos arba prekių, neteisėtai pagamintų panaudojant svetimą dizainą ar išradimo patentą, laikymas ar gabenimas siekiant turtinės naudos</p>
--	--	---	---

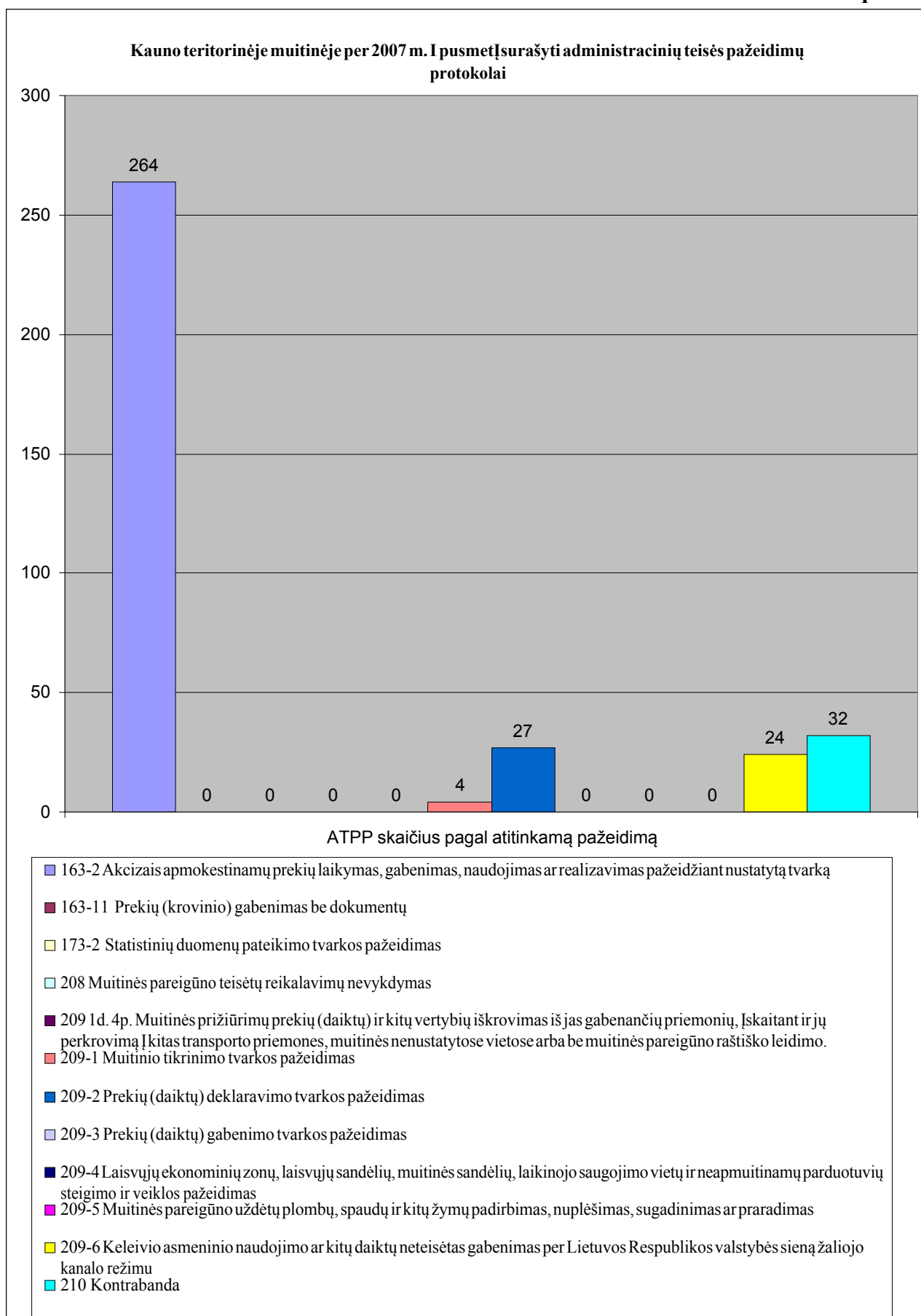
- administraciniai teisės pažeidimai lentelėje pateikti atlikus Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso (su pakeitimais ir papildymais iki 2007-07-21) 259¹ ir 237 str. analizę.

1 pav. ATTP skaičius per 2005 m.

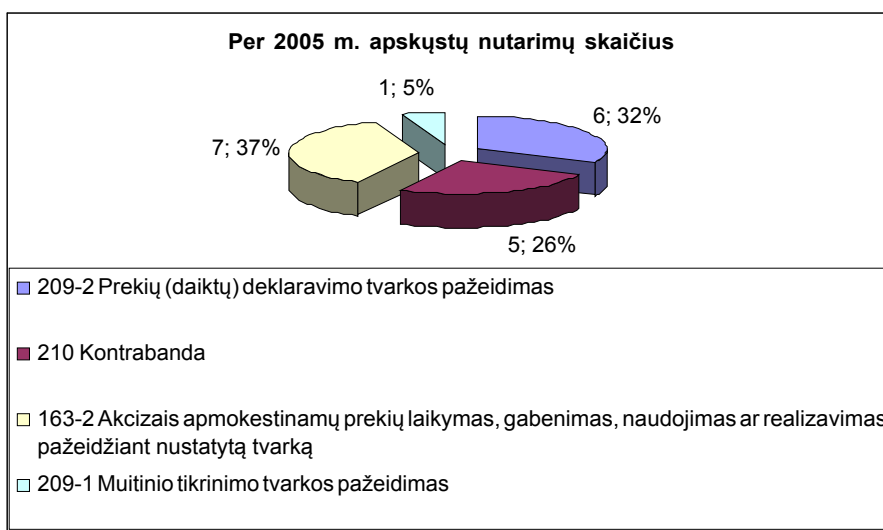

1 pav. ATTP skaičius per 2006 m.

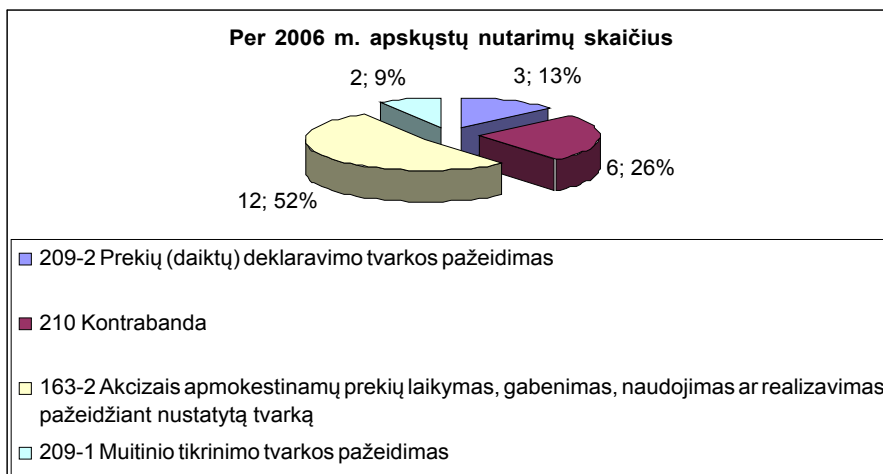

1 pav. ATTP skaičius per 2007 m. I pusmetį

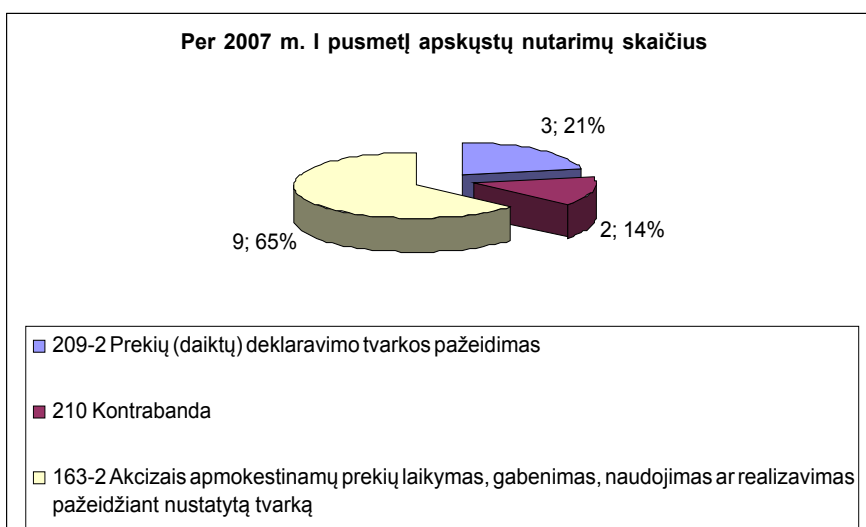
Kauno teritorinėje muitinėje užregistruoti apskūsti nutarimai pagal atitinkamus pažeidimus

1 pav. Skundų skaičius per 2005 m.

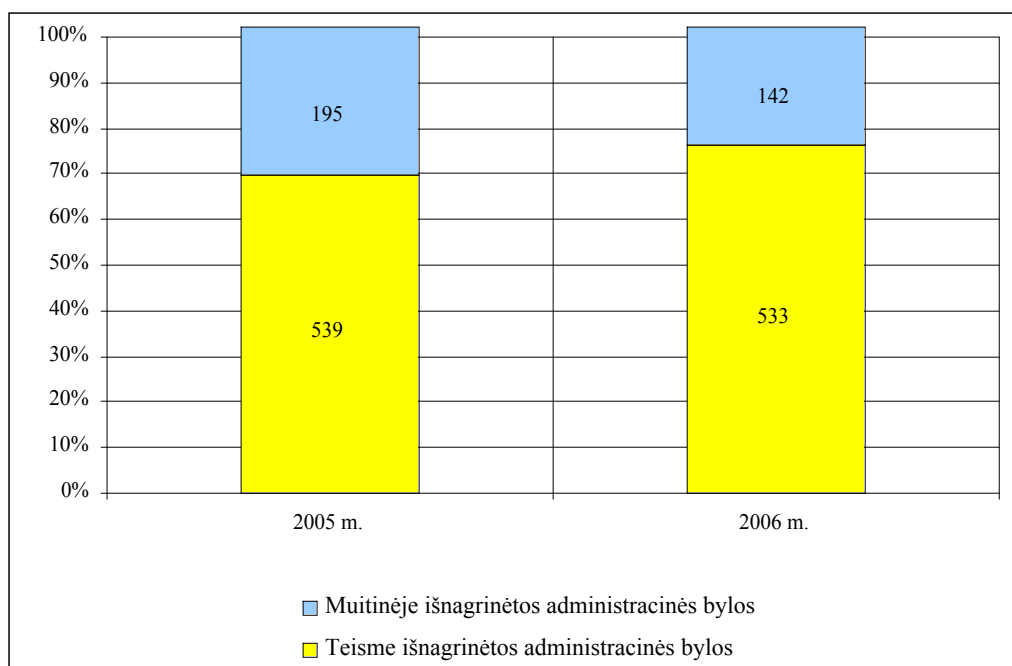

2 pav. Skundų skaičius per 2006 m.

3 pav. Skundų skaičius per 2007 m. I pusmetį

Pagal Kauno teritorinėje muitinėje užregistruotus ATPP per 2005 ir 2006 metus išnagrinėtos administracinės bylos

1 pav. Administracinių bylų nagrinėjimo eiga

1 lentelėje pateiktas administracinių bylų nagrinėjimo pokytis procentais lyginant 2005 ir 2006 metus

1 lentelė. Administracinių bylų nagrinėjimo pokytis

Eil. Nr.	Pavadinimas	2005 m.	2006 m.	pokytis %
1.	Teisme išnagrinėtos administracinės bylos	539	533	-1,11
2.	Muitinėje išnagrinėtos administracinės bylos	195	142	-27,18

1 lentelė. Dažniausiai taikomas baudos mažinimas vadovaujantis ATPK 30-1 str. už atitinkamus administracinius teisės pažeidimus pagal Kauno teritorinėje muitinėje užregistruotus ATPP

Straipsnis	Dalis, punktas	Pažeidimas	Nutarimų skaičius	Taikyto ATPK 30-1 str. atvejai	Metai	Baudos dydis pagal ATPK
209-1	1 d. 1 p.	Muitinio tikrinimo tvarkos pažeidimas neatvykimas per nustatytą muitinės procedūros vykdymo terminą į muitinės Įstaigą ar kitą muitinės nustatytą vietą, kad būtų atliktas muitinis tikrinimas	4 6 0	4 5 0	2005 2006 2007 I pusmetis	nuo 3000 iki 5000 litų
	1 d. 3 p.	Muitinio tikrinimo tvarkos pažeidimas laikinojo prekių (daiktų) Ivežimo (tarp jų - perdirbti) į Lietuvos Respubliką arba laikinojo prekių išvežimo iš Lietuvos Respublikos (tarp jų - perdirbti) nustatytos tvarkos nesilaikymas	11 7 1	9 5 1	2005 2006 2007 I pusmetis	nuo 3000 iki 5000 litų
209-2	1 d.	Prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimas Deklaranto neteisingų duomenų pateikimas deklaracijoje arba kitoks muitinės suklaidinimas	20 9 6	19 7 5	2005 2006 2007 I pusmetis	nuo 5000 iki 10000 litų
	2 d.	Prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimas Šio straipsnio pirmojoje dalyje numatyti veiksmai, kai neteisingai deklaruotų prekių (daiktų) vertė neviršija vieno šimto minimalių gyvenimo lygių (MGL) dydžio sumos	4 6 2	3 6 1	2005 2006 2007 I pusmetis	nuo 1000 iki 5000 litų
	3 d.	Prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimas Šio straipsnio pirmojoje ir (arba) antrojoje dalyje numatyti veiksmai, padaryti asmens, bausto administracine nuobauda	4 6 2	3 6 1	2005 2006 2007 I pusmetis	nuo 5000 iki 15000 litų

		už šio straipsnio pirmojoje ir (arba) antrojoje dalyje numatytus pažeidimus				
210	2 d.	<p>Kontrabanda Prekių, pinigų, meno vertybių ar kitų privalomų pateikti muitinei daiktų, išskyrus kilnojamąsias kultūros vertybes ar antikvarinius daiktus, šaunamuosius ginklus, šaudmenis, sprogmenis, sprogstamąsias, radioaktyvias medžiagas ar kitas strategines prekes, nuodingąsias ir stipriai veikiančias, psichotropines ar narkotines medžiagas, jų pirmtakus (prekursorius), gabenimas per Lietuvos Respublikos valstybės sieną nepateikiant jų muitinės kontrolei arba kitaip išvengiant šios kontrolės, kai neteisėtai gabenamų prekių, pinigų, meno vertybių ar kitų privalomų pateikti muitinei daiktų, išskyrus kilnojamąsias kultūros vertybes ar antikvarinius daiktus, šaunamuosius ginklus, šaudmenis, sprogmenis, sprogstamąsias, radioaktyvias medžiagas ar kitas strategines prekes, nuodingąsias ir stipriai veikiančias, psichotropines ar narkotines medžiagas, jų pirmtakus (prekursorius), vertė neviršija penkiasdešimties minimalių gyvenimo lygių (MGL) dydžio sumos</p>	20 33 10	14 21 5	2005 2006 2007 I pusmetis	nuo 5000 iki 10000 litų

Darbo baigimo data: 2007 m. gruodžio 01 d.